

แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติดี

นางสาวเมทินี รำพึงสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT IDENTITY: CASE STUDIES OF GOOD PRACTICES
SCHOOLS

Miss Metinee Rumpoungsuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research Methodology
Department of Educational Research and Psychology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน:
	กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติดี
โดย	นางสาวเมทินี รำพึงสุข
สาขาวิชา	วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. คมศร วงษ์รักษา)

เมทินี รำพึงสุข : แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติดี (GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT IDENTITY: CASE STUDIES OF GOOD PRACTICES SCHOOLS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น และ 4) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ในรูปแบบแผนเชิงอธิบาย (explanatory design) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษากับสถานศึกษาที่มีการกำหนดอัตลักษณ์ครบทั้งสามด้าน (เก่ง ดี และมีความสุข) จำนวน 1,175 โรงเรียน โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลของ สมศ. และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ขั้นตอนที่สองศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ศึกษากับสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 6 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล typological analysis ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. สถานศึกษาที่มีการกำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนในด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.21 รองลงมาคือด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 10.98 และด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.10
2. สถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้ง และภูมิภาคแตกต่างกัน มีการกำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนไม่แตกต่างกัน และเป็นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด
3. คุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนด
4. แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี พบว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียนในแต่ละด้านอย่างเป็นระบบโดยประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนคือขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินการแก้ไขปัญหา (Do) การตรวจสอบและเปรียบเทียบผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) ตัวอย่างการดำเนินงานที่เน้นอัตลักษณ์ด้านความดี เช่น โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการวันแม่ วันพ่อ เน้นอัตลักษณ์ด้านความเก่ง เช่น โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมกีฬา เน้นอัตลักษณ์ด้านความสุข เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการออมทรัพย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา วิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา วิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2557

5483844827 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: GUIDELINES / DEVELOPING / IDENTITY / CASE STUDIES / GOOD PRACTICES SCHOOLS

METINEE RUMPOUNGSUK: GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT IDENTITY: CASE STUDIES OF GOOD PRACTICES SCHOOLS. ADVISOR: ASSOC. PROF. DR. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, pp.

The aims of this study were to 1) analyze and categorize students' identities in schools externally evaluated in the third round, 2) compare students' identities of the different background schools: school size, level of the study, location, and region respectively, 3) study the relationship between the target and the actual students' identities, and 4) study the working process of the best-practice schools. An explanatory sequential design, mixed methods- study, was used in this research design that divided into 2 phases. The first phase, a quantitative study, was to analyzed and categorized 1,175 schools whose 3 students' identities(the goodness, an academic ability and the happiness) were identified. The record forms based on the data base of the office for National Education Standards and Quality Assessment were used as an instrument to analyze and categorize students' identities. Mean was descriptively used to analyze the data. The second phase, a qualitative study, was to study the working process of the 6 best-practice schools. The typological analysis was qualitatively used to analyze the data. The results revealed that;

1. Most of schools identified themselves "the goodness" as their students' identities was at 34.21 percentage, "an academic ability" was at 10.98 percentage, and "the happiness" was at 17.10 percentage respectively.

2. When compare students' identities of the different background schools, there was no difference in identifying students' identities in schools with different sizes, level of study, school group, region, and location. The goodness was the popular one among them.

3. There were a relationship and congruence between the target and the actual students' identities in schools in all three aspects: the goodness, an academic ability, and the happiness.

4. The best-practice of working process was 4 PDCA steps that were Plan, Do, Check and Action: The goodness identity (i.e.The enhance moral project), The academic ability (i.e.The reading project, sport day), The happiness (i.e.The sufficiency economy project,The saving projects)

Department: Educational Research and Psychology Student's Signature .....

Field of Study: Educational Research Methodology Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ และคอยให้การช่วยเหลือผลักดันตลอดจนเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยขณะทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความมีเมตตาของท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.คมศร วงษ์รักษา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ ผู้ปกครองและนักเรียนทุกคนของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ และน้องๆ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกคน รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งและรู้สึกประทับใจในมิตรภาพที่ได้รับเป็นอย่างมาก

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพนม คุณแม่ภาวิณี คุณอามาลาและคุณอามาลี บุคคลผู้มีพระคุณกับผู้วิจัยเป็นอย่างสูงที่คอยให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านและให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว “รำพึงสุข” อันเป็นที่รักและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 มโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับอัตลักษณ์	6
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์.....	12
ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์	18
ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.	20
ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	39

ประชากร	39
เครื่องมือ	39
ขั้นตอนการดำเนินการ.....	39
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	41
ระยะแรก : การศึกษาก่อนลงภาคสนาม	41
ระยะที่สอง : การศึกษาภาคสนาม.....	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ	51
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ.....	59
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผลการวิจัย.....	116
ข้อเสนอแนะ	118
รายการอ้างอิง	120
ภาคผนวก.....	123
ภาคผนวก ก: หนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล	124
ภาคผนวก ข: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	131
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	136

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1 แสดงความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้และมาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ	22
ตารางที่ 3.1 นามสมมติของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา	42
ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา.....	43
ตารางที่ 3.3 ตารางการศึกษาภาคสนาม.....	44
ตารางที่ 4.1 ประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนจำแนกตามคำสำคัญ	51
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียน.....	53
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและขนาดของโรงเรียน	54
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและระดับของโรงเรียน	55
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและสังกัดของโรงเรียน	56
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน	57
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและภูมิภาคของโรงเรียน.....	58
ตารางที่ 4.8 จำแนกคุณลักษณะของอัตลักษณ์เป็นรายด้าน	67
ตารางที่ 4.9 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านความดี.....	100
ตารางที่ 4.10 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านความเก่ง.....	103
ตารางที่ 4.11 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านมีความสุข.....	107

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2. 1 แสดงโมเดลขั้นตอนการกำหนดอัตลักษณ์ ดัดแปลงจาก Gioia และคณะ.....	11
ภาพที่ 2. 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม ตัวตนและพฤติกรรมทางสังคม.....	12
ภาพที่ 2. 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อบทบาท ความเด่นของอัตลักษณ์และ พฤติกรรมการเลือกบทบาท.....	13
ภาพที่ 2. 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการประเมินผลผลิตที่มีต่อกระบวนการจัด การศึกษา ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของนักเรียน.....	23
ภาพที่ 2. 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	36
ภาพที่ 3.1 แสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมวิธีแบบเชิงอธิบาย	37
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อตอบคำถามของการวิจัย	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเป็นองค์กรมหาชน ซึ่งได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) และบทเฉพาะกาลแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 72 วรรค 3 ได้กำหนดปีเริ่มต้นที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินผลภายนอกครั้งแรก ดังนั้นจึงมีการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเริ่มขึ้น (พ.ศ. 2544 - 2548) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริงของสถานศึกษาและเป็นการสร้างความเข้าใจกับสถานศึกษา เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) เป็นการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา

หลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้ 1) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ยึดหลักความเที่ยงตรงเป็นธรรมและโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 3) สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติโดยมีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน 4) ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

6) คำนี้ถึงความ เป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกลักษณ์ ปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าหมายของสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ.ได้กำหนดตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 4 มาตรฐานตามที่กฎกระทรวงฯ กำหนด ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ และได้เพิ่มกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ กลุ่มตัว บ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554) จากกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดจากแนวความคิดที่เกรงว่าเมื่อมีการยกระดับ มาตรฐานการศึกษาแล้วทุกโรงเรียนมีมาตรฐานเหมือนกัน แต่สิ่งที่เป็นลักษณะเด่นของนักเรียน ในแต่ละโรงเรียนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจะสูญหายไป จึงต้องการให้ดำรงสิ่งเหล่านั้นไว้ (สุพัตร์ พิบูลย์, 2553: ออนไลน์) นอกจากนี้ บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ (2555: ออนไลน์) ได้ให้ความเห็นที่ สอดคล้องว่า หากสถานศึกษาไม่ตระหนักในเรื่องความเป็นเลิศเฉพาะทางของเยาวชนที่สำเร็จ การศึกษาจากสถานศึกษา ก็จะทำให้ความโดดเด่นของเยาวชนสูญหายไป

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การชี้แจงแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ทำให้เกิดความสับสนของคำว่าอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นอย่างมากทาง สมศ.จึงได้ให้ นิยามของคำทั้งสองเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ภายหลังจากการดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสามได้ระยะหนึ่งพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดอัตลักษณ์ไม่สอดคล้อง/สะท้อนสภาพ ที่แท้จริงของนักเรียน (ศุภฤกษ์ รักชาติ, 2554) จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษา ว่าสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามแล้ว มีการกำหนดอัตลักษณ์ไว้อย่างไร และอัตลักษณ์ที่แต่ละสถานศึกษากำหนดขึ้นสามารถจำแนกได้เป็นกี่ประเภท สถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคต่างกันจะมีประเภทของอัตลักษณ์ต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังสนใจอีกว่าอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดสอดคล้องกับคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหรือไม่ และสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีมีแนวทางการดำเนินงานอย่างไร

คำถามการวิจัย

1. สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม ได้กำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนไว้ที่ประเภท
2. สถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน จะมีประเภทของอัตลักษณ์แตกต่างกันหรือไม่
3. อัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพผู้เรียนที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่
4. สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีมีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัดที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น
4. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดอัตลักษณ์ตามที่กำหนดสำหรับสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั่วประเทศจำนวน 9,699 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปีการศึกษา 2554 และปีการศึกษา 2555 บางส่วน
3. ผู้วิจัยยึดเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข เป็นกรอบในการสังเคราะห์อัตลักษณ์
4. วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบผสมวิธี โดยเลือกใช้แบบแผนเชิงอธิบาย (the explanatory design) ซึ่งประกอบด้วยวิธีเชิงปริมาณก่อนแล้วจึงตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อัตลักษณ์ของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกให้เห็นโดยสถานศึกษา กำหนดให้สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา

แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษาใช้ในการดำเนินงานตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่สถานศึกษากำหนด

ประเภทของอัตลักษณ์ หมายถึง การนำข้อความอัตลักษณ์มาจัดหมวดหมู่แยกเป็นรายด้าน เช่น อัตลักษณ์ด้านความดี หมายถึง พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นในลักษณะของคุณธรรม อัตลักษณ์ด้านความเก่ง หมายถึง พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นทักษะด้านต่างๆ และอัตลักษณ์ด้านมีความสุข หมายถึง พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นความพึงพอใจในตนเองและมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม

การสังเคราะห์อัตลักษณ์ หมายถึง การนำข้อมูลอัตลักษณ์มาจัดกลุ่มแยกเป็นประเภท โดยยึดตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข

สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี หมายถึง สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนด

ขนาดโรงเรียน หมายถึง สภาพของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) กำหนด

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ในเชิงองค์ความรู้ใหม่

1. ได้สารสนเทศที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมิน ภายนอกกรอบสาม ซึ่งเป็นปีแรกที่สถานศึกษามีการกำหนดอัตลักษณ์ขึ้น

2. ได้รับรู้แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีบริบทต่างกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาอัตลักษณ์ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษารวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน

ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ

1. ได้สารสนเทศอันเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ในสภาพปัจจุบัน เพื่อการวิจัยและพัฒนาอัตลักษณ์ประเภทต่างๆ ต่อไป

2. เป็นข้อมูลต้นแบบที่ใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมสอดคล้อง กับอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอสาระสำคัญในส่วนนี้แยกเป็น 6 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอ มโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์ ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ภายนอกของ สมศ. ตอนที่ 5 การเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตอนที่ 6 เป็นการเสนอ กรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งรายละเอียดสาระทั้ง 6 ตอนมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับอัตลักษณ์

1.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

วิทย์ เทียงบุรณธรรม (2541) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) ไว้ตรงกับคำว่า “เอกลักษณ์” คำว่า เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Identity เหมือนกัน ให้ความหมาย เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะที่เหมือนกันหรือมีร่วมกัน

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึงคุณสมบัติที่เป็น ลักษณะ เฉพาะของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งหรือเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาและมีความแตกต่าง จากสิ่งอื่น ซึ่งแต่เดิมนั้นใช้คำว่า “เอกลักษณ์” หมายถึงลักษณะเฉพาะของคนหรือสิ่งหนึ่ง แต่ทาง สังคมศาสตร์ในปัจจุบันความหมายนี้แปรเปลี่ยนไปใช้คำว่า “อัตลักษณ์” แทนคำว่า “เอกลักษณ์” (ใน ความหมาย Identity) เนื่องจากปัจเจกอาจมีได้หลายอัตลักษณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน การให้ ความหมายของอัตลักษณ์อาจแปรเปลี่ยนไปตามบริบทได้เสมอ

อัตลักษณ์ (Identity) คือ ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่า "ฉันคือใคร" ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตัวเองและคนอื่นมองเราในขณะนั้น และใน ขณะเดียวกันมโนทัศน์ อัตลักษณ์ จะถูกกล่าวควบคู่ไปกับเรื่องของอำนาจ นิยามความหมาย หรือการ สร้างภาพแทนความจริง เมื่อ อัตลักษณ์ไปสัมพันธ์กับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะมีความหมาย ที่แตกต่างจากความหมายที่เข้าใจกันโดยสามัญสำนึกมาก (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2543)

คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน (2550, ออนไลน์) ได้บัญญัติคำว่า อัตลักษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำว่า อัต หมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณะ ซึ่งหมายถึง สมบัติ เฉพาะตัว คำว่า อัตลักษณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity หมายถึงผลรวมของลักษณะเฉพาะ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้

นันทนัย ประสานนาม (2545) กล่าวว่า อัตลักษณ์ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ด้วยการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา ประกอบด้วยความตระหนัก (awareness) ในตัวเราและ

พื้นฐานของการเลือกบางอย่าง กล่าวคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ สามารถระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาของคนอื่น

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2550) กล่าวว่า อัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งก่อสร้างทางสังคม (social construct) ไม่ใช่สิ่งตายตัว แต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (circuit of culture) ดังนั้นอัตลักษณ์จึงมีกระบวนการถูกผลิต (produced) ให้เกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกบริโภค (consumed) และถูกควบคุมจัดการ (regulated) ให้อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และยังมีการสร้างความหมายต่างๆ (creating meanings) ผ่านทางระบบต่างๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (symbolic systems of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้เพื่อนำมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา

กฤศนุ สมบุศย์รุ่งเรือง (2553) กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่นๆ “อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อตต + ลักษณะ โดยที่ “อัตตะ” มีความหมายว่า ตัวตน, ของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึงสมบัติเฉพาะตัว

ศุภฤกษ์ รักชาติ (2554) ได้ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ เป็นคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความโดดเด่น มั่นคง และมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกับโลกทัศน์ ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจมีอัตลักษณ์ได้หลากหลาย โดยการแสดงออกทางสถานะที่เรียกว่าเป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Individual identity) ส่วนการแสดงออกทางพฤติกรรม วัฒนธรรม ฯลฯ นั้นเรียกว่า อัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity)

Erikson (1971 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) เป็นผลจากพัฒนาการตามการตอบสนองความต้องการทางสังคมของบุคคลที่มีอายุอยู่ระหว่าง 14-20 ปี บุคคลที่ประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นนี้จะมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้บทบาทต่างๆ ในสังคมและมีอุดมคติ ส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จต่ำจะเป็นบุคคลที่มีความสับสนและไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง

Marcia (1980 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) คือ ภาพลักษณ์ของโครงสร้างแห่งตน (Self - Structure) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อและการปรับตัวของบุคคล หากพัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนดีจะมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ถึงความเหมือนและความต่างของตนกับผู้อื่น แต่ถ้า

พัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนไม่ดี จะทำให้เกิดความสับสนในใจตนเองและอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วยประเมินตน

Kathryn Woodward (1997) กล่าวว่า อัตลักษณ์คือสิ่งที่เรารับรู้ตนเองว่า เราคือใคร เราเป็นใครในสายตาของผู้อื่นและเราดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ อย่างไร เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าใครเป็นพวกเดียวกับเราและใครที่แตกต่างจากเรา กล่าวโดยอีกนัยหนึ่งอัตลักษณ์เปรียบเสมือนกระบวนการที่มอบสถานะให้เราเป็นเครื่องมือ กรอบแนวคิดและกระบวนการที่เชื่อมโยงตัวเราและสังคมที่เราอยู่อาศัย

Albert and Western (1985 อ้างถึงใน ศุภฤกษ์ รักชาติ, 2554) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ในเชิงสังคมศาสตร์ หมายถึงลักษณะประจำตัวที่มีลักษณะเด่น ความมั่นคงและมีความเป็นศูนย์กลาง

Jeffrey (1985 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ว่าเป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับตนเองและสามารถแสดงออกให้เห็นในรูปแบบของพฤติกรรม

Michail (1986 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ว่าเป็นความผสมผสานของคุณธรรมทั้งหลายที่สอดคล้องกันโดยประเพณีทางศาสนา เรื่องราวในวรรณคดี นักปราชญ์และย้อนไปถึงเรื่องราวในประวัติศาสตร์

Rice (1996) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ว่าหมายถึงผลรวมของการรับรู้ว่าคุณเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร บุคคลที่มีความสำเร็จในการพัฒนา อัตลักษณ์ จะมีการยอมรับตนเองสูงและอัตลักษณ์เกิดจากการพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติและบุคลิกภาพ

Brown (2004) อัตลักษณ์ คือการกำหนด “ความเหมือน” (Similarity) และ “ความแตกต่าง” (Difference) ระหว่างคนหรือสิ่งของ ความเหมือนและความแตกต่างเป็นเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) หรือเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (Group Affiliation) ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้ทราบว่าตนเองมีความเหมือนหรือแตกต่างกับคนอื่น

Oxford Dictionary (2010) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) ว่าเป็นความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอยู่ ซึ่งหมายรวมถึงสิ่งที่เชื่อว่าเป็นความจริงที่เป็น “แก่นแกน” ของแต่ละบุคคล

จากการศึกษาความหมายของอัตลักษณ์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าอัตลักษณ์หมายถึงพฤติกรรมที่บ่งบอกตัวตนของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.2 ประเภทของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์สามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก โดยอภิญา เพ็ญฟูสกุล (2546) ได้ศึกษาแนวคิดว่าอัตลักษณ์นั้นและอธิบายว่าอัตลักษณ์นั้นนอกจากจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ในบุคคลแล้ว เมื่อบุคคลมาอยู่รวมเป็นสังคมยังส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ทางสังคมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และไม่ได้เป็นผลรวมจากอัตลักษณ์ของปัจเจกในสังคม อัตลักษณ์ในเบื้องต้นจึงสามารถแบ่งได้เป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Individual Identity) ตามแนวคิดของนักจิตวิทยาและอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ตามแนวคิดของนักสังคมวิทยา

นววิศ ดวงมีสิน (2549) ได้ศึกษาอัตลักษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตตามแนวทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนดูรา ทฤษฎีแห่งตนของโรเจอร์ โดยแบ่งอัตลักษณ์เป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ด้านความเข้าใจตนเองและด้านความเห็นเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน พันธมนาวิน (2541) อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) ที่กล่าวว่าโครงสร้างของอัตลักษณ์ตามแนวคิดของอิริคสันมีหลายองค์ประกอบหรือหลายด้านที่สำคัญคือ ด้านอาชีพการงาน ด้านศาสนา ด้านการเมือง ด้านบทบาททางเพศและทางด้านค่านิยมอื่นๆ

อุษา ศรีจินดารัตน์ (2532 อ้างถึงใน กฤษณ สมบุศย์รุ่งเรือง, 2553) กล่าวว่าอัตลักษณ์ของบุคคลเป็นการมองตนเองของแต่ละบุคคลซึ่งมีหลายมุมมองโดยขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละสังคมที่แตกต่างกันออกไปโดยอัตลักษณ์ อาจแบ่งได้เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. อัตลักษณ์ปัจเจกบุคคล (Individual Identity) คือ การมองตนเองในหลายๆแง่มุม
2. อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) หมายถึงกระบวนการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของกลุ่มสังคม โดยจะทำให้เห็นความแตกต่างในแต่ละกลุ่มสังคมที่อาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ ของกลุ่มสังคมเพื่อสร้างระบบวัฒนธรรม
3. อัตลักษณ์ขององค์กร (Corporate Identity) คือ การแสดงออกของลักษณะเฉพาะตัวขององค์กรที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการแสดงออกทางพฤติกรรม
4. อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) คือ อัตลักษณ์ที่ควบคู่ไปกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยอัตลักษณ์ทางสังคมเป็นผลผลิตที่สังสมมาจากการใช้วาทกรรม (Product of Discourse) ส่วนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องของตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม (Cultural product) เช่น อาหารไทย รำไทย เป็นต้น
5. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity) หมายถึง ตัวแปรสำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ โลกทัศน์ (worldview) แบบแผนของบรรทัดฐาน (normative pattern) ระบบรหัส (code system) และความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (Perceived relation)

กุญชรี้ คำชาย (2542 อ้างถึงในพิมพ์ชนก กลิ่นสุทฺธโร, 2554) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ว่ามีหลายองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบทางกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมการณ์และลักษณะทางจิตซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมเกิดเป็นความคิดรวบยอดและเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล

ปรีชา ธรรมมา (2548 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) กล่าวว่าอัตลักษณ์ประกอบด้วยอัตลักษณ์ด้านร่างกาย ทางเพศ บทบาททางเพศ อาชีพ อุดมการณ์และจริยธรรม โดยด้านร่างกายและทางเพศก่อตัวขึ้นมาได้ตั้งแต่นั้นๆ เริ่มต้นในช่วงก่อนวัยรุ่นซึ่งนำไปสู่การยอมรับตนเองด้านร่างกายและทางเพศ ผู้ที่ยอมรับตนเองด้านร่างกายและทางเพศ รวมทั้งบทบาททางเพศจะเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางบวกในด้านทั้งสอง ส่วนอัตลักษณ์ด้านสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อมีสัมพันธภาพทางสังคมกว้างออกไป โดยการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม เมื่อบุคคลมีความเจริญงอกงามทางความคิดสูงขึ้นก็จะพัฒนาอัตลักษณ์ด้านอาชีพ ด้านอุดมการณ์และจริยธรรม

ไพบรียา ศรีสวัสดิ์ (2550) ได้ศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาสายช่าง พบว่าอัตลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาสายช่างหรือเด็กช่าง ประกอบด้วย อัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล อัตลักษณ์ทางสังคมและอัตลักษณ์กลุ่ม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาสายช่าง ได้แก่ ตัวของนักเรียนเอง เพื่อน รุ่นพี่ ครอบครัว สถาบันอาชีวศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนและสังคม โดยกระบวนการสร้างอัตลักษณ์แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ก่อนและหลังจากเข้ามาศึกษาในสถาบัน

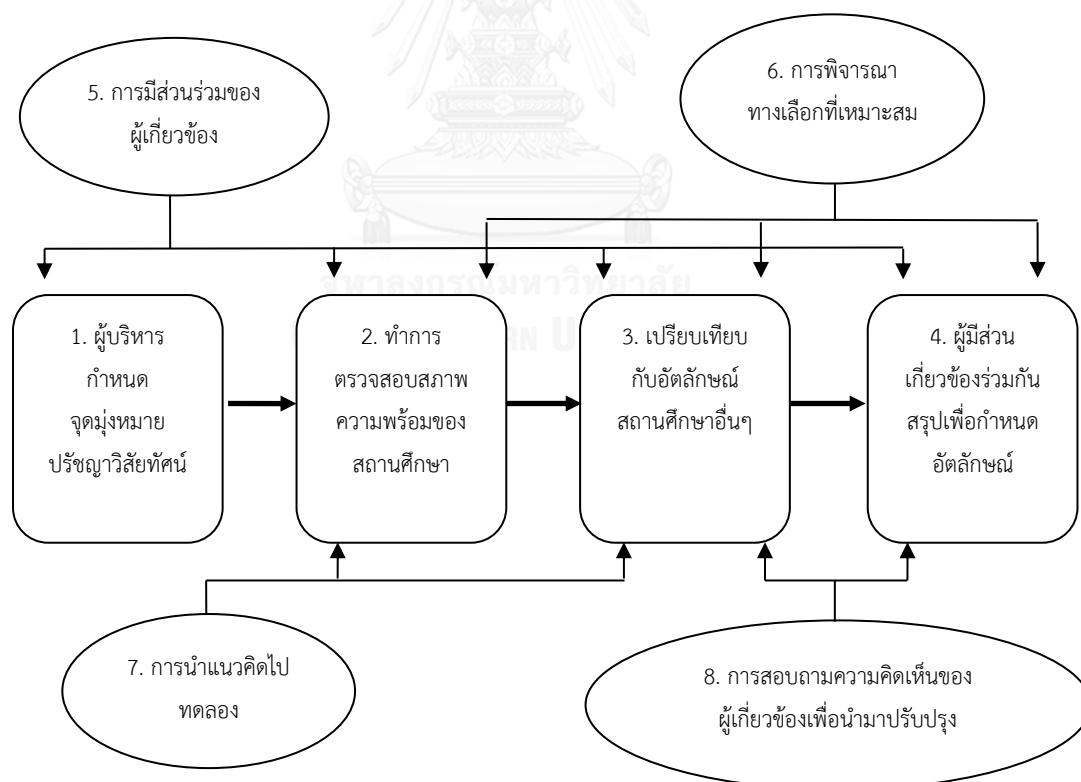
Bennion and Adams (1986 อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, 2554) แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ด้านคือด้านมโนคติส่วนบุคคล (Ideological) และด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) โดยด้านมโนคติส่วนบุคคล ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ ศาสนา การเมืองและปรัชญาแนวคิดในการดำเนินชีวิต ส่วนด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การคบเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนและการพักผ่อนหย่อนใจ

Christy (2009) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือการวัดอัตลักษณ์เพื่อให้ได้องค์ประกอบของอัตลักษณ์ พบว่า อัตลักษณ์มี 2 ด้านคือ ด้านส่วนบุคคลกับด้านสังคม ด้านส่วนบุคคลได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ การมีจุดมุ่งหมาย การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนด้านสังคม ได้แก่ เชื้อชาติ เพศ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์มีหลายองค์ประกอบซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะภายในหมายถึง การรู้จักและรับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองและลักษณะภายนอก หมายถึง การเข้าใจและยอมรับการผูกพันกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของตน

1.3 กระบวนการในการกำหนดอัตลักษณ์

Gioia และคณะ (2010 อ้างถึงใน ศุภฤกษ์ รักชาติ, 2554) ได้ทำการศึกษาการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและกำลังก่อตั้งขึ้นใหม่แห่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่ากระบวนการในการกำหนดอัตลักษณ์นั้นมีทั้งหมด 8 กระบวนการ โดย 4 กระบวนการเกิดขึ้นอย่างมีรูปแบบและต่อเนื่อง คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์โดยผู้บริหารสถานศึกษา 2) การศึกษาความพร้อม สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถาบันกับสถาบันอื่นๆ 4) ทำการสรุปเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ในขณะที่อีก 4 กระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการอื่นอย่างน้อย 2 กระบวนการ ได้แก่ 5) การขอความเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอัตลักษณ์สถานศึกษา 6) การหาทางเลือกที่เป็นไปได้และที่ดีที่สุด 7) การนำแนวคิดไปทดลองใช้ 8) การนำผลป้อนกลับมาใช้ในการพิจารณา โดยพบว่าปัจจัยทั้งในทุกๆระดับมีส่วนในการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคมและผู้มีบทบาททางสังคมส่งผลต่อการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษา โมเดลกระบวนการการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษานั้นแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงโมเดลขั้นตอนการกำหนดอัตลักษณ์ ดัดแปลงจาก Gioia และคณะ (2010 อ้างถึงในศุภฤกษ์ รักชาติ, 2554)

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

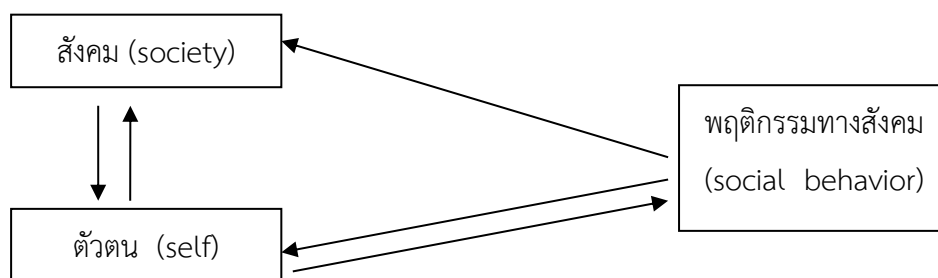
ความเป็นมาและหลักการของทฤษฎีอัตลักษณ์

ทฤษฎีอัตลักษณ์ (identity theory) เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (social psychological theory) ที่มุ่งอธิบายพฤติกรรมตามบทบาทของบุคคล ((Stryker, 1989 อ้างถึงใน กฤษณ สมบุศย์ รุ่งเรือง (2553)) ทฤษฎีอัตลักษณ์มีความเป็นมาและมีหลักการของทฤษฎีดังนี้

เชลดอน สไตรเกอร์ (Sheldon Stryker) ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาทฤษฎีอัตลักษณ์ขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดตามบริบททางสังคมวิทยาบนพื้นฐานทัศนภาพโครงสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นิยม (structural symbolic - interactionist perspective) โดยมีวัตถุประสงค์ของทฤษฎีคือ เพื่ออธิบายพฤติกรรมการเลือกแสดงบทบาท(explanation of role choice behavior) ซึ่งเกิดจากการ มีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ระหว่าง “สังคม” (society) และ “ตัวตน” (self) ของบุคคลโดยมี “โครงสร้างทางสังคม” (social structure) และ “การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม” (social interaction) เป็นตัวกำหนดหรือควบคุมการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ทฤษฎีนี้อาศัยข้อตกลงเบื้องต้น (assumptions or premises) ตามกรอบแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นิยม 4 ประการ ดังนี้ (Stryker, 1991)

1. มนุษย์เป็นทั้งผู้กระทำและผู้ตอบสนองต่อการกระทำ
2. การกระทำและการตอบสนองขึ้นอยู่กับให้ความหมายหรือตีความสถานการณ์นั้นๆ
3. ความหมายที่บุคคลสร้างมโนภาพแห่งตน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้กระทำหรือผู้ตอบสนองการกระทำ
4. มโนภาพแห่งตนขึ้นอยู่กับมีการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และการตอบสนองการกระทำที่คนอื่น มีต่อตน

จากข้อตกลงทั้ง 4 ประการดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมทางสังคมได้ว่าสังคมเป็นตัวก่อให้เกิดตัวตน และตัวตนเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคม (social behavior) ในทำนองกลับกัน พฤติกรรมทางสังคม ส่งผลต่อตัวตนและสังคม ส่วนตัวตนก็ส่งผลต่อสังคมด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยขออธิบายสรุปเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจในประเด็นนี้ตามภาพที่ 2.2

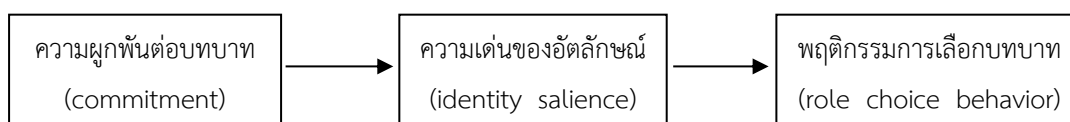

ภาพที่ 2. 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม ตัวตนและพฤติกรรมทางสังคม

จากภาพแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสังคม ตัวตนและพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สามารถอธิบายย้อนกลับซึ่งกันและกัน (reciprocity) ในที่นี้เราอธิบายคำว่า “สังคม” ในเชิง “โครงสร้างทางสังคม” (social structure) ในขณะที่อธิบาย “ตัวตน” ในเชิง “กระบวนการตีความ” (interpretive processes) ที่บุคคลต้องให้น้ำหนักก่อนการแสดงพฤติกรรมทางสังคม ตามแนวคิดนี้นักสังคมวิทยาในปัจจุบันมองว่าสังคมและตัวตนมีรูปแบบโครงสร้างที่มีความคงทนยืนยาวทั้งรูปแบบที่เป็นปฏิสัมพันธ์และรูปแบบที่เป็นความสัมพันธ์ (durability of the patterned interactions and relationships) เช่น ผู้ที่มีฐานะเป็นมารดาที่ดียอมทำหน้าที่ดูแลบุตรและมีความใกล้ชิดกับบุตรเสมอ ไม่ว่าจะเป็นสมัยก่อนหรือสมัยปัจจุบัน

นอกจากนี้โครงสร้างสังคมยังมีความซับซ้อนในระดับกลุ่มชุมชน องค์กรและสถาบัน ในขณะที่บุคคลในสังคมก็มีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของระดับทางสังคม อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรืออื่นๆ ขอบเขตของสังคมจึงมีลักษณะหลากหลายและเกี่ยวโยงซ้อนกัน ทั้งในเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactionally) หน้าที่ (functionally) และลำดับความสำคัญ (hierarchically) ซึ่งบางครั้งมีส่วนต่างๆ เหล่านี้อาจมีทั้งการพึ่งพิงกันหรือขัดแย้งกันส่วนต่างๆ ที่แตกต่างกันของสังคมจึงมีผลกระทบต่อบุคคลโดยทำให้เกิดตัวตนแบบต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับคนหรือกลุ่มต่างๆ ที่มาปฏิสัมพันธ์กับบุคคลนั้นๆ

จากแนวคิดที่ว่าสังคมและตัวตนมีความซับซ้อน ความหลากหลายแ่งมุมและมีการจัดระบบระเบียบ จึงทำให้เกิดการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคมกับส่วนต่างๆ ของตัวตนตลอดจนการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลดีขึ้นทฤษฎีอัตลักษณ์ได้นำแนวคิดปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นิยมมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคล โดยให้ความสำคัญกับการเลือกบทบาท กล่าวคือพฤติกรรมการเลือกบทบาท (role choice behavior) เป็นผลที่เกิดจากความเด่นของอัตลักษณ์ (identity salience) ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของตัวตน (self) ในขณะที่ความผูกพันต่อบทบาท (commitment) ส่งผลต่อความเด่นของอัตลักษณ์ผู้วิจัยสรุปหลักการนี้ ตามภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อบทบาท ความเด่นของอัตลักษณ์และพฤติกรรมการเลือกบทบาท

จากภาพที่ 2.3 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความผูกพันต่อบทบาทซึ่งมีผลต่อความเด่นของอัตลักษณ์ส่วนความเด่นของอัตลักษณ์ก็มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกบทบาท โดยมีแนวคิดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ความผูกพันต่อบทบาท (commitment)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อบทบาท (commitment concept)

Stryker (1991) กล่าวว่าความผูกพันต่อบทบาทมีพื้นฐานมาจากเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วม โดยทั่วไปประกอบไปด้วยเครือข่ายทางสังคมที่สลับซับซ้อน ในขณะที่เดียวกันแต่ละเครือข่ายก็ประกอบด้วยบุคคลที่ดำเนินชีวิตอยู่และมีการติดต่อสัมพันธ์กันตามตำแหน่งทางสังคมและการปฏิบัติตนตามบทบาทดังนั้นความผูกพันกับเครือข่ายทางสังคมอันใดอันหนึ่ง คือการที่สมาชิกของเครือข่ายนั้นต้องแสดงบทบาทของตน โดยการแสดงอัตลักษณ์เฉพาะสำหรับเรื่องนั้นออกมาในการติดต่อสัมพันธ์ต่อกันจนถึงขั้นที่ว่าถ้าความสัมพันธ์ระหว่างกันในเรื่องนั้นขึ้นอยู่กับการทำงานเป็นคนแบบหนึ่ง บุคคลก็มีความผูกพันที่ต้องเป็นคนแบบนั้น การวัดความผูกพันวัดได้จากการที่บุคคลลงทุนสละความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับใครๆ ในเครือข่ายอื่น เพื่อไปมีพฤติกรรมตามแบบของเครือข่ายที่ตนเลือก จากนิยามและวิธีการวัดที่กล่าวมาแล้ว จึงสามารถกล่าวได้ว่าความผูกพันต่อบทบาทเป็นสาเหตุให้เกิดความเด่นของอัตลักษณ์ใด อัตลักษณ์หนึ่ง

1.2 กระบวนการของความผูกพันต่อบทบาท (commitment process)

Burke & Reitzes (1991) กล่าวว่าความผูกพันต่อบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอัตลักษณ์ในฐานะที่เป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมโดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (cybernetic control process) กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย การรับรู้ การประเมินค่าจากผู้อื่น (reflected appraisals) ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (input) และลักษณะทางอัตลักษณ์ของบุคคล (individual's identity setting) โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอย่างมีแบบแผนค่อนข้างถาวรนั้นเป็นผลลัพธ์ของความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ การประเมินค่าจากผู้อื่น และลักษณะทางอัตลักษณ์ของบุคคลความผูกพัน เป็นผลรวมของพลังผลักดันต่างๆ ที่มีต่อบุคคลในการที่รักษาความสอดคล้องกันระหว่างคุณลักษณะทางอัตลักษณ์และการรับรู้ การประเมินค่า ถ้าพลังผลักดันมีน้อยหรืออ่อนแอ (weak) บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนการรับรู้ การประเมินค่าจากผู้อื่นให้สอดคล้องกับลักษณะทางอัตลักษณ์ของเขาใน 6 รูปแบบคือ 1) เฉพาะบางเวลา 2) เฉพาะเมื่อมีความไม่สอดคล้องอย่างยิ่ง 3) เฉพาะเมื่อต้องใช้ความพยายามน้อย 4) เฉพาะเมื่ออยู่ในระดับต่ำ 5) เฉพาะบางสถานการณ์และ 6) เฉพาะเมื่อการลงทุน ลงแรงไม่สูงนัก

ในทางกลับกันถ้าบุคคลมีความผูกพันต่อบทบาทมาก มีความสอดคล้องกันมาก่อนระหว่างการรับรู้ การประเมินค่ากับลักษณะทางอัตลักษณ์กล่าวคือเมื่อมีความผูกพันต่อบทบาทมาก

การรับรู้การประเมินค่ามีแนวโน้มที่ประกอบไปด้วยความหมายรวมกันซึ่งยืนยันและสอดคล้องกับ
 อัตลักษณ์ อย่างไรก็ตามเนื่องจากการรับรู้การประเมินค่าส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่บุคคลแสดง
 จึงคาดหวังว่าความหมายของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงสอดคล้องกับความหมายตามอัตลักษณ์
 ซึ่งขึ้นอยู่กับความผูกพันที่บุคคลนั้นมีต่ออัตลักษณ์นั้นๆ โดยที่ความสอดคล้องมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ
 ว่าบุคคลมีความผูกพันต่ออัตลักษณ์นั้นมากหรือน้อยบุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุม
 พฤติกรรมให้สอดคล้องกับการรับรู้ การประเมินค่าจากผู้อื่น บุคคลสามารถที่เรียนรู้ว่าพฤติกรรม
 ใดๆมีประสิทธิภาพในการธำรงรักษาความสอดคล้องระหว่างลักษณะทางอัตลักษณ์ที่กำหนด
 และการรับรู้ การประเมินค่า

นอกจากนี้ บุคคลก็สามารถเรียนรู้ที่จะพัฒนาและธำรงรักษาความสอดคล้องระหว่าง
 การรับรู้ การประเมินค่าและลักษณะทางอัตลักษณ์โดยมีข้อแม้ว่าในระหว่างการเรียนรู้นั้น การให้
 ความหมายต่อสิ่งต่างๆ และการให้ความหมายต่อพฤติกรรมต้องไม่เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวคือต้องมีความมั่นคงเชิงความหมายในบริบทของการเรียนรู้ (stable
 semantic context) แม้ว่าการเรียนรู้ มีความซับซ้อน (complex) มีข้อเรียกร้องต่างๆมากมาย
 (demanding) และเต็มไปด้วยความเครียด (stressful) ดังนั้นบุคคลก็มีความสนใจในการดำรงอยู่
 ในบริบทที่มั่นคง เชิงความหมายเพื่อที่หลีกเลี่ยงปัญหาการตอบสนองข้อเรียกร้องและความกดดัน
 ต่างๆ ในการที่ไปหาความหมายร่วมกันระหว่างตนเอง กับคนอื่นๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน
 ความผูกพันต่อบทบาทเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพยายามที่ธำรงรักษาความสอดคล้องระหว่างอัตลักษณ์
 และการรับรู้ การประเมินค่า

1.3 หลักพื้นฐานของความผูกพันต่อบทบาท (bases of commitment)

ความผูกพันต่อบทบาทเป็นหนึ่งในพลังผลักดันในกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์
 ในงานวิจัยบางเรื่องกล่าวว่าสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของความผูกพันต่อบทบาทคือการได้รับรางวัล
 (gained rewards) การหลีกเลี่ยงการลงทุน (avoided costs) และความผูกพันทางจิตใจ
 (attachment) สำหรับเบอร์ค และไรซ์ (1991) เห็นว่าปัจจัยทั้งหลายที่เป็นพลังผลักดันให้เกิด
 ความผูกพันต่อบทบาทก็ถือเป็นพื้นฐานของความผูกพันทั้งสิ้น การได้รับรางวัลและความผูกพัน
 ทางจิตใจอาจเป็นพื้นฐาน สำหรับความผูกพันต่อบทบาท ซึ่งเป็นพลังผลักดันที่สำคัญที่รักษา
 ความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ การประเมินค่าและลักษณะทางอัตลักษณ์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า
 หากบุคคลได้ รับรางวัลหรือมีความผูกพันทางใจกับคนอื่นๆ ในการรักษาอัตลักษณ์ของเขา เขาก็มี
 แนวโน้มที่มีระดับความผูกพันต่ออัตลักษณ์นั้นมากกว่าคนอื่นๆ ที่ไม่ได้รับรางวัลหรือไม่มีความผูกพัน
 ทางจิตใจกับคนอื่น ๆ

Burke & Reitzes (1991) ได้แบ่งหลักพื้นฐานของความผูกพันต่อบทบาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1) พื้นฐานความผูกพันต่อบทบาทด้านการรู้คิด(cognitive bases of commitment) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ความหมายและรางวัลในเชิงบวก ตลอดจนประเมินผลได้เสียในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ไว้ ตัวอย่าง การที่นักศึกษาหญิงได้รับคำชวนให้ไปงานรื่นเริงคืนก่อนสอบนักศึกษาหญิงก็คำนึงถึงผลได้เสีย การตัดสินใจอยู่กับบ้านดูหนังสือสอบอาจเป็นผลมาจากความคาดหวัง ที่ได้รับคำชมจากบุคคลนัยสำคัญ(significant others) ในการได้คะแนนสอบสูง ดังนั้นผลได้ (rewards) คือความสนุกสนานในงานรื่นเริงน้อยกว่าผลเสียในเชิงอัตลักษณ์ (identity costs) คือการได้คะแนนสอบไม่ดี

1.3.2) พื้นฐานความผูกพันต่อบทบาทด้านสังคม-อารมณ์ (socioemotional bases of commitment) หมายถึง ความผูกพันทางใจและอารมณ์ ในการดำรงอัตลักษณ์ไว้ ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ กับคนอื่นๆ บนพื้นฐานของอัตลักษณ์เชิงบทบาทกับคนเหล่านั้น การมีเครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์กับคนอื่นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเป็นพื้นฐานของความผูกพัน ตัวอย่างเช่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น การสนับสนุนและต่อเนื่องกันไปของนักศึกษาครูกับอาจารย์ ผู้สอนหรือเพื่อนนักศึกษา ในฐานะเป็นนักศึกษาครูที่มีความรับผิดชอบทางวิชาการ ช่วยเพิ่มพลังผลักดันให้นักศึกษาครูแสดงพฤติกรรมที่ยั่งยืนอัตลักษณ์นั้นต่อไป สไตรเกอร์ (1987) ได้แบ่งความผูกพันต่อบทบาทด้านอารมณ์และสังคมออกเป็น 2 มิติ คือ

1.3.2.1) ความผูกพันเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactional or extensiveness commitment) หมายถึง การที่บุคคลสามารถมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมต่างๆ ได้จำนวนมาก จากการใช้อัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่ง ตัวอย่าง การที่บุคคลใช้อัตลักษณ์ความเป็นครูซึ่งบุคคลนอกจากมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับเครือข่ายที่เป็นนักเรียนแล้วยังต้องใช้อัตลักษณ์ความเป็นครูกับผู้ปกครองของนักเรียน หรือสมาคมผู้ปกครองและครูตลอดจนชุมชนที่นักเรียนเป็นเครือข่ายอยู่

1.3.2.2) ความผูกพันเชิงอารมณ์ (affective or intensiveness commitment) การที่บุคคลรู้ว่าเครือข่ายทางสังคมที่ตนเกี่ยวข้องมีความสำคัญทางจิตใจที่ลึกซึ้งต่ออัตลักษณ์ที่ตนได้เลือกใช้

1.4) ผลของความผูกพันต่อบทบาท(consequences of commitment) ส่งผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท กล่าวคือบุคคลที่มีความผูกพันต่ออัตลักษณ์ตามบทบาทสูง บุคคลนั้นมีความพยายามมากที่ดำรงรักษาการรับรู้ การประเมินค่าที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตน ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลมีความผูกพันต่ออัตลักษณ์ตามบทบาทต่ำก็ไม่มี ความพยายามมากนัก ในการรักษาความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ การประเมินค่าและลักษณะทางอัตลักษณ์ ทำให้มีความสอดคล้องกันน้อยระหว่างการให้ความหมายของอัตลักษณ์และการให้ความหมายของพฤติกรรม

ตามบทบาท จึงกล่าวได้ ว่าความผูกพันเป็นตัวแปรปรับ (moderates) ของความสัมพันธ์ ระหว่างอัตลักษณ์และพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท (role performance)

2) ความเด่นของอัตลักษณ์ (identity salience)

พัฒนามาจากความมีหลากหลายแง่มุมของตัวตนดังที่ได้ กล่าวแล้วข้างต้น ตัวตนประกอบด้วย ชุดของอัตลักษณ์ที่มีความแตกต่างกันจำนวนมาก (sets of discrete identities) บุคคลมีศักยภาพที่มีอัตลักษณ์จำนวนมากตามบทบาทต่างๆ ที่ตนครอบครองอยู่ โดยอัตลักษณ์มีคุณสมบัติ 2 ประการคือ 1) การที่บุคคลอื่นมอบตำแหน่งอันใดอันหนึ่งทางสังคมให้ตัวเรา และ 2) ตัวเรายอมรับตำแหน่งที่บุคคลอื่นมอบให้ (Stryker, 1968) ดังนั้นในแง่นี้อัตลักษณ์จึงเป็นการรู้คิดเกี่ยวกับตนที่เกี่ยวกับบทบาทและตำแหน่งในระบบความสัมพันธ์ ทางสังคมของบุคคล เช่นอัตลักษณ์ความเป็นครู อัตลักษณ์ความเป็นมารดา เป็นภรรยา ลูก เป็นต้น นอกจากนี้ อัตลักษณ์ที่บุคคลมีอยู่ผันแปรไปตามความเด่นที่ถูกจัดวางตามลำดับความเด่น (salience hierarchy) ซึ่งความเด่นของอัตลักษณ์อันใดอันหนึ่งถูกนำมาใช้หรือไม่ใช้ ขึ้นอยู่กับความน่าจะเป็นตามสถานการณ์ ต่างๆ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงตำแหน่งความเด่นของอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทนั้นๆ สไตรเกอร์ (Stryker, 1982) กล่าวว่า โดยปกติแล้วบุคคลแสดงพฤติกรรมตามความเด่นของอัตลักษณ์ที่มีความชัดเจนอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

2.1) การให้ความหมายกับคุณลักษณะของสถานการณ์ ต่างๆ (defining characteristics of situations) หมายถึง ระดับที่บุคคลยินยอมให้อัตลักษณ์อื่นๆ (alternative identities) ได้แสดงพฤติกรรมออกมาตามสถานการณ์ที่มีความหมายนั้น

2.2) ลักษณะอื่นๆ ภายในตัวบุคคล (other self characteristics) หมายถึง การที่บุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเอง (self - esteem) หรือมีความพึงพอใจ (satisfaction)

3) พฤติกรรมทางเลือกบทบาท (role choice behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามอัตลักษณ์ที่มีความเด่นที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ พฤติกรรมทางเลือกบทบาทจึงเป็นผลลัพธ์ของความเด่นของอัตลักษณ์ตามบทบาทที่บุคคลเลือกและแสดงออกมา เรียกว่าพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท (role performance) โดยบุคคลประเมินตนเองและบุคคลนัยสำคัญ (significant others) จึงแสดงพฤติกรรมออกมา กระบวนการประเมินนี้สะท้อนถึงคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับบทบาทเฉพาะของบุคคล (role - specific self-esteem) ทั้งนี้ การปฏิบัติตนตามบทบาทประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญกับความเด่นของอัตลักษณ์ (Stryker, 1987) ดังนั้นการอธิบายพฤติกรรมของบุคคลตามกรอบทฤษฎีอัตลักษณ์จึงอธิบายได้ด้วยความสัมพันธ์ ระหว่างความผูกพัน ความเด่นของอัตลักษณ์และการเลือกบทบาทโดยที่อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการรู้คิด (cognition) ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าความผูกพันที่เป็นเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction)

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์

Slugoski, Marcia and Koopman, 1984 (อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม) กล่าวไว้ว่า กระบวนการบรรลุอัตลักษณ์ เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระตามอายุกับความสามารถที่เปลี่ยนไป และเมื่อต้องพบกับความขัดแย้งทางสังคมทำให้เกิดวิกฤติการณ์ทางการปรับตัวและบุคลิกภาพขึ้น หากบุคคลนั้นแก้ไขวิกฤติการณ์ไปในทางบวกก็จะส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีอัตลักษณ์ที่เข้มแข็งขึ้น สอดคล้องกับ Blasi Augusto (1993) ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีต่อโลกและตนเองสามารถแก้ไข วิกฤติการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาได้ในชีวิต ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลซึ่งที่แก้ปัญหาในทางลบหรือหลีกเลี่ยง ปัญหา ก็จะยิ่งทำให้อัตลักษณ์ ของตนเองอ่อนแอลง ส่งผลให้บุคคลนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโลกและ ตนเอง ไม่สามารถแก้ไขวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ Cote and Levine (2014) และ จากงานวิจัยของผกาภาศ บุญเผือก และคณะ (2557) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาโรงเรียน ศึกษา เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัยผสมผสาน : กรณีศึกษาโรงเรียน เฉลิมขวัญสตรี พบว่า การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนกำหนดผลการเรียนรู้ คัดเลือกจัดลำดับเนื้อหา สาระ คัดเลือกจัดระเบียบประสบการณ์การเรียนรู้ และกำหนดสิ่งที่วัดผล และวิธีการประเมิน โดย ประยุกต์ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นจูงใจให้ใฝ่รู้ มุ่งสู่เนื้อหา นำพาปฏิบัติ เด่นชัดหลักการ ผสานใช้ในชีวิต และก่อกิจให้เป็นนิสัย ขั้นตอนดังกล่าวมีส่วนคล้ายกับวงจร PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน

แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยนักสถิติ Walter Shewhart ซึ่งได้ พัฒนาจากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติที่ Bell Laboratories ในสหรัฐอเมริกาเมื่อทศวรรษ 1930 ในระยะเริ่มแรก (Moen and Norman, 2006) วงจรดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ "วงจร Shewhart" จนกระทั่งราวทศวรรษ ที่ 1950 ได้มีการเผยแพร่อย่าง กว้างขวางโดย W.Edwards Deming ปรมาจารย์ทางด้าน การบริหารคุณภาพ หลายคนจึงเรียกวงจรนี้ว่า " วงจร Deming "

กระบวนการนี้เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ ของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผล ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น Johnson (2002) โดยตลอดวงจร PDCA นี้ได้ พัฒนาขึ้นโดย ดร.ซีวฮาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ขั้นตอนแต่ละขั้น ของวงจร PDCA มีรายละเอียด ดังนี้

1. Plan (วางแผน) หมายความว่ารวมถึงการกำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์ในการ ดำเนินงานวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำ

ความเข้าใจกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ขององค์กรเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร การวางแผนในบางด้านอาจจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐาน ของวิธีการทำงานหรือ เกณฑ์มาตรฐาน ต่าง ๆ ไปพร้อมกันด้วยข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานนี้ จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ระบุไว้ในแผน หรือไม่

2. DO (ปฏิบัติ) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของ สภาพงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ในกรณีที่เป็นงานประจำที่เคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นงานใหม่หรือ งานใหญ่ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากอาจต้องจัดให้มีการฝึกอบรม ก่อนที่จะปฏิบัติจริงการปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอน ที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมและบันทึก ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน ในขั้นตอนต่อไป

3. Check (ตรวจสอบ) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินงานใดๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพ ของการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบ และการประเมิน การปฏิบัติงาน จะต้องตรวจสอบด้วย ว่าการปฏิบัตินั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน

4. Act (การปรับปรุง) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจาก ได้ทำการตรวจสอบแล้วการปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วน เฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุ ที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนด มาตรฐานของวิธีการ ทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ข้อมูลที่ ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วยการบริหารงาน ในระดับต่าง ๆ ทุกระดับตั้งแต่เล็กที่สุดคือการปฏิบัติงานประจำวันของบุคคลคนหนึ่ง CHEN et al. (2010) จนถึงโครงการในระดับใหญ่ที่ต้องใช้ กำลังคนและเงินงบประมาณจำนวนมากย่อมมีกิจกรรม PDCA เกิดขึ้นเสมอ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจรบ้าง ไม่ครบวงจรบ้างแตกต่างกัน ตาม ลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในแต่ละองค์กรจะมีวงจร PDCA อยู่หลายๆ วง (Sokovic, Pavletic, & Pipan, 2010) วงที่ใหญ่ที่สุด คือ วงที่มีวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ ของ

องค์กรเป็นแผนงาน (P) แผนงานวงใหญ่อาจครอบคลุมระยะเวลาต่อเนื่องกันหลายปีจึงจะบรรลุผล การจะผลักดันให้วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปรากฏเป็นจริงได้จะต้องปฏิบัติ (P) โดยนำ แผนยุทธศาสตร์มากำหนดเป็นแผนการปฏิบัติงาน ประจำปีของหน่วยงานต่างๆ ขององค์กรแผนการ ปฏิบัติงานประจำปีจะก่อให้เกิดวงจร PDCA ของหน่วยงานขึ้นใหม่ หากหน่วยงานมีขนาดใหญ่ มี บุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ก็จะต้องแบ่งกระจาย ความรับผิดชอบไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ เกิดวงจร PDCA เพิ่มขึ้นอีกหลายๆ วงโดยมีความเชื่อมโยงและซ้อนกันอยู่ การปฏิบัติงานของ หน่วยงาน ทั้งหมดจะรวมกันเป็น (D) ขององค์กร นั้น ซึ่งองค์กรจะต้องทำการติดตามตรวจสอบ (C) และแก้ไขปรับปรุงจุดที่เป็นปัญหาหรืออาจต้อง ปรับแผนใหม่ ในแต่ละปี (A) เพื่อให้วิสัยทัศน์และแผน ยุทธศาสตร์ระยะยาวนั้นปรากฏเป็นจริงและทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวม ขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ (Kanji, G. K., 1996)

ตอนที่ 4 แนวคิดและหลักการตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

สมศ. ได้ประกาศหลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้าใจความหมายและการเก็บรวบรวมข้อมูลและเตรียมความพร้อมด้าน ข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามดังนั้น จึงขอให้ความเข้าใจเพิ่มเติม ในเรื่องดังกล่าวดังนี้(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับ ผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธานวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด อัตลักษณ์ เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประเมินในสองรอบ ที่ผ่านมาก็ได้ มีการตรวจสอบปรัชญาปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ว่ามีการกำหนด ไว้หรือไม่เท่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติทุกสถานศึกษาจะต้องกำหนดไว้ตั้งแต่เมื่อก่อตั้งสถานศึกษา ส่วนการประเมินภายนอกรอบสามจะประเมินผลว่าตัวผู้เรียนว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามสาระ ที่กำหนดไว้ในปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจหรือไม่ โดยจะนำผลมาพิจารณาตามหลักเกณฑ์ การให้คะแนน ในการเก็บข้อมูลเรื่องอัตลักษณ์สถานศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อใช้ ประเมินผลความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา โดยอาจจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาคม ภายในสถานศึกษา หรือทำแบบสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรภายในต่อคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สะท้อนปรัชญา ปณิธานวิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดหรือไม่ และให้ระดับคะแนนตามระดับ ผลกระทบที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่น และระดับการยอมรับจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก ผลที่ได้จาก

การดำเนินการจะส่งผลดีให้สถานศึกษาได้ทบทวน พิจารณาและดำเนินการต่อไปอย่างมีเป้าหมายชัดเจน

แนวคิดและหลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

แนวคิดและหลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ยึดตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม โดยมีระบบการประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวคิดและทิศทาง

- 1) ประเมินอิงเกณฑ์ตามจุดเน้นของสถานศึกษา
- 2) ประเมินจากผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยให้น้ำหนักร้อยละ 75
- 3) ประเมินในเชิงกระบวนการ โดยให้น้ำหนักร้อยละ 25 เพื่อให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เครื่องมืออุปกรณ์ คุณภาพและความพร้อมของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายใน
- 4) ประเมินโดยวิธีการและข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและพัฒนาการ โดยพิชญพิจารณา (Peer Review)
- 5) ประเมินโดยการยืนยันรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้อง เชื่อถือได้เพื่อกระตุ้นให้การประกันคุณภาพภายในมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น
- 6) ลดจำนวนมาตรฐานและจำนวนตัวบ่งชี้โดยถ่ายโอนมาตรฐานและตัวบ่งชี้เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการให้อยู่ในระบบการประกันคุณภาพภายใน

หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้

- 1) กำหนดตัวบ่งชี้ที่มุ่งการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบ มากกว่าปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ
- 2) คำนึงถึงลักษณะและประเภทของสถานศึกษา
- 3) เน้นตัวบ่งชี้ทั้งคุณภาพและปริมาณ ทั้งเชิงบวกและลบ
- 4) ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยข้อจำกัดตลอดจนวัฒนธรรมและความเป็นไทย
- 5) ให้มีตัวบ่งชี้พื้นฐานเท่าที่จำเป็นแต่ยังคงอำนาจจำแนก โดยเพิ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม และ
- 6) คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

หลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม ให้สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2. 1 แสดงความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้และมาตรฐานตามกฎกระทรวงฯ

กลุ่มตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้	มาตรฐานตามกฎกระทรวง
กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน	1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	ผลการจัดการศึกษา
	2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	
	3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	
	4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	
	5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	
	6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน	7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา	การบริหารจัดการศึกษา
	8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด	การประกันคุณภาพภายใน
กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์	9. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา	ผลการจัดการศึกษา
	10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา	
กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม	11. ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา	ผลการจัดการศึกษา
	12. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	การบริหารจัดการศึกษา

ที่มา : คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช พ.ศ.2554) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน): สมศ.

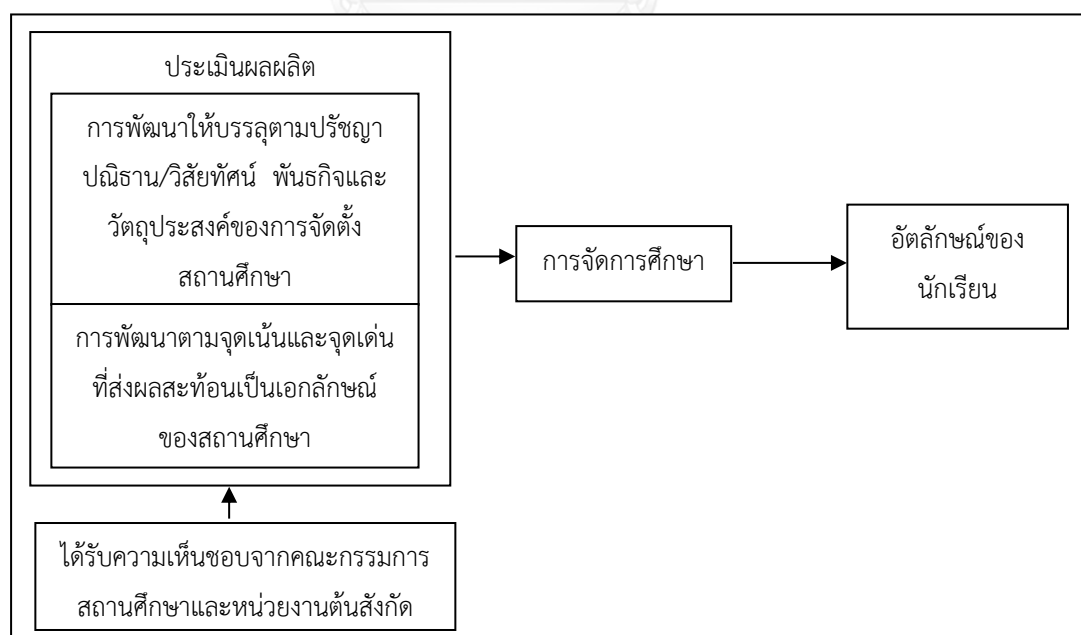

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดีและมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน

กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิต ตามปรัชญา ปณิธาน/ วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้น และจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง กลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกันและแก้ไข ปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้นำสังคม อาทิ การรักษาดี การบำรุงศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติเป็นแบบอย่าง การสร้างสังคมสันติสุขและความปรองดองการส่งเสริมความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน เศรษฐกิจ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะและความประหยัด รวมทั้งการแก้ปัญหาสังคม อาทิ ความขัดแย้ง อุบัติภัย และสิ่งเสพติด เป็นต้น

จากความหมายของกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ สามารถเขียนผังมโนทัศน์ได้ดังนี้

ภาพที่ 2. 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการประเมินผลผลิตที่มีต่อกระบวนการจัดการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของนักเรียน

ตอนที่ 5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนักเรียนหรือในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้นยังมีไม่มากส่วนใหญ่จะเป็นอัตลักษณ์ในเชิงมนุษยวิทยามากกว่าสามารถนำเสนอได้ดังนี้

5.1 ทางด้านการศึกษา

สุภชฌานี ศรีเอี่ยม (2554) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า (1) การศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบันพบว่าอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านต่างๆ ในภาพรวมอัตลักษณ์ด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ส่วนในภาพรวมอัตลักษณ์ด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง (2) การพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) เป้าหมาย เพื่อให้ นิสิตนักศึกษา มีพัฒนาการในด้านอัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล อัตลักษณ์ด้านสังคม อัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิต และอัตลักษณ์ด้านวิชาการ 2) การประเมินสภาพปัญหาโดยประเมินสภาพปัญหาจากองค์กรและผู้รับผิดชอบ ทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ 3) การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม ได้แก่ การสร้างโปรแกรมฝึกอบรม การกำหนดกิจกรรม การบริหารกิจกรรม การประเมินผลการฝึกอบรม 4) การประเมินผล โดยประเมินในแต่ละกิจกรรมและในภาพรวมของการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา (3) การเปรียบเทียบผลการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดย (3.1) นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มควบคุม (3.2) นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา หลังการอบรมแตกต่างกับก่อนการอบรม

ศุภฤกษ์ รักชาติ (2554) ได้ทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียนและกระบวนการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียน ประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ แนวทางการบริหารและแนวทางการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจคลาดเคลื่อนในด้านความสำคัญ และความหมายของอัตลักษณ์โรงเรียน ทั้งตามความหมายสากลและความหมายที่ สมศ. กำหนด 3) ขั้นตอนการกำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนในประเทศไทยมี 4 ขั้นตอนหลักคือ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ตรวจสอบสภาพความพร้อมของโรงเรียน เปรียบเทียบกับอัตลักษณ์โรงเรียนอื่นและลงข้อสรุปเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ 4) ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียนคือขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับการศึกษาของผู้บริหาร และสาเหตุที่ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน คือ การไม่ได้รับข้อมูลจากสื่อ การขาดความใส่ใจของผู้บริหาร และการใช้คำที่กำกวม ไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้บริหาร

สิริชัย ดีเลิศ (2556) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์แห่งสถาบันการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการทางความคิด ตามความถนัดของบุคคล ความชอบ ความสนใจ เพื่อการค้นพบตัวตนที่แท้จริง โดยการถ่ายทอดในเชิงพฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาและแนวความคิดเรื่องพฤติกรรมและบุคลิกภาพของ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2542) ที่กล่าวไว้ว่าการเห็นถึงความสำคัญของการเรียน รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกในการเรียนต่อครู อาจารย์ ผู้ให้ความรู้ พฤติกรรมการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ซึ่งใกล้เคียงกันกับบุคลิกภาพ

จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา (2554) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษ้อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒชั้นปีที่ 1 ได้กล่าวถึง ปัจจัยด้านอ่อนน้อมถ่อมตนและงามด้วยบุคลิก เป็นปัจจัยที่มีความสอดคล้องใกล้เคียงกันกับปัจจัยนิสัยทางการเรียน เนื่องมาจากนิสัยทางการเรียนจะดีหรือไม่ดีจะสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออกของนิสิตซึ่งอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตชั้นปีที่ 1 ได้แก่ ใฝ่รู้ตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น หนักเอาเบาสู้งามีกาลเทศะเปี่ยมจิตสำนึกสาธารณะ มีทักษะสื่อสาร อ่อนน้อมถ่อมตน งามด้วยบุคลิก พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์

สภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้บทสรุปในทิศทางเดียวกันว่าอัตลักษณ์และเอกลักษณ์จะเกิดขึ้นได้ ต้องสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธานของคณะโดยมุ่งเน้นสาขาวิชาในทุกๆ ด้าน ด้านวิชาชีพครู ด้านการท่องเที่ยว ด้านเกษตรและอาหารและด้านเทคโนโลยี เพื่อเสริมความเข้มแข็งของสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ผลการวิจัยที่สอดคล้องในเรื่องเจตคติที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ ได้แก่งานวิจัยของสุจรรยา โชติช่วง (2554) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการพัฒนาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยกล่าวว่า อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นสิ่งเดียวกัน อันเป็นผลที่เกิดจากผู้เรียน ผู้บริหาร คณะครูที่มีมิตรร่วมกัน มีแนวคิดมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลผู้ที่กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาและรักษาอัตลักษณ์ให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง

ณรงค์ ศรีโสภะ (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประชาวิทยาคาร ตำบลโลกสี่หมื่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า อัตลักษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลเป็นอันดับ 1 การดำเนินการเป็นอันดับ 2 และการวางแผนเป็นอันดับ 3 โดยคุณภาพการจัดการศึกษาให้ความสำคัญด้านวิชาการเป็นอันดับ 1 ด้านงบประมาณเป็นอันดับ 2 และด้านบริหารงานบุคคลเป็นอันดับ 3

มานะ แก้วมาลา (2552) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์อุบลราชธานี พบว่า ภาพตัวแทนอัตลักษณ์ อุบลราชธานีปรากฏในคำขวัญจังหวัด ได้แก่ คำว่าเมืองแห่งดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้ม ก่อนประวัติศาสตร์ โดยประวัติศาสตร์อุบลราชธานีได้สร้างจิตสำนึกร่วมในความเป็นดินแดนเก่าแก่ ความเป็นนักรบ ความเป็นนักปกครอง การรักความเป็นธรรม ความเป็นนักประชาธิปไตยและนิสัย รักความสงบ มีความรู้สึกหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความยึดมั่นในธรรมประเพณี ฮีต 12 คอง 14 อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะประเพณีแห่เทียนพรรษาที่ยิ่งใหญ่ประจำปี มีความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การบวช การแต่งงานและการตาย ใช้ภาษาไทยอีสานสำเนียงอุบล มีอักษรแบบตัวธรรมและแบบไทยน้อย มีวรรณกรรมท้องถิ่น มีวิถีชีวิตแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการแกะสลัก การทอผ้ากบบัว การแปรรูปอาหารและโภชนาการ การแสดงหมอลำสำเนียงอุบล การเกษตรธรรมชาติ การแพทย์พื้นบ้านและการศาสนาพุทธ นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์ที่เกิดจากความหลากหลายทางธรรมชาติ อัตลักษณ์เหล่านี้มีคุณค่าเป็นทุนทางสังคมสำหรับเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาประเทศต่อไป

วรรณะ บรรจง (2551) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครู และการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครู ในยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูที่พัฒนา มาจากทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคลของสไตรเกอร์ พบว่า ตัวแปรสาเหตุมีดังนี้ 1) พฤติกรรมครูนักวิจัย ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรเอกลักษณ์นักศึกษาครู ความยึดมั่นผูกพันในบทบาท การรับรู้ความสามารถ ของตนในการเป็นครูนักวิจัย การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครู โรงเรียนและครอบครัว ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนายพฤติกรรมครูนักวิจัย 2) เอกลักษณ์นักศึกษาครูได้รับอิทธิพลจากการ รับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัย ความ ยึดมั่นผูกพันในบทบาท การถ่ายทอดทางสังคม จากสถาบันฝึกหัดครู และการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนาย เอกลักษณ์นักศึกษาครู 3) ความยึดมั่นผูกพันในบทบาทได้รับอิทธิพลทางตรงจากการถ่ายทอด ทางสังคมจากครอบครัวเพียงตัวแปรเดียว และ(4) การรับรู้ ความ สามารถของตนในการเป็น ครูนักวิจัยนั้นได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูเพียงตัวเดียว และทำนายได้น้อย

5.2 ทางด้านสังคมและมนุษยวิทยา

จตุพร ดอนโสม (2555) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทย เชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอก พบว่า คนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอกเป็นคนเวียดนามทางภาค กลางของประเทศเวียดนาม ที่หนีการปราบปรามของฝรั่งเศส บ้างก็หนีความอดอยากในช่วงที่เกิด

ภาวะข้าวยากมากแพงในประเทศเวียดนาม ดังนั้นคนเวียดนามจึงได้พากันอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยโดยเฉพาะแถบจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมู่บ้านนาจอกตั้งขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2441 โดยคนเวียดนามรุ่นเก่ามีการก่อสร้างศาลเจ้าขึ้นในหมู่บ้านเพื่อเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธนิกายมหายาน โดยมีเจ้าเงิน ฮึง ค่าว และโฮจิมินห์เป็นวีรบุรุษเป็นที่เคารพสักการะของคนไทยเชื้อสายเวียดนามในหมู่บ้าน นอกจากนี้ในหมู่บ้านจะมีกลุ่มคนไทยเชื้อสายเวียดนามรุ่นเก่าแล้วนั้น ยังพบว่ายังมีกลุ่มคนไทยเชื้อสายเวียดนามรุ่นใหม่ที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านในช่วงของสงครามอินโดจีนและส่วนหนึ่งพบว่ายังมีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทอยู่อาศัยร่วมในหมู่บ้านด้วย สำหรับการสร้างอัตลักษณ์และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์พบว่า คนไทยเชื้อสายเวียดนามได้สร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ด้วยวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรม อาทิ ภาษาเวียดนาม การแต่งกายด้วยชุดแบบเวียดนาม บทเพลงประจำหมู่บ้าน และการเลื้อกหยิบยกเอาเรื่องราวของเจ้าเงิน ฮึง ค่าว และโฮจิมินห์ เข้ามาเป็นกระบวนการสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์ โดยตอกย้ำถ่ายทอดผ่านการประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้า ค่าย เวียง ประจำหมู่บ้านทั้งหมดล้วนเป็นการสร้างอัตลักษณ์ การให้ความหมายต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองซึ่งมีการปรับเปลี่ยน สันไหลไปตามบริบทของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของไทย นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจุบันบ้านนาจอกได้กลายมาเป็นหมู่บ้านมิตรภาพไทยเวียดนามเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในบริบทของกระแสภูมิภาคนิยมและกระแสโลกาภิวัตน์แล้วนั้น เป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์โดยคนภายนอก ในขณะที่เดียวกันคนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอกเองก็ได้สร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผ่านพิธีกรรมในศาลเจ้าและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมหลายอย่าง ดังนั้นอัตลักษณ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้สร้างขึ้นมา และการสร้างโดยคนภายนอกจึงได้ซ้อนทับกัน บางอย่างมีความเหมือนและหลายอย่างมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการนำเสนอตัวตนทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนามสู่สังคมภายนอกจึงมีความหมายในหลากหลายชุดด้วยกัน

พิมชนก กลิ่นสุโท (2554) ได้ทำการศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยกพบว่า (1) อัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยกจะมีลักษณะใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นตัวของตัวเอง พบว่า วัยรุ่นในบางครั้งขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าคิดและรู้สึกกลัวที่จะต้องตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงออก อีกทั้งไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ตลอดจนไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการรู้จักตนเอง พบว่า วัยรุ่นรู้สึกขาดความมั่นคง ไม่สามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถ่องแท้ รู้สึกสับสนต่อตนเองและวิธีทางดำเนินชีวิต อีกทั้งไม่รู้ว่าตนเองชอบหรือถนัดสิ่งใด 3) ด้านวุฒิทางอารมณ์ พบว่า วัยรุ่นเมื่อมีอารมณ์โกรธ โมโห หรือไม่พอใจจะมีการแสดงทางอารมณ์ด้วยคำพูด และท่าทางที่ไม่เหมาะสม 4) ด้านการตั้งเป้าหมายในชีวิต พบว่า วัยรุ่นขาดการวางแผนเป้าหมายในการเรียน วางแผนอาชีพและชีวิต เพราะยังขาดข้อมูลคำแนะนำ และผู้ที่ให้คำปรึกษาที่ชัดเจนและถูกต้อง 5) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล พบว่า มีการคบเพื่อนเฉพาะกลุ่ม ไม่ค่อย

ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อมีปัญหาจะมีความรู้สึกไม่กล้าที่จะปรึกษากับคนในครอบครัวของตนเองขาดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและกับผู้อื่น (2) การให้ความช่วยเหลือ โดยการให้คำปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษากลุ่มและการให้ข้อเสนอแนะเพื่อทราบอัตลักษณ์ที่เหมาะสม (3) การติดตามผล หลังจากการให้ความช่วยเหลือ พบว่า 1) ด้านความเป็นตัวของตัวของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจด้วยตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกที่ดีขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นเพิ่มขึ้น 2) ด้านการรู้จักตนเองของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก สามารถควบคุมการแสดงออกของตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเกิดความโกรธ โมโหหรือไม่พอใจ 4) ด้านการตั้งเป้าหมายในชีวิตของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก มีการวางแผน และเป้าหมายในอนาคตของตนเองที่ดีขึ้น กล้าที่จะเข้าไปขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อ และข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน จากครูประจำชั้นและครูแนะแนว 5) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก เข้ากลุ่มกับเพื่อนคนอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็น และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและกับผู้อื่น

วัชร กเวลกกุล (2554) ได้ทำการศึกษา รุปลักษณะการเล่าเรื่องในนวนิยายของ ฮารุกิ มูราคามิ และศึกษาสหพหุการสื่อสาร “วิกฤตอัตลักษณ์” ในนวนิยายของ ฮารุกิ มูราคามิ ร่วมกับเรื่องสั้นแนวหลังสมัยใหม่ของกลุ่มนักเขียนไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) รุปลักษณะการเล่าเรื่องในนวนิยายของมูราคามิ เสนอตัวละครเดี่ยวแบบฉบับเฉพาะตัวผู้เขียนอ้างอิงมิติความสัมพันธ์กับฉากเพื่อผูกโยงเรื่องการหลบหนีจากอัตลักษณ์อันบกพร่องของตัวเอกชาย ตัวละครสาวรุ่นและตัวละครผู้ใกล้ชิดในพื้นที่ ‘บ้าน’ ภายใต้อิทธิพลจาก ‘บริบททางสังคม’ ของศัตรูชายเข้าสู่ ‘ดินแดนในอุดมคติ’ ซึ่งตัวละครเชื่อว่ามีความสมบูรณ์ของอัตลักษณ์ดำรงอยู่ โดยมีตัวละครพิเศษช่วยเปิดทางเชื่อมให้ตัวเอกหลุดเข้าสู่โลกภายใน ‘จิต’ ซึ่งนวนิยายผูกเข้ากับคุณสมบัติอันเป็นพลวัตในรูปสัญลักษณ์ของ ‘น้ำ’ ตามแนวคิดอัตลักษณ์แบบหลังสมัยใหม่นิยม ทั้งนี้ ยังมีมุมมอง-เสียงเล่าแบบอัตวิสัยของตัวเอกผู้เล่าเรื่องที่เปิดโอกาสให้เหล่าตัวละครกลายเป็นบริบทภายในเรื่องเล่าอ้างอิงซึ่งกันและกันและสวมรอยระหว่างตัวละครได้ 2) การเล่าเรื่องเพื่อสื่อสาร “วิกฤตอัตลักษณ์” ในนวนิยายของมูราคามิ เนื่องจากแนวคิดต่ออัตลักษณ์ของตัวละครมีความผิดเพี้ยนเสียเอง ได้แก่ แนวคิดอัตลักษณ์สวมใส่จากภายนอก แนวคิดชีวิตคือการแปลงโฉมครั้งแล้วครั้งเล่า แนวคิดการเคลื่อนย้ายอัตลักษณ์ออกจากความจริง และแนวคิดการเผชิญหน้ากับอัตลักษณ์คือความโดดเดี่ยว จึงยากต่อความพยายามที่เหล่าตัวละครจะกอบกู้อัตลักษณ์ของตนเอง 3) สหพหุการสื่อสาร “วิกฤตอัตลักษณ์” ระหว่างนวนิยายของมูราคามิ กับเรื่องสั้นแนวหลังสมัยใหม่ของกลุ่มนักเขียนชาวไทย มีการเสนอปัจเจกในบทบาทของผู้หลบหนีและแสวงหาอัตลักษณ์การใช้สัญลักษณ์ร่วมในการสื่อความหมายถึงอัตลักษณ์ และการวิพากษ์วิกฤตอัตลักษณ์อันเนื่องมาจากบริบททางสังคมหลังสมัยใหม่ 4) เอกลักษณ์ในนวนิยายของมูราคามิที่ครองใจนักอ่านชาวไทยได้คือ จินตนาการอันแปลกพิสดาร

ทิฆัมพร เอี่ยมเรไร (2554) ได้ทำการศึกษา การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย ในกีฬามวยไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) มวยไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันแบ่งได้ 4 ยุค คือ (1)ยุคนักรบ (2)ยุคนักรบพระราช (3)ยุคนักกีฬา และ(4)ยุคสินค้าและอัตลักษณ์ชาติโดยแต่ละยุคสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากปัจจัยภายใน และภายนอกที่มีส่วนผลักดัน โดยยุคที่มวยไทยถูกใช้สร้างอัตลักษณ์ชาติตามแนวคิดตะวันตกคือยุคปัจจุบัน (ยุคสินค้าและอัตลักษณ์ชาติ) 2) “สื่อมวยไทย” ทั้ง 4 ประเภทมีระดับในการสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นชาติ” ต่างกันมวยไทยลุ่มพินีสร้าง “ความเป็นไทย” มากที่สุด ตามมาด้วยมวยไทยทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์มวยไทยและคลิปมวยไทยใน youtube.com ขณะที่คลิปมวยไทยใน youtube.comสร้าง “ความเป็นอื่น” มากที่สุดตามมาด้วย ภาพยนตร์มวยไทย มวยไทยทางโทรทัศน์และมวยไทยที่เวทีลุมพินี 3) บทบาทของมวยไทยต่อการสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นไทย” มี 5 บทบาทด้วยกันคือ(1)บทบาทแบบเดิมเพื่อ “บอกกับตัวเอง”(2)บทบาทเพื่อ “บอกกับคนอื่น” (3)บทบาทด้านเศรษฐกิจ(4)บทบาทในการสร้างอัตลักษณ์ “รสนิยมแบบไทยๆ” และ(5)บทบาทที่ “ปรับตัว” เพื่อปรับประสาร (articulation) เข้ากับความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

อาร์ลิส ปาทาน(2554) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการเล่าเรื่องและอัตลักษณ์ความเป็นอินเดียของคนพลัดถิ่น พร้อมทั้งศึกษารูปแบบนาฏยศิลป์และการนำไปใช้เพื่อเล่าเรื่องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาการแสดงในภาพยนตร์บอลลิวูดแนวนอกถิ่นอินเดียจำนวนทั้งสิ้น 8 ผลการวิจัยพบว่า 1) กลวิธีการเล่าเรื่องมีลักษณะที่สำคัญ คือ ตัวละครคนอินเดียพลัดถิ่นจะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ผสมผสานระหว่างความทันสมัยกับความเป็นอินเดียได้อย่างลงตัว และยังนำมาใช้เสนอเรื่องประเด็นทางสังคมต่างๆภายใต้ฉากในโลกตะวันตกด้วย ส่วนโครงเรื่องมักเกี่ยวกับเรื่องความรักของชายหญิงและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยพบว่าตัวละครจะคลี่คลายปัญหาของเรื่องความรักของชายหญิงและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยพบว่าตัวละครจะคลี่คลายปัญหาของเรื่องด้วยการกลับสู่ค่านิยมที่ดั้งเดิมของอินเดียเสมอทั้งนี้แก่ความคิดและความขัดแย้งของเรื่องสามารถนำมาเปรียบเทียบและชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความเป็นอินเดียบกับความเป็นตะวันตก ซึ่งต่างมีผลต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของคนอินเดียพลัดถิ่นในภาพยนตร์ 2) นาฏยศิลป์ในภาพยนตร์บอลลิวูดแนวนอกถิ่นอินเดีย มีลักษณะผสมผสานระหว่างการเต้นเรียกว่าบอลลิวูดแดนซ์ ส่วนรูปแบบการขับร้องประกอบดนตรีเรียกว่า फिल्म-อินดิป๊อบ นอกจากนี้รูปแบบนาฏยศิลป์สามารถนำมาใช้เพื่อการเล่าเรื่องได้ ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น ใช้แทนความรู้สึกของตัวละคร แสดงแก่นความคิดหลักของภาพยนตร์ เป็นต้น 3) ทักษะคติและสุนทรียรสของกลุ่มผู้ชมทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะแตกต่างกันไปตามรุ่นอายุ โดยพบว่ากลุ่มผู้ชมอายุ 40 ปีขึ้นไปไม่ชื่นชอบภาพยนตร์แนวนอกถิ่นอินเดียและรูปแบบนาฏยศิลป์ที่พบ เพราะรู้สึกว่ามีความเป็นตะวันตกมากเกินไป แต่กลุ่มผู้ชมอายุ 20-38 ปี จะชื่นชอบเพราะรู้สึกว่ามีที่น่าสนใจ ทั้งนี้

กลุ่มผู้ชมทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า การร้องและเต้นในภาพยนตร์มีความสำคัญมากเพราะช่วยเล่าเรื่องและทำให้เคลิบเคลิ้มร่วมไปกับตัวละคร อีกทั้งตัวนักแสดงก็มีส่วนสำคัญในการเลือกรับชมภาพยนตร์

ชลธิศ โลศิริ (2553) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภาคภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย พบว่า 1) เยาวชนไทยมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติในระดับมาก โดยเพศหญิงมีอัตลักษณ์ของชาติและความภาคภูมิใจในชาติสูงกว่าเพศชาย แต่ไม่พบความแตกต่างของระดับการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่ต่างกัน 2) โมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย ประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการมีอัตลักษณ์ของชาติคือ ปัจจัยด้านสังคมไทย สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความภูมิใจในชาติ คือ การมีอัตลักษณ์ของชาติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อความภูมิใจในชาติคือ ปัจจัยด้านสังคมไทย 3) โมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย โดยภาพรวมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดวงกมล เวชวงศ์ (2553) ได้ทำการศึกษากระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนในบริบทของการท่องเที่ยวผ่านหอวัฒนธรรมพื้นบ้านและตลาดทำน้ำ : ศึกษากรณีชุมชนยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี พบว่า ตำบลต้นตาลประกอบไปด้วยกลุ่มคนในชาติพันธุ์ยวนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพวกเขายังคงมีสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ยวนอยู่อย่างชัดเจน แม้จะอพยพจากถิ่นฐานเดิมคือเมืองเชียงแสนมาอยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมแห่งใหม่มานานกว่า 200 ปี ผ่านการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันหลากหลาย แต่สำนึกและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของพวกเขา ก็ยังคงดำรงอยู่และรักษาไว้ได้จนถึงปัจจุบัน ชาวยวนบ้านต้นตาลได้แสดงออกถึงความมีสำนึกทางชาติพันธุ์ของตนผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมยวนของเยาวชนยวน การจัดตั้งชมรมไทยยวนสระบุรี การก่อตั้งหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยยวนและการจัดตั้งตลาดทำโบราณบ้านต้นตาล ต่อมาเมื่อการท่องเที่ยวได้เข้ามาในชุมชนทำให้ชาวยวนต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อนำมาเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของพวกเขา โดยพวกเขาได้มีการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนของตนผ่านสถานที่ท่องเที่ยวอันสำคัญของชุมชน 2 แห่ง ได้แก่ หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยยวน และตลาดทำน้ำโบราณบ้านต้นตาล ซึ่งความเป็นยวนที่ถูกนำเสนอผ่านทั้ง 2 สถานที่นี้ล้วนได้ผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ 1. การนิยามความเป็นยวนภายใต้บริบทที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 2. การเลือกสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนหรือความเป็นยวนตามคำนิยามที่กำหนดขึ้น โดยมีวิธีการที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เลือกไว้มาใช้ คือ การใช้ของเก่า การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ การใช้ของเดิมที่มีอยู่

และการเปลี่ยนแปลง 3. การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนในบริบทของการท่องเที่ยว และ 4. การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวน ภายใต้การปฏิสัมพันธ์ในบริบทของการท่องเที่ยว ซึ่งการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนในบริบทของการท่องเที่ยวนี้จะมีการปรับเปลี่ยน อยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ความเป็นยวนจะมีความชัดเจน มากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มคนที่พวกเขามีปฏิสัมพันธ์ด้วยการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ จึงเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับ

เอกรินทร์ ต่วนศิริ(2553) ได้ทำการศึกษา ความหลากหลายทางด้านความคิดในมิติ ทางด้านศาสนาและแนวทางปฏิบัติ ไม่ได้เป็นปัญหามาไปสู่ความรุนแรง ซึ่งข้อค้นพบที่สำคัญในพื้นที่ ก็คือ หลายชุมชนมีความแตกแยกจริงแต่ก็ไม่ใช่สาเหตุที่จะนำไปสู่ความรุนแรง ปัจจุบันความขัดแย้ง ทางด้านความคิดของกลุ่ม คณะเก่า คณะใหม่ ได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ อันเนื่องมาจากชุมชนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเผชิญกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และนโยบายบางส่วนของรัฐที่ขัดแย้งกับวิถีของชุมชนและนำไปสู่การต่อต้าน ทำให้ผู้นำของกลุ่ม “คณะเก่า” และ “คณะใหม่” ได้หันมาร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่ตระหนักร่วมกันมากขึ้น ทั้งนี้ก็คือ จะรักษาอัตลักษณ์มลายูมุสลิมและการดำเนินชีวิตแบบวิถีอิสลาม

กฤษณ สมบุศย์รุ่งเรือง (2553) ได้ทำการศึกษา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดอัตลักษณ์ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการสูญหายของอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อม ทางวัฒนธรรมและเพื่อวิเคราะห์ค้นหาอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของย่านชุมชนตลาดพลู ผลที่ได้จะนำไปใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ของย่านชุมชนตลาดพลูคือวัดอินทารามวรวิหาร 2) วัดอินทารามวรวิหารมีความสอดคล้องกับ หลักการอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มสังคมและหลักการลักษณะของย่านประวัติศาสตร์ 3) วัดอินทาราม วรวิหารเป็นอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นหมายถึงย่านวัดอินทารามวรวิหาร ที่ประกอบไปด้วยลักษณะทางรูปธรรมและนามธรรม

อ้อยฤดี สันทร (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับไทญ้อในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง : การ เปลี่ยนแปลงและการดำรงอัตลักษณ์ของไทญ้อในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว พบว่า เงื่อนไขการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ไทญ้อในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ประกอบด้วย เงื่อนไขทางสังคม เช่น กฎระเบียบของชุมชน การรวมกลุ่มทางสังคม และการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ส่วนเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ไทญ้อ ในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามาแทนที่ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ในการดำรงอัตลักษณ์ไทญ้อ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาแกนนำเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไทญ้อ 2) การส่งเสริมสนับสนุนจัดกิจกรรม

วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม 3) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ไทยอยู่ในชุมชน 4) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไทยเพื่อการฟื้นฟูและดำรงอัตลักษณ์

อัญญา วารีสอาด (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์กับบริบททางสังคมในนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทย พบว่า นิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทยเหล่านี้ได้เผยให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครและสถานการณ์ เป็นที่ยอมรับของตัวละครที่ต่างกันในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างแยกแยะในฐานที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ความรักของตัวละครเอกผิดหวังหรือสมหวังต่างกัน กล่าวคือในภพอดีต ความเข้มงวดในเรื่องชนชั้น เพศสถานะ และชาติพันธุ์เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ความรักของตัวละครเอกไม่ได้รับการยอมรับและถูกกีดกัน แต่เมื่อถึงภพปัจจุบันอิทธิพลของทุนนิยมและแนวคิดประชาธิปไตยได้ทำให้ความเข้มงวดดังกล่าวคลายตัวลง ส่งผลให้ความรักของตัวละครเอกที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความแตกต่างสามารถประสบความสำเร็จได้

ยุธิตา มิจินา (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย พบว่าอัตลักษณ์ร่วมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชาย คือ การที่พวกเขารับรู้ว่าตนเองเป็นคนที่รักอิสระ ไม่ชอบทำงานซ้ำซากจำเจ ชอบเดินทาง มีใจรักงานบริการและจากการที่พวกเขาเหล่านั้นได้ปฏิบัติงานมานานพอสมควร สิ่งเหล่านั้นได้หล่อหลอมและขัดเกลาให้พวกเขามองว่าผู้ที่ทำอาชีพนี้ต้องเป็นคนที่ตระหนักรู้และมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของผู้โดยสารบนเครื่องบินอย่างยิ่งยวด นอกจากนี้พวกเขายังมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของอาชีพนี้ว่าต้องเป็นคนที่ดูดี สะอาดสะอ้าน รูปร่างดี ดูสง่างาม จึงทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพศชายมีแนวโน้มชอบออกกำลังกายที่ฟิตเนส หรือสปอร์ตคลับ สำหรับสิ่งๆ ที่พวกเขามีความชอบคล้ายกันก็คือ ชอบที่จะท่องเที่ยวชมราตรี นิยมชมภาพยนตร์ ดูละครเวที หรือชอบปิ้ง หากมองระดับชั้นทางสังคมของอาชีพนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า เป็นอาชีพที่อยู่ในชนชั้นกลางในสังคมเมืองที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งการแสดงสัญลักษณ์นอกเวลางานอาจสื่อสารได้ไม่ชัดเจนเท่ากับเวลางานที่พวกเขาสวมใส่เครื่องแบบ แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้พวกเขาแตกต่างจากชนชั้นกลางในเมืองก็คือ พวกเขาจะแสดงภาพของกลุ่มบุคคลเพศชายที่มีบุคลิกภาพที่ดี รูปร่างดี และดูสะอาดสะอ้าน ทั้งนี้เนื่องจากทุกคนล้วนถูกขัดเกลาจากการอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ามาทำงาน และนอกจากนี้สมาชิกในสังคมกลุ่มเพื่อนของพวกเขา มักจะคลุกคลีอยู่กับคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน จึงทำให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำด้วยการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับกลุ่มคนอาชีพเดียวกัน และขัดเกลาให้ผู้ชายกลุ่มอาชีพนี้แสดงภาพลักษณ์ของผู้ชายที่มีบุคลิกภาพดี

เฉลิมชัย ปัญญาดี (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์และการสร้างอัตลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) ผลการศึกษาในกระบวนการสร้างและการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยสามารถ

จำแนกอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นได้เป็นสองลักษณะ โดยเป็นอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มคนที่แตกต่างกันและมองเห็นผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน อัตลักษณ์ที่กล่าวถึงในส่วนแรกเป็นอัตลักษณ์ที่คนภายในสร้างขึ้น ที่มองว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นตัวแทนของประชาชน สำหรับอัตลักษณ์ในส่วนที่สองเป็นอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยคนภายนอก ที่มองจากการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในทางที่ไม่เหมาะสม การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้มีการให้ความสำคัญกับท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โดยสังเกตจากอาคารสถานที่ เครื่องแต่งกาย และผลผลิตที่ออกมาในรูปของระบบสาธารณูปโภค 2) ผลการศึกษาถึงการซ้อนทับการเลื่อนไหลของอัตลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล อัตลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดการซ้อนทับระหว่างอัตลักษณ์ของบุคคล (Personnel Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) อัตลักษณ์ทางสังคม จึงเป็นการรวมกันระหว่างอัตลักษณ์ของบุคคลหลายๆ คนเข้าด้วยกัน ซึ่งทำให้เกิดการซ้อนทับและเลื่อนไหลไปตามบริบทแวดล้อม บางครั้งเลือกที่จะหยิบใช้อัตลักษณ์ส่วนบุคคล บางครั้งเลือกที่จะหยิบใช้ อัตลักษณ์ทางสังคมระหว่างบทบาทเฉพาะบุคคลกับบทบาทที่ถูกควบคุมกำกับขึ้นโดยคนในสังคม

พัตชา อุทิศวรรณกุล (2553) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ตราสินค้าแฟชั่นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ สำหรับคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องเผชิญกับสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงในระหว่างวัน เนื่องจากมีกิจวัตรประจำวันที่ต้องเดินทางไปทำงานผ่านสภาวะอากาศร้อนและเย็นหรือฝนตกเป็นระยะ อาทิเช่น อากาศร้อนหรือฝนตกจากภายนอกอาคาร สลับกับอากาศเย็นจากเครื่องปรับอากาศในสถานที่ทำงาน รวมถึงมีวิถีการดำเนินชีวิตหลังเลิกงานที่ต้องมีกิจกรรมพบปะสังสรรค์และเดินทางบนท้องถนนในเวลากลางคืน ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว เห็นได้ว่าสิ่งสำคัญอันเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ ได้แก่ เครื่องแต่งกาย โดยจากการศึกษาวิเคราะห์ตลาดในประเทศไทยปัจจุบันพบว่ายังไม่มีตราสินค้าเครื่องแต่งกายแฟชั่นที่มีความสวยงามและมีประโยชน์รองรับกับปัญหาสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงเฉียบพลัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นช่องว่างทางการตลาดแฟชั่นที่น่าสนใจในการค้นหาแนวทางเพื่อสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าแฟชั่นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ เพื่อตอบสนองต่อสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงเฉียบพลัน เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตในระหว่างวันของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความอยู่รอดของมนุษย์ที่ใช้เครื่องแต่งกายปกป้องจากการเปลี่ยนแปลงของอากาศ เปรียบเสมือนกับสิ่งมีชีวิตที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างเพื่อความอยู่รอดในธรรมชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการปรับเปลี่ยนของสิ่งมีชีวิต (Adaptation) ได้แก่ พืช สัตว์เซลล์เดียว สัตว์และแมลง รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างในงานศิลปะและการออกแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made) ได้แก่

กรรมวิธีในงานกราฟฟิก กรรมวิธีในงานเฟอร์นิเจอร์ และกรรมวิธีในงานสถาปัตยกรรมเพื่อให้ได้กรรมวิธีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สามารถตอบสนองต่อสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงเฉียบพลัน อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตราสินค้าผู้วิจัย

ทั้งนี้ผลจากการวิจัยพบว่าการสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าแฟชั่นสำหรับเครื่องแต่งกายที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ มีกรรมวิธีการปรับเปลี่ยนได้แก่ การพับ การม้วน การซ้อน การคลี่กาง การปรับระดับ การพลิกกลับ การยื่นออก การถอดประกอบ การสลายโครงสร้าง และการเรียงแสง ควบคู่กับการเลือกใช้วัสดุและนวัตกรรมสิ่งทอที่มีคุณสมบัติไม่ซึบ น้ำ และระบายอากาศได้ดี เพื่อตอบสนองต่อสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงเฉียบพลัน รวมถึงเป็นเครื่องแต่งกายที่มีส่วนตกแต่งด้วยผ้าที่เรียงแสง ทำให้กลุ่มเป้าหมายคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครปลอดภัยในการดำเนินชีวิตที่ต้องเดินทางบนท้องถนนในเวลากลางคืน

การสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าแฟชั่นที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ ให้รองรับกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของอากาศ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อกระแสสังคมเกี่ยวกับปัญหาสภาวะโลกร้อน และเป็นนวัตกรรมทางแฟชั่นที่เป็นประโยชน์ในการต่อยอดสำหรับวงการศึกษานักออกแบบและอุตสาหกรรมแฟชั่นและสิ่งทอต่อไป

อาทิตย์ วงศ์ทิกุล (2549) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ภาวะไร้สัญชาติ กระบวนการได้สัญชาติ และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าหมู่บ้านพญาไพรเล่ามา จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า (1) ด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มโลมิอาข่ามีอัตลักษณ์ชาติพันธุ์สองส่วน คือ 1) อัตลักษณ์ปฐมกำเนิด ได้แก่ การสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษอาข่า การพูดภาษาอาข่า การมีระบบความเชื่อผี และการได้อาศัยอยู่ในท่ามกลางสังคมอาข่า และ 2) อัตลักษณ์เชิงเครื่องมือของกลุ่ม ได้แก่ ระบบการปกครองโดยกลุ่มผู้นำ องค์ประกอบเชิงกายภาพที่โดดเด่นของหมู่บ้าน และการแต่งกายของสตรีอาข่า (2) ด้านภาวะไร้สัญชาติเกิดจากการไม่ได้รับการลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎร การได้สัญชาติโดยการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. 2543 และเป็นการได้สัญชาติไทยที่เกิดจากนโยบายของรัฐ การได้สัญชาติไทยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิ 3 ด้านได้แก่ สิทธิความเป็นพลเมือง สิทธิด้านการเมืองการปกครอง และสิทธิด้านสังคม (3) ด้านการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ พบว่ามีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ไปสู่ความเป็นคนไทย โดยการอ้างถึงการเกิดและพำนักอยู่ในประเทศไทย การอยู่ภายใต้กรอบแห่งความเป็นรัฐชาติไทย การเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนไทย การพูดภาษาไทย การมีชื่อไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้สัญชาติไทยและการมีบัตรประจำตัวประชาชนไทย

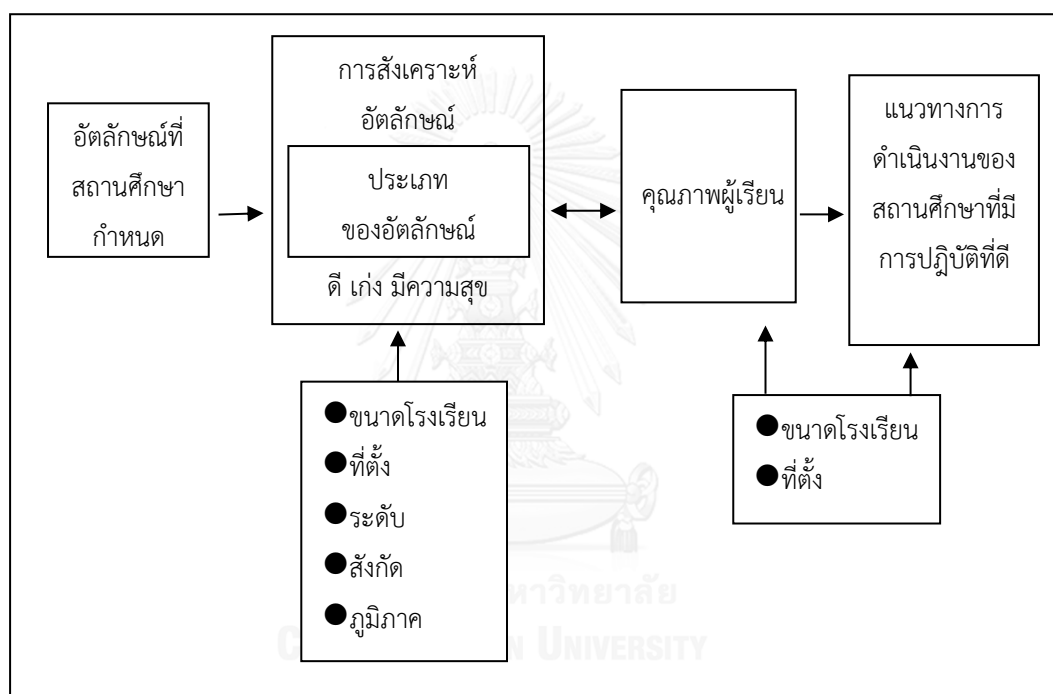
วรางคณา ศิริวานนท์ (2546) ได้ทำการศึกษา สภาพสังคมของคนเยอโรมนีในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และชีวประวัติของนักประพันธ์สตรีทั้งสองคนมีอิทธิพลต่อแนวคิดและการประพันธ์นวนิยาย

ทั้งสองเรื่อง นักประพันธ์ที่มีฐานันดรศักดิ์ต่างกันได้กำหนดให้ตัวละครสตรีของตนมีกระบวนการในการพิสูจน์และค้นหาตัวตน ตลอดจนบรรลุถึงเป้าหมายของการพิสูจน์อัตลักษณ์และได้รับผลกระทบจากการพิสูจน์อัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การพิสูจน์อัตลักษณ์ของตัวละครทั้งสองยังมีนัยว่าสตรีมีสิทธิและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองไปในทางใดทางหนึ่งได้เช่นเดียวกันกับบรรพบุรุษและควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับบุรุษในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง นอกจากนี้การสื่อสารความคิดเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ผ่านการกระทำ และความนึกคิดของตัวละครสตรีทั้งคู่แล้ว การที่ผู้ประพันธ์เป็นสตรีเพศยังแฝงนัยด้วยว่า สตรีมีความสามารถไม่ด้อยไปกว่าบุรุษและต้องการยกฐานะตนเองให้เป็นนักประพันธ์อาชีพ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทสตรีไปจากบทบาทเดิมที่สังคมคาดหวัง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ พบว่า ทางด้านการศึกษา นั้นสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ อัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล อัตลักษณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่นการพัฒนาชุมชน อัตลักษณ์ด้านแนวทางการดำเนินชีวิต เช่น การส่งเสริมคุณธรรม การส่งเสริมทักษะอาชีพ และด้านสุดท้ายคือด้านวิชาการ เช่น การเรียน การวิจัย ส่วนทางด้านสังคมและมนุษยวิทยาพบว่า ส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมและชุมชนที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

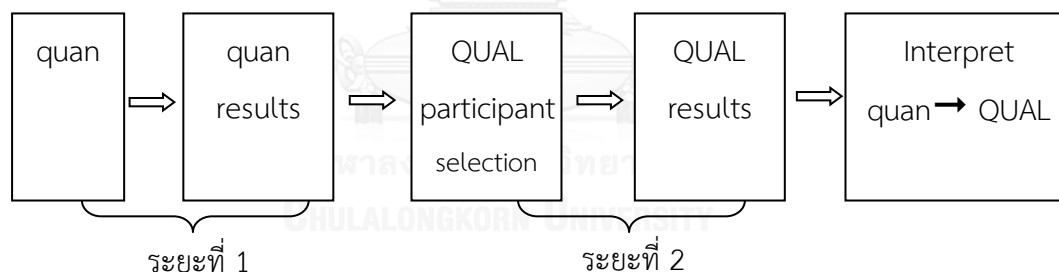
จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดแบ่งเป็นกี่ประเภท และเมื่อจัดประเภทของอัตลักษณ์โดยใช้เป้าหมายการศึกษาเป็นกรอบในการจัด สถานศึกษาที่มีขนาด ที่ตั้ง ระดับ สังกัดและภูมิภาคต่างกันจะมีประเภทของอัตลักษณ์ต่างกันอย่างไร สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีที่มีขนาดและที่ตั้งต่างกัน ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดหรือไม่และสถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างไร ซึ่งสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

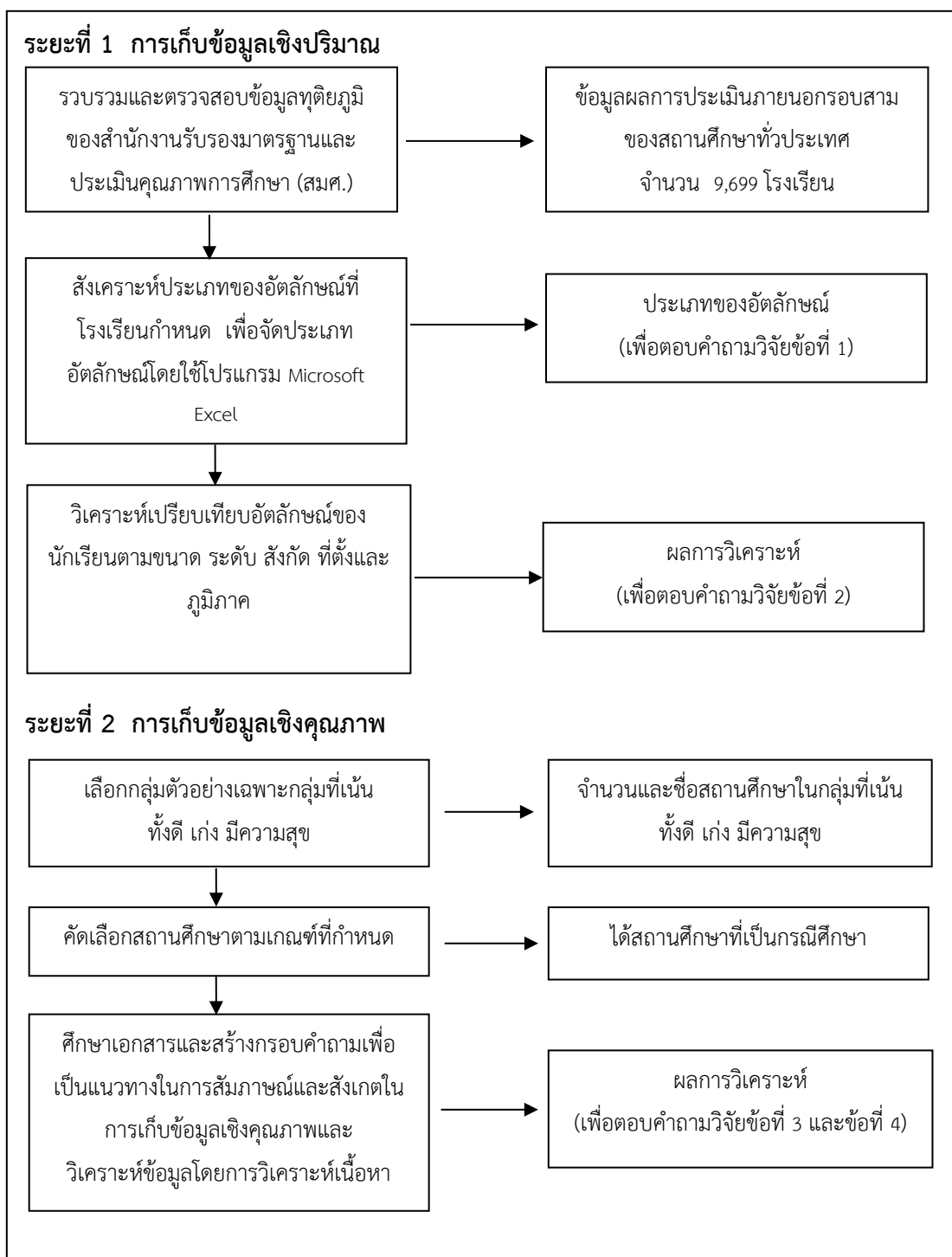
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method) ในการสังเคราะห์อัตลักษณ์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกกรอบสาม และแนวทางการดำเนินงานของกรณีการปฏิบัติที่ดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกกรอบสาม 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น 4) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนเชิงอธิบาย (the explanatory design) ซึ่งเป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานวิธีระยะต่อเนื่อง โดยระยะแรกศึกษาด้วยวิธีเชิงปริมาณก่อนแล้วจึงตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก โดยนำผลที่ได้จากการวิจัย ใช้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างลุ่มลึก (participant selection model) เมื่อได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วจึงนำไปสรุปตีความร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Cresswell และ Clark, 2007) ดังแผนภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3. 1 แสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมวิธีแบบเชิงอธิบาย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 3. 2 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อตอบคำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะได้แก่

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในขั้นตอนนี้มี 2 ข้อคือ 1) เพื่อสังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษา ที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน ด้วยแบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปใช้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างลุ่มลึก

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปีการศึกษา 2554 และปีการศึกษา 2555 บางส่วนจำนวน 9,699 โรงเรียน

เครื่องมือ

ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิโดยใช้ข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) โดยใช้แบบบันทึกคุณลักษณะของโรงเรียนครอบคลุมตัวแปรเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาซึ่งมีสาระดังต่อไปนี้

แบบบันทึกข้อมูลบริบทของสถานศึกษาประกอบด้วย 1. ชื่อสถานศึกษา 2. จำนวนนักเรียน 3. ขนาด 4. ระดับ 5. สังกัด 6. ที่ตั้ง 7. จังหวัด 8. ภูมิภาค 9. อัตลักษณ์ 10. คะแนนการประเมินเฉพาะตัวบ่งชี้อัตลักษณ์

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในปี 2554 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) โดยกำหนดขอบเขตเป็นปีการศึกษา 2554 จำนวน 8,000 โรงเรียน

2. บันทึกข้อมูลตามแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเปิดจากไฟล์ฐานข้อมูลของ สมศ. ซึ่งจะได้แต่เฉพาะรายละเอียดในด้านต่างๆ ตามแบบบันทึก ยกเว้นข้อมูลเรื่องอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้วิจัยจึงต้องค้นข้อมูลอัตลักษณ์ของสถานศึกษาต่างๆ จากไฟล์บทสรุปผู้บริหารจากเว็บไซต์ของสมศ. เพิ่มเติม แต่เมื่อดำเนินการได้ระยะหนึ่งพบว่าโรงเรียนมีการกำหนดอัตลักษณ์ไว้เป็นจำนวนน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มข้อมูลจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก

สถานศึกษารอบสามปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นการประเมินเชิงพื้นที่ (ABA) เพิ่มเติมจำนวน 1,699 โรงเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยเดินทางไปส่งมอบเอกสารด้วยตนเองและรอรับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ในภายหลังเพื่อรับข้อมูล โดยข้อมูลที่ได้ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงรายชื่อโรงเรียนที่ได้รับการประเมินทั้ง 8,000 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยนำรายชื่อโรงเรียนทั้ง 8,000 โรงเรียน ไปค้นบทสรุปผู้บริหารจากเว็บไซต์ของ สมศ. มาเปิดอ่าน เพื่อจะได้ทราบว่าแต่ละโรงเรียนมีการระบุอัตลักษณ์ไว้อย่างไร ซึ่งจากการอ่านข้อมูลไปได้ระยะหนึ่ง พบว่ามีโรงเรียนจำนวนน้อยมากที่ระบุอัตลักษณ์ไว้ในเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสามปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นการประเมินเชิงพื้นที่ (ABA) โดยจะประเมินโรงเรียนทั้งจังหวัดมีจำนวนทั้งสิ้น 8 จังหวัดด้วยกันและจังหวัดดังกล่าวครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ เมื่อได้รายชื่อโรงเรียนมาเพิ่มก็ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ ซึ่งจากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 9,699 โรงเรียน พบว่ามีกระบวนการระบุอัตลักษณ์ในเอกสารจำนวน 1,175 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามวิจัยดังนี้

คำถามวิจัยข้อที่ 1 สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสามได้กำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนไว้กี่ประเภท

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดประเภทอัตลักษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดประเภทของอัตลักษณ์แยกเป็นด้าน และใช้โปรแกรม Microsoft Excel ด้วยการลงรหัส โดยอิงตามกรอบเจตนารมณ์ของแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข

คำถามวิจัยข้อที่ 2 สถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน จะมีประเภทของอัตลักษณ์แตกต่างกันหรือไม่

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อให้ทราบการแจกแจงของตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติอนุมาน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ (comparative analysis) ประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในขั้นตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์อีก 2 ข้อคือ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น 4) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ทั้ง 6 โรงเรียน การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการศึกษาก่อนลงสนาม โดยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบในการสังเกต การวิเคราะห์เอกสารและผู้วิจัยทำการคัดเลือกกรณีศึกษา ระยะที่สองเป็นการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์แต่ละด้าน และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนด ทั้ง 6 กรณีศึกษาและระยะที่สามเป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในภาคสนามมาวิเคราะห์ ซึ่งรายละเอียดในแต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

ระยะแรก : การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

การศึกษาก่อนลงภาคสนาม นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญและมีผลอย่างยิ่งต่อการศึกษารุ่นต่อไป ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะจะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและสามารถเลือกกรณีศึกษา ที่เหมาะสมได้ โดยมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Research)

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากความหมายของอัตลักษณ์ การจำแนกประเภทของอัตลักษณ์ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนอัตลักษณ์ และตัวบ่งชี้การดำเนินงานด้านอัตลักษณ์ นอกจากนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกระบวนการในการกำหนดอัตลักษณ์เพื่อกำหนดกรอบการสังเกตและแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2. การเลือกกรณีศึกษา (Case Study)

ผู้วิจัยดำเนินการเลือกสถานศึกษาแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีเกณฑ์การเลือกกรณีศึกษาจำนวน 6 โรงเรียนที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์

เกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษา มีดังนี้

1. ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)

2. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นโรงเรียนที่มีสมาชิกจำนวนมากจากฐานข้อมูลและเพื่อความเท่าเทียมขององค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังคำนึงความสะดวกในการเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

3. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง แบ่งเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กอย่างละ 1 โรงเรียน

จากเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาทั้ง 3 เกณฑ์ข้างต้นสามารถคัดเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้นามสมมติแทนชื่อโรงเรียนจริงๆ โดยโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจะขึ้นต้นด้วยคำว่าหลวง ส่วนโรงเรียนที่อยู่นอกเขตอำเภอเมืองจะขึ้นต้นด้วยคำว่าบาง ซึ่งกรณีศึกษาทั้ง 6 โรงเรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้ 1. ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 2. อัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดเน้นคุณภาพผู้เรียนทั้งสามด้าน ได้แก่ ดี เก่ง และมีความสุข 3. ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) 4. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นโรงเรียนที่มีสมาชิกจำนวนมากจากฐานข้อมูลและเพื่อความเท่าเทียมขององค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังคำนึงความสะดวกในการเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้นามสมมติแทนชื่อจริงของโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 นามสมมติของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ขนาด/ที่ตั้ง	ในเขต	นอกเขต
ใหญ่	รร.หลวงใหญ่	รร.บางใหญ่
กลาง	รร.หลวงกลาง	รร.บางกลาง
เล็ก	รร.หลวงเล็ก	รร.บางเล็ก

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ได้แก่ ผู้บริหาร, ครู, นักเรียน และผู้ปกครอง ซึ่งมีจำนวนต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3. 2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล				รวม
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง	
ในเขตเมือง					26
1. รร.หลวงใหญ่	-	2	3	3	8
2. รร.หลวงกลาง	1	-	4	4	9
3. รร.หลวงเล็ก	1	2	3	3	9
นอกเขตเมือง					25
1. รร.บางใหญ่	2	-	3	2	7
2. รร.บางกลาง	1	1	3	3	8
3. รร.บางเล็ก	1	-	6	3	10

ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละกรณีศึกษา ประกอบด้วย

1. ครูผู้รับผิดชอบมาตรฐานกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์/ ผู้บริหารสถานศึกษา
  2. ผู้ปกครอง
  3. นักเรียน
3. การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม
1. เมื่อผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาแล้ว ได้โทรศัพท์ไปขออนุญาตกรณีศึกษา ล่วงหน้าและเมื่อกำหนดวันในการลงสนามแล้วก็ได้โทรศัพท์ไปแจ้งให้กับกรณีศึกษารับทราบ และในวันที่ลงสนามได้นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แจ้งให้ผู้บริหารทราบ
  2. กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
  3. ผู้วิจัยทำความเข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนและประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์และจากการวิเคราะห์เอกสาร
  4. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและของที่ระลึก

ระยะที่สอง : การศึกษาภาคสนาม

1. ตารางการศึกษาภาคสนาม

ตารางที่ 3.3 ตารางการศึกษาภาคสนาม

วันที่ทำการศึกษา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
กรณีศึกษาที่ 2 (31 ต.ค. 2557)	1. เข้าพบผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการชี้แจงวัตถุประสงค์เพื่อขออนุญาต เก็บข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์	1. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านอัตลักษณ์/ ผู้บริหาร สถานศึกษา
กรณีศึกษาที่ 4 (4 พ.ย. 2557)	2. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน	2. นักเรียน
กรณีศึกษาที่ 1 (4 พ.ย. 2557)	3. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมอัตลักษณ์โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร	3. ผู้ปกครอง 4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
กรณีศึกษาที่ 3 (5 พ.ย. 2557)	4. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร	
กรณีศึกษาที่ 6 (5 พ.ย. 2557)		
กรณีศึกษาที่ 5 (6 พ.ย. 2557)		

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาในลักษณะเดียวกัน โดยมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
  - ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรและนักเรียน เช่น จำนวนครูและนักเรียน
  - ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน สภาพแวดล้อม เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน
- ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนอัตลักษณ์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
  - ข้อมูลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ขั้นตอนและลักษณะการจัดกิจกรรม วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
  - บรรยากาศในห้องเรียน
- ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเป็นระยะๆ โดยใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้เพื่อให้มีความมั่นคงตรงในการตีความได้กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น ผู้วิจัยมีแผนการเข้าถึงข้อมูล ดังนี้

2. การเข้าถึงข้อมูล

ผู้วิจัยได้เข้าถึงข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 วิธีการเข้าถึงข้อมูลของผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

แบบที่ 1 การเข้าถึงข้อมูลโดยไม่เปิดเผยสถานภาพจริง (covert role)

ผู้วิจัยใช้การเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีนี้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียนและผู้ปกครอง ในช่วงแรกของการลงสนาม เพื่อป้องกันการระแวงของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งเพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรู้สึกกับผู้วิจัยอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไม่ทราบเป้าหมายของผู้วิจัยจะช่วยให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้โดยอิสระ ปราศจากความกังวลใจ และไม่ต้องคอยกังวลว่าผู้วิจัยจะเก็บอะไรไปจากเขาบ้างในกรณีที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกิดความสงสัยและซักถาม ผู้วิจัยจะบอกว่ามาทำรายงานส่งอาจารย์

แบบที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลโดยเปิดเผยสถานภาพจริง (overt role)

ผู้วิจัยใช้การเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหาร คณะครู ตั้งแต่แรกเริ่มการเก็บข้อมูลจนกระทั่งสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามเป้าหมายมากที่สุด

2.2 การศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในสนามวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและผู้วิจัยจะจดบันทึกข้อมูลสนามในแต่ละวันอย่างละเอียด (full field note)

3. การสร้างความสัมพันธ์ (Rapport)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยใช้ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ผู้วิจัยต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตั้งแต่แรกเริ่มเข้าสู่สนามจนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย ซึ่งบุคคลในสนามที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้มีความแตกต่างกันทั้งด้านสถานภาพ บทบาททางสังคม ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ เพศ วัย และการศึกษา ผู้วิจัยต้องวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ การสร้างความสัมพันธ์ก็ย่อมเป็นไปตามกลุ่มคนที่ผู้วิจัยต้องเข้าไปสัมพันธ์ด้วย ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยเข้าไปโรงเรียนในวันแรกโดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาเข้าไปขอความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา และแนะนำตัวอย่างเป็นทางการพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ขณะที่อยู่ในโรงเรียนผู้วิจัยถือว่าตนเอง

เป็นบุคลากรคนหนึ่งในโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความเคารพเสมือนผู้บังคับบัญชา ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหารอย่างไม่เป็นทางการ โดยการใช้คำถามในแนวกว้างๆ ไม่มีการจำกัดคำตอบเพื่อให้มีอิสระในการตอบ

ผู้บริหารสถานศึกษาได้ซักถามรายละเอียดของการทำวิจัย และต้องการศึกษาอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้อธิบายไปตามความเป็นจริงอย่างคร่าวๆ

3.2 ครู

การสร้างความสัมพันธ์กับคณะครูในโรงเรียน ผู้วิจัยจะแนะนำตัวเองว่าเป็นนิสิตกำลังทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน แจ้งเรื่องที่ทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ผู้วิจัยใช้การพูดคุยทักทายเมื่อมาถึงโรงเรียนทำให้ครูเกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัยมากขึ้น

3.3 นักเรียน

ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงบทบาทเป็นบุคลากรคนหนึ่งที่กำลังศึกษาต่อและทำการวิจัยและนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการแนะนำตัวจากครูในโรงเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ และเมื่อสัมภาษณ์ไปสักครู่การพูดคุยที่เป็นกันเองและไม่เป็นทางการทำให้นักเรียนคุ้นเคยและสนิทสนมกับผู้วิจัยมากขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนครอบคลุม และเพื่อตอบปัญหาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Research) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและใช้ข้อมูลประกอบเอกสารการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของโรงเรียน จำนวนนักเรียน สภาพชุมชน
2. ศึกษาเพื่อเป็นการประกอบผลการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาทั้งเอกสารของโรงเรียน เช่น แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อประกอบผลการวิจัยในการจัดการเรียนการสอนและคุณลักษณะของนักเรียน

4.2 การสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยจะสังเกตสภาพโรงเรียน และกิจกรรมต่างๆ ไป ผู้วิจัยใช้กรอบการสังเกตของ Lofland (อ้างถึงใน นิตยา ชูโต, 2545) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด 6 ด้านดังนี้

1. การกระทำ (Acts) ผู้วิจัยสังเกตชีวิตประจำวัน การกระทำ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านต่างๆ ของบุคคลในสนาม สังเกตพฤติกรรมที่กรณีศึกษาแสดงออกในเรื่องต่างๆ

ของบุคคลในสนาม ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น วิธีการสอนของครู พฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน การมาโรงเรียน การเล่น การพูดจา กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน หรือพูดจากับครู เป็นต้น

2. กิจกรรม (Activities) ผู้วิจัยสังเกตการกระทำของบุคคลหลายๆ บุคคลที่แสดงความสำคัญและเกี่ยวข้องกัน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีกระบวนการ มีขั้นตอน แบบแผน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมหน้าเสาธง การรับประทานอาหารกลางวัน เป็นต้น

3. ความหมาย (Meanings) ผู้วิจัยสังเกตการให้ความหมายของการกระทำหรือกิจกรรม โดยคำพูดที่แสดงออกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมอัตลักษณ์รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมอัตลักษณ์

4. ความสัมพันธ์ (Relationship) ผู้วิจัยสังเกตความสัมพันธ์ของบุคคลในโรงเรียน ทั้งความสัมพันธ์ของผู้บริหาร ครู นักเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เกิดขึ้นในสนาม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น

5. การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้วิจัยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน เช่น ครูและนักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมในชั้นเรียน การรับประทานอาหารกลางวัน ร่วมกัน การสนทนาของครูในช่วงการรับประทานอาหารกลางวัน การรวมกลุ่มของนักเรียน เป็นต้น

6. สถานที่ (Settings) เป็นการสังเกตสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะที่ตั้ง สภาพภูมิศาสตร์ ห้องเรียน ห้องพักครู ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงาน ความคิด ทัศนคติ เป็นต้น

4.3 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลหลากหลายกลุ่ม และหลากหลายสถานที่ สถานการณ์ซึ่งบุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิหลัง เศรษฐกิจและสังคม วิธีสัมภาษณ์ จึงใช้ทั้งวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เน้นการพูดคุยธรรมดาเป็นกันเอง ซึ่งต้องแสดงให้เห็นให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อมั่นในผู้วิจัยและเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุดโดยมีวิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) โดยเฉพาะครั้งแรกที่ต้องลงสนามและต้องติดต่อกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยจะนำหนังสือส่งตัวจากภาควิชาวิจัยการศึกษาในการขอพบ เพื่อขออนุญาตทำวิจัยและขอข้อมูลในขณะศึกษาในภาคสนามอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งขอเบอร์โทรศัพท์อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อติดต่อในภายหลัง ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการศึกษาอย่างกว้างๆ

2. การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยการกำหนดกรอบการสัมภาษณ์อย่างกว้างๆ โดยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

1. แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างเต็มที่และอิสระ
2. แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก (Indept Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ
3. แบบตะล่อมกลมกล่อมเกลา (Probe) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนที่อยู่ในสนามที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยต้องระวางคำถามเพื่อให้ข้อมูลเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด
4. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เป็นการสัมภาษณ์ในกรณีที่เฉพาะบางเรื่องที่มีผู้รู้และสามารถอธิบายได้

ลักษณะการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยจะเน้นการพูดคุยแบบเป็นกันเองในเรื่องทั่วไปหรือเกี่ยวกับกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้นก่อน จากนั้นจึงพยายามโยงเข้าสู่เรื่องที่ต้องการในภายหลัง สำหรับการศึกษานี้ จะทำให้การสัมภาษณ์กรณีศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและนักเรียน โดยมีวิธีการดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้ จะเน้นการสนทนาพูดคุยอย่างเป็นกันเอง โดยตั้งคำถามเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบคำถามได้อย่างเต็มที่และอิสระ

2. ครู ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกครูที่ว่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนหรือในบางครั้งครูก็ให้ดูเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงก่อนเข้าห้องเรียน พักกลางวัน ลักษณะการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้จะเน้นการสนทนาพูดคุยอย่างเป็นกันเอง อย่างเป็นธรรมชาติ

3. นักเรียน ผู้วิจัยมีโอกาสพูดคุยกับนักเรียนในช่วงเช้าก่อนทำกิจกรรมหน้าเสาธง และพูดคุยได้เต็มที่ในช่วงเวลาพักกลางวัน ผู้วิจัยจะดำเนินการพูดคุยกับนักเรียนในเรื่องทั่วไปที่ประเด็นความสนใจของนักเรียนในขณะนั้น หลังจากทีนักเรียนมีความคุ้นเคยและรู้สึกไว้วางใจในตัวผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยก็เริ่มเข้าประเด็นในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ นักเรียน ผู้วิจัยประสบปัญหาเล็กน้อยเนื่องจากนักเรียนค่อนข้างขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การเรียบเรียงคำพูดทำได้ช้าและไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยการช่วยสรุปความแล้วถามย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัย แต่เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำยิ่งขึ้นผู้วิจัยใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายวิธีการ โดยมีแบบบันทึกเอกสาร เช่น แบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและหลักฐานที่มีการบันทึก

ไว้ตามสภาพปกติ แบบสังเกต เช่น แนวทางการสังเกตสภาพโรงเรียน ชั้นเรียน แบบสัมภาษณ์
แนวทางการสัมภาษณ์ครู นักเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องเตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม เช่น เครื่องบันทึก
ภาคสนาม สมุดบันทึก และกล้องถ่ายรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่สาม : การจัดกระทำข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนต่อไปที่ต้องทำไปพร้อมๆ
กับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การจัดกระทำข้อมูล ได้แก่ การลดทอนข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล
และการวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนสุดท้ายคือ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอ
เขียนเป็นรายงานการวิจัย

1. การลดทอนข้อมูล

การศึกษาภาคสนามในแต่ละวันผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลภาคสนามแบบละเอียด (Full field
note) หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาอ่านทบทวน และลงความคิดเห็นเบื้องต้นแล้วจะพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้
มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษา และนำมาเขียนประเด็นในการศึกษาเอาไว้ให้ชัดเจน เช่น
กิจกรรมการเรียนการสอน คุณลักษณะของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เพิ่มเติมข้อคิดเห็น
หรือประเด็นวิเคราะห์ในเรื่องนั้นๆ

2. การตรวจสอบข้อมูล

ในระหว่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยจะต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน
ของข้อมูลที่ได้มาด้วย ทั้งด้านความตรงและความเที่ยงของข้อมูลโดยใช้วิธีดังนี้

การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

1. การตรวจสอบด้านความครบถ้วนของข้อมูล (Data Triangulation)

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว จะทำการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้น
มีความถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูล ซึ่งได้แก่ แหล่งเวลา
แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล เป็นการตรวจสอบด้านความถูกต้องของข้อมูลว่า เมื่อเวลาต่างกัน
ต่างสถานที่และผู้ให้ข้อมูลที่ต่างบุคคลกันแล้วข้อมูลที่ได้มาจะเหมือนกันหรือไม่

2. การตรวจสอบด้านความเป็นจริงของข้อมูล

โดยการตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation)
คือ การที่ผู้วิจัยตรวจสอบได้โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันที่หลากหลายวิธี
ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

3. การตรวจสอบด้านความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

โดยการตรวจสอบจากการวิเคราะห์ข้อมูล คือ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้วผู้วิจัยตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้วิจัยตีความหมายถูกหรือไม่อย่างไร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเน้นเนื้อหาที่อิงจากกรอบแนวคิดการวิจัยและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

3.2 การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป คือ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) ใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร และใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล

3.3 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ โดยการใช้นิยามทฤษฎีและแบบไม่ใช้นิยามทฤษฎี

3.4 การวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูล คือ การที่ผู้วิจัยนำเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ที่ได้จำแนกข้อมูลนั้นแล้วมาเปรียบเทียบกัน การใช้วิธีการเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์เช่นนี้จะนำไปสู่การสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรมและการสร้างทฤษฎีโดยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Constant Comparative Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน :
กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิบัติดี ในบทนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษา
ที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม

1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ
สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน

1.1 สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการ ประเมินภายนอกรอบสาม

จากการศึกษาข้อมูลบทสรุปผู้บริหารที่ได้มีการระบุอัตลักษณ์ไว้ ผู้วิจัยนำอัตลักษณ์ที่ได้
มาวิเคราะห์แยกประเภทอัตลักษณ์เป็น 3 ด้านโดยใช้เกณฑ์จากนิยามซึ่งอัตลักษณ์ด้านความดี
หมายถึง พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นในลักษณะของคุณธรรม อัตลักษณ์ด้านความเก่ง หมายถึง
พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับทักษะด้านต่างๆ และอัตลักษณ์ด้านมีความสุข หมายถึง
พฤติกรรมที่มีกลุ่มคำที่มุ่งเน้นความพึงพอใจในตนเองและมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและคำสำคัญที่ใช้
สรุปได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนจำแนกตามคำสำคัญ

ประเภทอัตลักษณ์	คำสำคัญ
ด้านความดี	ความซื่อสัตย์, ความดี, ความประพฤติ, คุณธรรม, มารยาท, ระเบียบวินัย, ศาสนา
ด้านความเก่ง	การเกษตร, กีฬา, ความเก่ง, ความคิด, ความรู้, ดนตรี, เทคโนโลยี, ศิลปะ, รัก การอ่าน
ด้านมีความสุข	การแต่งกาย, การออม, ความเป็นไทย, ความสะอาด, ความสุข, คุณภาพชีวิต, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, จิตอาสา, วัฒนธรรม, เศรษฐกิจพอเพียง, สิ่งแวดล้อม, สุขภาพ

ดังนั้น ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “ยิ้มง่ายไหว้สวย” จากข้อความดังกล่าว
ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความดี

ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “นิสร์ักการอ่าน” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ รักการปลูกต้นไม้ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า และรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ผ่อนคลายในการปลูกต้นไม้” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “ความรู้คู่คุณธรรม” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความดีและด้านความเก่ง

ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “हनุน้อยสดใส ใส่ใจคุณธรรม” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความดีและด้านมีความสุข

ถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “ผู้เรียนเก่งด้านไอซีที ดีเด่นด้านกีฬา ใช้ชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความเก่งและด้านมีความสุข

และถ้าสถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์ว่า “สุขภาพดี ความรู้ดี มีคุณธรรม” จากข้อความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาแห่งนี้ระบุอัตลักษณ์ด้านความดี ความเก่งและด้านมีความสุข

จากการศึกษา รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทั้งหมด 9,699 โรง มีการระบุอัตลักษณ์ไว้จำนวน 1,175 โรง พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เน้นอัตลักษณ์เพียงด้านเดียวคือ ด้านความเก่งจำนวน 402 โรง คิดเป็นร้อยละ 34.21 รองลงมาคือ ด้านความสุขจำนวน 201 โรง คิดเป็นร้อยละ 17.11 และด้านความเก่งจำนวน 129 โรง คิดเป็นร้อยละ 10.98 ส่วนโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ทั้งสองด้านที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือด้านความดีและความเก่งจำนวน 151 โรง คิดเป็นร้อยละ 12.85 รองลงมาคือ ด้านความดีและมีความสุขจำนวน 130 โรง คิดเป็นร้อยละ 11.06 และด้านความเก่งและมีความสุขจำนวน 42 โรง ส่วนโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ครบทั้งสามด้านมีจำนวน 120 โรง ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4. 2 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียน

อัตลักษณ์ของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ดี	402	34.21
2. เก่ง	129	10.98
3. มีความสุข	201	17.11
4. ดี+เก่ง	151	12.85
5. ดี+มีความสุข	130	11.07
6. เก่ง+มีความสุข	42	3.57
7. ดี+เก่ง+มีความสุข	120	10.21
รวม	1,175	100

1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัดที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน

1.2.1 โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

โรงเรียนขนาดใหญ่เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.24 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 22.33 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 19.42 ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดกลางเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.77 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15.04 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 14.23 ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดเล็กเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.87 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 18.64 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 11.74 ตามลำดับ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและขนาดของโรงเรียน

อัตลักษณ์ ของนักเรียน	ขนาดโรงเรียน						รวม	
	ใหญ่		กลาง		เล็ก		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ดี	26	25.24	88	35.77	288	34.87	402	34.21
2. เก่ง	20	19.42	28	11.38	81	9.81	129	10.98
3. มีความสุข	10	9.71	37	15.04	154	18.64	201	17.11
4. ดี+เก่ง	23	22.33	35	14.23	93	11.26	151	12.85
5. ดี+มีความสุข	10	9.71	23	9.35	97	11.74	130	11.07
6. เก่ง+มีความสุข	2	1.94	11	4.47	29	3.51	42	3.57
7. ดี+เก่ง+มี ความสุข	12	11.65	24	9.76	84	10.17	120	10.21
รวม	103	100	246	100	826	100	1,175	100

1.2.2 โรงเรียนที่มีระดับแตกต่างกัน

โรงเรียนระดับปฐมวัย เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25 อัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับประถม เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.27 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.56 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 11.83 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับมัธยม เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.69 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 22.45 และอัตลักษณ์ด้านความดี ความเก่ง และมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.27 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับอื่นๆ เน้นอัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข อัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4. 4 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและระดับของโรงเรียน

อัตลักษณ์ ของนักเรียน	ระดับ								รวม	
	ปฐมวัย		ประถม*		มัธยม		อื่นๆ**		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ดี	3	37.5	365	34.27	34	34.69	-	-	402	34.21
2. เก่ง	1	12.5	117	10.99	10	10.20	1	25	129	10.98
3. มีความสุข	1	12.5	187	17.56	12	12.25	1	25	201	17.11
4. ดี+เก่ง	2	25	126	11.83	22	22.45	1	25	151	12.85
5. ดี+มี ความสุข	-	-	124	11.64	6	6.12	-	-	130	11.07
6. เก่ง+มี ความสุข	1	12.5	39	3.66	1	1.02	1	25	42	3.57
7. ดี+เก่ง+มี ความสุข	-	-	107	10.05	13	13.27	-	-	120	10.21
รวม	8	100	1,065	100	98	100	4	100	1,175	100

* หมายถึงโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ ปฐมวัยและประถมศึกษา, ประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว, ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

** หมายถึงโรงเรียนศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2.3 โรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกัน

โรงเรียนสังกัด กทม.เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 25 และอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ

โรงเรียนสังกัด สข. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.88 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 25 และอัตลักษณ์ด้านความดี คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

โรงเรียนสังกัด สพฐ. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.37 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.47 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 12.56 ตามลำดับ

โรงเรียนสังกัด อปท.เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีและอัตลักษณ์ด้านความดีและความ
เก่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.51 อัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.95 และอัตลักษณ์
ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 12.82 ตามลำดับ

โรงเรียนสังกัด สป.เน้นอัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข อัตลักษณ์
ด้านความดีและความเก่ง อัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25

โรงเรียนสังกัด ทชด.เน้นอัตลักษณ์ด้านความดี คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสามารถ
จำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและสังกัดของ
โรงเรียน

อัตลักษณ์ ของนักเรียน	สังกัด												รวม	
	กทม		สช		สพฐ		อปท		สป		ตชด		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ดี	14	35	15	46.88	364	34.37	8	20.51	-	-	1	100	402	34.21
2. เก่ง	10	25	4	12.5	109	10.29	5	12.82	1	25	-	-	129	10.97
3. มี ความสุข	6	15	2	6.25	185	17.47	7	17.95	1	25	-	-	201	17.11
4. ดี+เก่ง	1	2.5	8	25	133	12.56	8	20.51	1	25	-	-	151	12.85
5. ดี+ มีความสุข	5	12.5	2	6.25	120	11.33	3	7.69	-	-	-	-	130	11.07
6. เก่ง+ มีความสุข	2	5	1	3.13	33	3.12	5	12.82	1	25	-	-	42	3.57
7. ดี+เก่ง+ มีความสุข	2	5	-	-	115	10.86	3	7.69	-	-	-	-	120	10.21
รวม	40	100	32	100	1,059	100	39	100	4	100	1	100	1,175	100

1.2.4 โรงเรียนที่มีที่ตั้งแตกต่างกัน

โรงเรียนที่ตั้งในเขตอำเภอเมืองเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.11 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 15.14 ตามลำดับ

ส่วนโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตอำเภอ เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.28 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 20.67 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 13.82 ตามลำดับ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4. 6 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน

อัตลักษณ์ ของนักเรียน	ที่ตั้ง				รวม	
	ในเขตเมือง		นอกเขตเมือง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ดี	70	32.11	211	26.28	281	27.52
2. เก่ง	33	15.14	69	8.59	102	9.99
3. มีความสุข	35	16.06	166	20.67	201	19.69
4. ดี+เก่ง	24	11.01	111	13.82	135	13.23
5. ดี+มีความสุข	20	9.17	110	13.70	130	12.73
6. เก่ง+มีความสุข	5	2.29	37	4.61	42	4.11
7. ดี+เก่ง+มีความสุข	31	14.22	99	12.33	130	12.73
รวม	218	100	803	100	1,021	100

1.2.5 โรงเรียนที่มีภูมิภาคแตกต่างกัน

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคกลางเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.55 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 17.19 และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.28

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันตกเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดี ความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 23.53 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 11.77 ตามลำดับ

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.91 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 22.62 และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 13.09 ตามลำดับ

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.83 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 16.54 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ตามลำดับ

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคใต้เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 22.69 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.87 ตามลำดับ

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคเหนือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.14 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15.43 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 14.86 ตามลำดับ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามอัตลักษณ์ของนักเรียนและภูมิภาคของโรงเรียน

อัตลักษณ์ ของ นักเรียน	ภูมิภาค												รวม	
	กลาง		ตะวันตก		ตะวันออก		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้		เหนือ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ดี	91	35.55	8	47.06	31	36.91	137	33.83	84	35.30	51	29.14	402	34.21
2. เก่ง	34	13.28	2	11.77	11	13.09	34	8.40	21	8.82	27	15.43	129	10.97
3. มี ความสุข	34	13.28	-	-	19	22.62	67	16.54	54	22.69	27	15.43	201	17.11
4. ดี+ เก่ง	44	17.19	1	5.88	11	13.09	64	15.80	19	7.98	12	6.85	151	12.85
5. ดี+มี ความสุข	22	8.59	1	5.88	5	5.96	43	10.62	33	13.87	26	14.86	130	11.07
6. เก่ง+มี ความสุข	8	3.13	1	5.88	-	-	12	2.96	8	3.36	13	7.43	42	3.57
7. ดี+เก่ง+ มีความสุข	23	8.98	4	23.53	7	8.33	48	11.85	19	7.98	19	10.86	120	10.21
รวม	256	100	17	100	84	100	405	100	238	100	175	100	1,175	100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

- 2.1 บริบทของโรงเรียน
- 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น
- 2.3 แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี

2.1 บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 กรณีศึกษา ซึ่งมีลักษณะจำแนกตามที่ตั้งซึ่งแบ่งเป็น โรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองและโรงเรียนที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตสภาพทั่วไป และการสัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง

1.1 กรณีศึกษาที่ 1 โรงเรียนหลวงใหญ่

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในภาคกลางเขตอำเภอเมือง เปิดสอนระดับอนุบาล-ประถมศึกษา เป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง มีอาณาเขตอยู่ในแหล่งเศรษฐกิจของจังหวัดทางเข้าออกไม่ค่อยสะดวกสายนักเนื่องจากมีพื้นที่คับแคบมากและประสบปัญหาน้ำท่วมอยู่บ่อยครั้งเนื่องจากอยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา โรงเรียนแห่งนี้มีความพร้อมด้านวิชาการและมีการจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งตัวนักเรียนและผู้ปกครองค่อนข้างมีความพร้อมในด้านการสนับสนุนการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ค่อนข้างมีฐานะดี มีการศึกษาในระดับสูง ประกอบอาชีพที่มีความมั่นคง ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นอาคารพาณิชย์และห้างสรรพสินค้า โรงเรียนอยู่ในซอยแยกจากถนนเส้นหลักเข้ามาไม่ลึกมาก มีรั้วโรงเรียนขนาดเล็กสำหรับผ่านเข้าออกทางเดียว ไม่สามารถขับรถเข้ามาจอดภายในบริเวณโรงเรียนได้เนื่องจากสถานที่คับแคบ ภายในมีอาคารปูน 4 ชั้นไม่มีลิฟท์ นักเรียนเดินขึ้นลงทางบันไดโดยจะต้องถอดรองเท้าก่อนขึ้นอาคารเรียน โรงเรียนมีการบริหารจัดการและพัฒนาตามหลักการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และหลักธรรมาภิบาล แบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป

โรงเรียนได้รับการยอมรับด้านวิชาการจากผู้ปกครองโดยดูจากการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา นักเรียนสามารถเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประจำจังหวัดได้จำนวนมาก มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่มีความพร้อมมากในห้องเรียนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สนองความต้องการของนักเรียน

ถึง 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน นับว่าประสบความสำเร็จสูงมาก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้คัดเลือกให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School)

เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่คับแคบ ภายในรั้วโรงเรียนล้อมรอบด้วยตัวอาคาร ที่เชื่อมต่อกัน ไม่มีต้นไม้ ไม่มีสนามหญ้า มีโดมที่เตี้ยด้วยพื้นคอนกรีตสำหรับทำกิจกรรม โรงเรียน มีเนื้อที่ 3 ไร่ ไม่มีโรงอาหาร เวลาพักกลางวันจะกินข้าวในห้องเรียนแล้วลงไปกินขนมข้างล่าง โรงเรียนเป็นคนทำอาหารให้ ช่วงคาบเรียน 2-3 แม่บ้านจะเอามาให้ก่อนพักที่หน้าห้องใส่หม้อ และให้ตักใส่ถาดกันเอง ทั้งโรงเรียนจะกินเหมือนกัน มีकुเลอร์น้ำอยู่หน้าห้อง แก้วจะต้องเตรียม มาเอง กินเสร็จแล้วจะต้องไปเคาะถาดที่โรงอาหาร ทุกคนต้องถือถาดของตัวเองลงไปเคาะ เอาชิ้น ของตัวเองไปล้าง แล้วเอามาเก็บไว้กับตัวเอง ถาดไม่ต้องล้าง โรงเรียนได้รับการพัฒนา อย่างเป็นระบบมีคุณภาพ โรงเรียนสะอาด ปลอดภัยและมีความสุข

ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย มีการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

อัตลักษณ์ : “เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล เป็นพลโลกที่สมบูรณ์”

1.2 กรณีศึกษาที่ 2 โรงเรียนหลวงกลาง

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในภาคใต้เขตอำเภอเมือง เปิดสอนระดับอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ติดวัดทั้งสองด้าน ด้านหลังโรงเรียนเป็นชุมชน ส่วนด้านหน้าโรงเรียนเป็น ห้องแถวสำหรับเช่าและมีร้านค้า เป็นโรงเรียนที่ได้รับความนิยม ทางเข้าออกสะดวกสบายอยู่ติดกับ ทางหลวงแผ่นดินชุมพร-ปากน้ำ ชุมชนรอบโรงเรียนมีลักษณะเป็นบ้านติดกันเป็นกลุ่มๆ ผู้ปกครอง มีฐานะปานกลาง อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขายและทำประมง โรงเรียน อยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง มีสถานที่กว้างขวาง มีรั้วโรงเรียนมีประตูทางเข้าและประตู ทางออก มีสนามฟุตบอลไว้ประกอบกิจกรรมเคารพธงชาติ มีโดมสำหรับประชุมผู้ปกครอง มีอาคาร เรียนวางเรียงตัวตามแนวขอบสนามทั้งสามด้าน อาคารเรียนมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน มีต้นไม้บ้างแต่ไม่มากนัก นักเรียนจะมีเวรรับผิดชอบโดยจะแบ่งบริเวณให้แก่ระดับชั้น ทำความสะอาด นอกจากนี้ยังได้รับการช่วยเหลือจากสถานีอนามัยและมีการส่งเสริมเด็กก่อนวัยเรียน โดยเทศบาลเป็นผู้สนับสนุน ทางโรงเรียนมีการขยายห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ทำโดมริมน้ำ เพื่อจัดกิจกรรม ทำรั้วใหม่ มีการปรับปรุงและพัฒนาโดยตลอดแบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป

โดยเน้นการให้ความรู้คุณธรรม การใช้สื่อเทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดการศึกษาให้มีเอกภาพหลากหลายในทางปฏิบัติและมีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น โดยให้ความสำคัญกับนักเรียนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีถูกต้องตามหลักธรรมของศาสนา มีจิตใจอ่อนโยน มีความกตัญญูกตเวที ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดี มีคุณธรรมสามารถร่วมกิจกรรมกับคนอื่นอย่างมีความสุข รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถใช้ทักษะชีวิตแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีมารยาท และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนมีโครงการพิเศษ 3 โครงการ คือ โครงการปลูกผักไร้ดิน (ไฮโดรโปนิกส์) ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันและฝึกการแก้ปัญหาในการทำงาน นักเรียนได้นำผลผลิตมาประกอบอาหารกลางวันทำให้ได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษอีกทั้งประหยัดค่าใช้จ่าย และเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิต ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โครงการขยะรีไซเคิล ทำให้นักเรียนรู้จักแยกขยะ นำขยะเหลือใช้ไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้ผู้ปกครอง และโครงการกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยทั้ง 3 โครงการเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีของการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

โรงเรียนทำข้อตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนมีผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยสวยงามส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอน มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูทุกคนอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินแบบวัดแบบทดสอบและนำผลประเมินไปพัฒนาครูแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ครูมีการกำหนดเป้าหมายของสาระการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อัตลักษณ์ : “นิสัยดี เรียนดี และมีความสุข”

1.3 กรณีศึกษาที่ 3 โรงเรียนหลวงเล็ก

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในภาคกลางเขตอำเภอเมือง เปิดสอนระดับอนุบาล-ประถมศึกษา มีครูจำนวน 7 คน นักเรียนจำนวน 88 คน อยู่ใกล้วัด ไม่มีรั้วโรงเรียน มีสนามหญ้าหน้าโรงเรียนส่วนบริเวณด้านหลังโรงเรียนเป็นป่าชายเลน มีโรงจอดรถ บ้านพักครู โรงอาหารขนาดเล็กทางโรงเรียนทำอาหารกินเอง และเวลากินอาหารนักเรียนจะกินกันเงียบมากและนั่งกินเป็นคณะสี่ สีละ 1 โต๊ะ มีอาคารไม้ 2 ชั้นหนึ่งหลังที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว และมีอาคารปูน 2 ชั้นหนึ่งหลังที่ใช้ทำการเรียนการสอนในปัจจุบัน โรงเรียนมีความร่มรื่น ผู้ปกครองทำอาชีพประมง รับจ้างทำงานในต่างจังหวัด นักเรียนอยู่กับญาติและปู่ย่าตายาย บริเวณรอบๆโรงเรียนเป็นทุ่งโล่ง มีชุมชนตั้งอยู่เป็นกลุ่มๆ ห่างออกมา นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้รับ นักเรียนมีการแบ่งบริเวณเป็นคณะสี่สีทั้งหมด 5 สี โดยนักเรียนในห้องเดียวกันจะอยู่คนละสีกัน แบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป

นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เนื่องจากมีน้ำหนักส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ปลอดจากยาเสพติดและอบายมุข นักเรียนมีจิตใจร่าเริง มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ มีมารยาทเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื่องจากได้รับการพัฒนาให้ได้ปฏิบัติจริง มีการทำโครงการ ฝึกทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นักเรียนได้ฝึกทำแบบฝึกหัดที่วัดด้านการคิดอย่างเต็มที่

ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักสานประโยชน์จากทุกฝ่ายให้ร่วมกันพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาอย่างดียิ่ง สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้สำคัญที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีห้องเรียนธรรมชาติเป็นป่าชายเลนเอื้อต่อการเรียนรู้

โรงเรียนมีการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการของไตรสิกขา บูรณาการพุทธธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และประเพณีวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาจุดเด่น คือ โรงเรียนวิถีพุทธ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม มีสมาธิ จิตสงบ ก่อให้เกิดปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โรงเรียนดำเนินโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระฯ โดยพัฒนานักเรียนด้านวิชาการเป็นผลสำเร็จ ผ่านเกณฑ์การทดสอบระดับชาติได้ทุกคนอยู่ในระดับดีมาก

อัตลักษณ์ : “ประพฤติดี มีความรู้ คู่คุณธรรม”

2. โรงเรียนที่อยู่นอกเขตอำเภอเมือง

2.1 โรงเรียนบางใหญ่

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในภาคกลางนอกเขตอำเภอเมือง เปิดสอนระดับอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น มีบุคลากรสายบริหาร 3 คน ครูจำนวน 46 คน นักเรียนจำนวน 1,183 คน มีอาคารเรียนรวม 3 หลัง 35 ห้องเรียน อาคารประกอบ 1 หลัง บ้านพักครู 5 หลัง สนามบาสเกตบอล 1 สนาม มีพื้นที่ 6 ไร่ 40 ตารางวา โรงเรียนอยู่ในถนนสายรองแยกจากเส้นหลัก รังสิต-นครนายก อยู่ติดกับวัด ด้านหน้าโรงเรียนเป็นคลองเลียบบตลอดแนวถนน มีรั้วโรงเรียน บริเวณภายในโรงเรียนมีต้นไม้บ้างเล็กน้อย พื้นที่ไม่กว้างนัก มีสิ่งปลูกสร้างเต็มบริเวณ มีลานปูนสำหรับใช้ทำกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ และใช้ในการทำสมาธิตอนเช้า มีโดมขนาดกลางในการทำกิจกรรม มีอาคารปูน 2 ชั้นจำนวน 2 หลัง อาคารไม้ 2 ชั้นจำนวน 1 หลัง และกำลังก่อสร้างอาคารอีก 1 หลัง นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เปิดให้หน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนชุมชนเข้ามาเรียนรู้ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน

นักเรียนส่วนใหญ่บุคลิกภาพร่าเริงแจ่มใส รูปร่างสมส่วน รู้จักหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด มีกิจกรรมส่งเสริมสุนทรียภาพการแสดงดนตรีที่มีชื่อเสียง มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและมีหน่วยงานราชการ ชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสอน โรงเรียนได้จัดทำโครงการตามมาตรการส่งเสริมโครงการพิเศษเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด ปัญหาภายในครอบครัวของนักเรียน ปัญหาการคิดอย่างไม่เป็นระบบของครูและนักเรียน ปัญหาการเรียนการสอนของครู

โรงเรียนมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคลและงานบริหารงานทั่วไป โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบดูแลความปลอดภัยโดยกล้องวงจรปิด โรงเรียนได้จัดทำโครงการตามข้อเสนอแนะของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง และโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2553 เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ครูได้รับการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน การประเมินแบบวัดแบบทดสอบโดยฝ่ายวิชาการและครูอาวุโสสม่ำเสมอ มีการนิเทศหลากหลายจากเพื่อนครู ฝ่ายบริหารและประเมินตนเองของครู

อัตลักษณ์ : “โรงเรียนงามสง่า การศึกษาก้าวไกล ใฝ่คุณธรรม นำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง”

2.2 โรงเรียนบางกลาง

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในภาคกลางนอกเขตอำเภอเมือง เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีบุคลากรสายบริหาร 2 คน ครูจำนวน 26 คน ผู้เรียน จำนวน 482 คน อยู่ติดกับวัด มีรั้วรอบโรงเรียน พื้นที่ค่อนข้างกว้างขวาง มีโดมขนาดใหญ่สำหรับ ทำกิจกรรม ไม่มีสนามหญ้า มีต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่นพอสมควรมีพื้นที่สีเขียวมองเห็นแล้วสบายตา มีอาคารไม้ 2 ชั้น จำนวน 1 หลัง มีอาคารชั้นล่างเป็นอิฐชั้นบนเป็นไม้ จำนวน 1 หลัง มีเครื่องเล่น สำหรับเด็กเล็ก มีโต๊ะปูนจำนวนมากพอสมควรสำหรับเป็นพื้นที่พักผ่อนและทำกิจกรรมการเรียน การสอนภายใต้ต้นไม้ที่ให้ร่มเงาพอสมควร มีศาลาขนาดเล็กสำหรับพักผ่อนหลายหลัง นอกจากนี้ ยังมีศาลาขนาดใหญ่จำนวน 1 หลังสำหรับใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดสวนหย่อม หลายมุม พื้นส่วนใหญ่เทคอนกรีต เป็นโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ มีการทำน้ำหมักชีวภาพ ดินพร้อมปลูก มีสวนสมุนไพรขนาดย่อม นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์การเรียนรู้เด็กพิเศษเรียนร่วม ของอำเภออีกด้วย มีห้องสมุดที่ได้รับรางวัลเป็นห้องสมุด 3 ดี คือ หนังสือดี บรรยากาศดี บรรณารักษ์ดี ซึ่งทางห้องสมุดได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย เพื่อปลูกฝังนิสัย รักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิตอย่างต่อเนื่อง

นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ผู้บริหาร มีความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา ครูมีความสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อัตลักษณ์ : “เพียรทำดี ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูวิถีไทย”

2.3 โรงเรียนบางเล็ก

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในภาคกลางนอกเขตอำเภอเมือง เปิดสอนระดับ อนุบาล-ประถมศึกษา มีบุคลากรสายบริหาร 1 คน ครูจำนวน 5 คน ผู้เรียนจำนวน 82 คน มีรั้วโรงเรียน อยู่ติดกับสถานีอนามัยห่างออกไปเป็นวัด ด้านหลังโรงเรียนเป็นแม่น้ำท่าจีน ด้านหน้า โรงเรียนอยู่ติดทางหลวงแผ่นดิน รอบโรงเรียนเป็นทุ่งนา มีอาคารไม้ 2 ชั้นจำนวน 2 หลัง มีสนาม หญ้าหน้าโรงเรียน นักเรียนอ่านหนังสือได้ 100% โดยมีครูสอนอ่านและมีโครงการพี่สอนน้อง และมีผู้ปกครองบางส่วนช่วยดูแลนักเรียนเวลาอยู่ที่บ้านเช่น จับเวลาในการอ่านหนังสือของลูก นักเรียนส่วนใหญ่จะมาอยู่กับญาติหรือปู่ตายาย พ่อแม่อยู่ที่อื่น หรือไม่พ่อแม่ก็แยกทางกัน ด้านหลังโรงเรียนที่ติดกับแม่น้ำจะปลูกพืชและผัก เช่น กัลย เมื่อให้ผลจะนำมาตากในตู้อบ พลังงานแสงอาทิตย์ที่ผู้ปกครองและนักเรียนช่วยกันทำขึ้นเลียนแบบจากต้นแบบ และมีการปลูกพืช สวนครัวลอยน้ำที่ทำจากไม้ไผ่เพราะที่โรงเรียนน้ำท่วมทุกปี เป็นการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ

ผู้บริหารช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชั้น ป.6 ช่วงเข้าวันจันทร์ ถึงวันศุกร์จะมีการติวโอเน็ตและวันเสาร์ถือเป็นวันเรียนอีก 1 วัน นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้จัดทำ เว็บไซต์ของโรงเรียนอีกด้วย โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆ มากมายทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ การไหว้ครูสำหรับที่นี่จะให้ครูใส่ผ้าถุงหรือใส่ชุดไทยแล้วก็นั่งกับเบาะพื้น เพื่อรับไหว้เด็ก ไม่ให้นั่งเก้าอี้เพราะการนั่งเก้าอี้ดูสูงศักดิ์ แบ่งแยกกันเกินไปไม่ใกล้ชิด นั่งกับพื้น รับจากเด็กลูกหิ้วได้สั่งสอนได้ ใช้จิตวิทยาเล็กน้อยเพื่อให้เด็กเชื่อฟัง อบรมง่าย เพราะผู้บริหารเชื่อว่าการไหว้ครูก็คือสั่งสอนอบรมก่อนที่จะเปิดการศึกษาใหม่ นักเรียนที่นี่จะพูดไม่ค่อยเก่งทุกคน และไม่ค่อยกล้าแสดงออกเป็นส่วนมาก มีเวรคณะสี 3 สี จะแบ่งบริเวณกันทำความสะอาดตอนเช้า แบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป นักเรียนส่วนใหญ่เดินทางมาโรงเรียนโดยอาศัยรถประจำแบ่งเป็นสายๆ

ในการจัดการศึกษาทางโรงเรียนพยายามรณรงค์ให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อ โดยทางโรงเรียนได้จัดให้ครูช่วยกันแนะนำและให้คำปรึกษาหารือ อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาจัดวิทยากรมาให้บริการแนะแนวนักเรียนในทุกปลายปีการศึกษา นอกจากนี้ยังมีองค์กรทางศาสนา ตำรวจ อบต. และผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้สนับสนุนการศึกษา ตลอดจนคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกรุ่น ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้นักเรียนมีคุณภาพยิ่งขึ้น

นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ เจริญเติบโตตามเกณฑ์และห่างไกลยาเสพติด เกมส์ สิ่งมอมเมาต่างๆ และการพนัน นักเรียนส่วนใหญ่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และตั้งใจเรียน หนังสือ ช่วยทำงานบ้านต่างๆ เช่น กวาดบ้าน ดูแลน้อง รดน้ำต้นไม้ เด็กๆ ได้เข้าวัดทุกวันพระ ฟีกสมาธิ และสวดมนต์ในวันพระ โรงเรียนส่งเสริมการอ่าน ส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีจรรยาภม รักการอ่าน อ่านออกเขียนได้และโรงเรียนมีโครงการพิเศษ 4 โครงการคือ โครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ โครงการพัฒนาบุคลากร โครงการแสวงหาความรู้และส่งเสริมการอ่าน และโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม และมีความสามารถทางด้านวิชาการ เป็นคนรักการอ่าน

โรงเรียนมีผลการส่งเสริมพัฒนาเพื่อรักษามาตรฐานที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีแผนการดำเนินงานประจำปีตามมาตรการ ที่นำมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่โรงเรียนที่มีคุณภาพตามกลุ่มโรงเรียน โดยใช้ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกและผลการประเมินคุณภาพภายในมาพัฒนา มีข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด ในการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบครบวงจรคุณภาพ (PDCA) มีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ตามแผนการดำเนินงาน โรงเรียนมีผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาที่มี

ความสามารถในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ จัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในอาคาร ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอน มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูทุกคนอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินแบบวัดแบบทดสอบและนำผลประเมินไปพัฒนาครูแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ครูมีการกำหนดเป้าหมายของสาระการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสม มีการวิเคราะห์ผลการประเมิน

อัตลักษณ์ : “เด็กพัฒนาตนตามศักยภาพ เป็นคนดีคนเก่งมีความสุขอยู่ร่วมกับสังคม”

จากการศึกษาอัตลักษณ์ของกรณีศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน พบว่าอัตลักษณ์แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือด้านความดี ความเก่งและความสุข ซึ่งประกอบด้วยคำสำคัญที่สอดคล้องในแต่ละด้าน จากด้านความดีจะเห็นได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ เช่น คำว่า คุณธรรม คนดี ไม่สามารถระบุได้ว่าทำอะไร มีเพียงโรงเรียนบางกลางเท่านั้นที่ระบุชัดเจนว่าเพียรทำดี ด้านความเก่งโรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับวิชาการ การเรียน และใช้คำที่มีความหมายกว้าง เช่น ก้าวไกลสู่สากล การศึกษาก้าวไกล เป็นคนเก่ง ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่ามีลักษณะอย่างไร และด้านความสุข เป็นด้านที่มีการใช้คำที่หลากหลายมีทั้งที่ระบุชัดเจนว่าทำอะไร เช่น สืบสานความเป็นไทย เชิดชูวิถีไทย ประพฤติดี อยู่อย่างพอเพียง มีเพียง 2 โรงเรียนเท่านั้นที่ใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ คือ มีความสุข ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำแนกคุณลักษณะของอัตลักษณ์เป็นรายด้าน

ที่ตั้ง	ชื่อโรงเรียน	อัตลักษณ์	คุณลักษณะ		
			ดี	เก่ง	มีความสุข
ในเขตเมือง	1. โรงเรียนหลวงใหญ่	เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล เป็นพลโลกที่สมบูรณ์	- เพียบพร้อมคุณธรรม	- เลิศล้ำวิชาการ - ก้าวไกลสู่สากล	- สืบสานความเป็นไทย - เป็นพลโลกที่สมบูรณ์
	2. โรงเรียนหลวงกลาง	นิสัยดี เรียนดี และมีความสุข	- นิสัยดี	- เรียนดี	- มีความสุข
	3. โรงเรียนหลวงเล็ก*	ประพฤติดี มีความรู้ คู่คุณธรรม	- คู่คุณธรรม	- มีความรู้	- ประพฤติดี
นอกเขตเมือง	1. โรงเรียนบางใหญ่	โรงเรียนงามสง่า การศึกษาก้าวไกล ใฝ่คุณธรรม นำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง	- โรงเรียนงามสง่า - ใฝ่คุณธรรม	- การศึกษาก้าวไกล - นำความรู้	- อยู่อย่างพอเพียง
	2. โรงเรียนบางกลาง	เพียรทำดี ใฝ่เรียนรู้ เขตชีวิตไทย	- เพียรทำดี	- ใฝ่เรียนรู้	- เขตชีวิตไทย
	3. โรงเรียนบางเล็ก	เด็กพัฒนาตนตามศักยภาพ เป็นคนดีคนเก่งมีความสุข อยู่ร่วมกับสังคม	- เป็นคนดี	- เด็กพัฒนาตนตามศักยภาพ - เป็นคนเก่ง	- มีความสุขอยู่ร่วมกับสังคม

*ในช่วงการเก็บข้อมูลจากเอกสารไม่ปรากฏอัตลักษณ์ของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงใช้ปรัชญาของโรงเรียนแทน

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น

จากการเก็บข้อมูลในหลายวิธี ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง และสังเกตคุณลักษณะของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีนักเรียนที่มีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ดังรายละเอียดของแต่ละโรงเรียนดังนี้

ด้านความดี

จากการเก็บข้อมูลในหลายวิธี ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง และสังเกตคุณลักษณะของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน พบว่า คุณภาพของนักเรียนในด้านความดีสอดคล้องกับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดดังรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนหลวงใหญ่

จากอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดว่า “เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล เป็นพลโลกที่สมบูรณ์” จะเห็นว่ามีกรณีเรื่องที่เรียนของความเพียบพร้อมคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการจัดประเภทของงานวิจัย ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้ปกครองพบว่านักเรียนโรงเรียนหลวงใหญ่มีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือไม่โกหก ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ มีสัมมาคารวะ และการสืบสานพุทธศาสนาด้วยพิธีกรรมต่างๆ ตามประเพณีดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“ทุกๆ วันสำคัญคุณครูจะพานักเรียนไปวัด เพื่อทำบุญตักบาตรซิมซัศศาสนา”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“นักเรียนที่นี้เวลาพูดคุยกันเราจะพูดกันด้วยเหตุผล เขาจะไม่โกหก ถ้าทำผิดเขาจะยอมรับว่าเขาผิด.....”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...ตอนเช้าเด็กเค้าจะเดินแถวเข้ามาในโรงเรียน เด็กทุกคนจะต้องไหว้คุณครูแล้วก็ไหว้พระพุทธรูปประจำโรงเรียน เด็กเค้าฝึกอยู่เป็นประจำ.....”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“กิจกรรมของโรงเรียนเราจะเกี่ยวข้องกับทางศาสนาตลอด แล้วถ้าวันสำคัญทางศาสนา เราก็จะเวียนเทียนที่โรงเรียนเลย ประกอบพิธีทางศาสนาที่โรงเรียนจัดสถานการณ์จริง ให้เด็กได้เข้าร่วมได้อะไรทุกอย่าง”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ไม่โกหก มีระเบียบวินัย ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“เวลาที่พี่มาส่งลูกที่หน้าโรงเรียนก่อนลงจากรถลูกก็จะไหว้สวัสดิ์ แล้วก็ลงไป
สวัสดิ์คุณครูที่หน้าโรงเรียน เด็กคนอื่นๆ เท่าที่พี่เห็นเค้าก็ทำแบบนี้เหมือนกัน
ค่ะ”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีระเบียบวินัย
ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“หนูชื่นชอบในเรื่องของมารยาทที่มีต่อผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่สวยงาม ผู้ใหญ่เห็นแล้ว
ชอบและทำให้หนูเป็นเด็กน่ารักเรียบร้อยค่ะ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“เข้ามาพอเข้ารั้วโรงเรียนก็ต้องสวัสดิ์คุณครูก่อนที่หน้าโรงเรียน ต้องทำความ
เคารพครู ผู้ปกครอง แล้วก็เข้าห้องเรียน...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“ก่อนขึ้นตึกจะต้องมีการถอดรองเท้าก่อนค่ะ เพราะว่าเป็นกฎของโรงเรียน ไม่ให้
ใส่รองเท้าขึ้นมาด้านบนค่ะเพราะว่าจะเลอะเทอะสกปรก ถ้าเป็นแวกก็ไปทำความสะอาด
สะอาดห้องค่ะ”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...หลังจากนั้นก็จะมีกริ่งเรียกให้ลงไปเข้าแถวมีเพลงมาร์ชโรงเรียนขึ้น เด็กก็จะ
ทยอยลงค่ะ เคารพธงชาติ สวดมนต์ นั่งสมาธิ แล้วครูเขาก็จะพูดข่าวประจำวัน
ค่ะ”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีมารยาทและ
มีระเบียบวินัย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า
ในขณะที่เปลี่ยนคาบเรียนและเข้ามายังห้องเรียน นักเรียนจะเดินแถวและวางรองเท้าอย่างเป็น
ระเบียบโดยที่ครูไม่ต้องสั่ง และเมื่อเข้ามายังภายในห้องเรียนก็จะค่อยๆ เลื่อนเก้าอี้เบาๆ
ส่วนนักเรียนที่คุยกันก็คุยกันเบาๆ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนชายคนหนึ่งเดินเข้ามาถามงานคุณครู
ก็ถามด้วยถ้อยคำสุภาพและลงท้ายอย่างมีหางเสียงและในขณะที่ผู้วิจัยสนทนากลุ่มกับนักเรียน
ทุกคำตอบที่นักเรียนทุกคนตอบจะมีหางเสียงลงท้ายว่า “ครับ” “ค่ะ” เสมอ และเป็นแบบนี้ทุกคน

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสี่แหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้อง
กับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงกลาง

จากอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดว่า “นิสัยดี เรียนดี และมีความสุข” จะเห็นว่ามีการเน้นที่นิสัยดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการจัดประเภทของงานวิจัยและเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่านักเรียนโรงเรียนหลวงกลางมีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือมีระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...มีโครงการพวกนี้ก็ได้ ใช้ได้ เดินทางไกลเข้าค่ายพักแรมลูกเสือเนตรนารีนี่ถือเป็นนะ มันเป็นสิ่งลักษณะนิสัยจูงใจให้นักเรียนเป็นคนดีอยู่แล้วมีระเบียบวินัยมีนิสัยดีอยู่แล้ว...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีระเบียบวินัย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“...คนที่สนใจน้อยก็จะสละตัวเองไปเป็นนักกีฬาตัวแทนดี แต่ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเด็กที่เรียกว่าเรียน...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...พอเข้าโรงเรียนไปทุกคนก็จะรู้ว่าวันนี้เวรตัวเองต้องทำอะไร อย่างลูกสาวคนโตเขาต้องรับผิดชอบการเปิดประตูห้องเรียนให้คุณครู ให้เพื่อนๆ นักเรียนทุกคน และก็ต้องทำความสะอาดห้อง และก็พลัดเวรทั้งห้องว่าวันนี้ใครทำในห้องวันนี้ทำที่โรงอาหาร กิจกรรมนี้ก็จะมิกันทุกวัน...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ก็มีจัดกิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา ฯลฯ ก็จะทำเด็กๆ ไปทำบุญ เวียนเทียน หรือไม่ก็แจ้งให้นักเรียนทราบว่า วันนี้วันเข้าพรรษานะ คุณครูจะจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรให้พระมาบิณฑบาตที่โรงเรียนเราให้นักเรียนเตรียมอาหารแห้งมาทำบุญ...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ลูกอยู่โรงเรียนนี้ก็ดีนะคะเพราะว่าดูจากคนโตนี่ก็เขาจะรับผิดชอบ เขารู้ว่าเขาต้องทำอะไร ตอนเขานี้แทบจะไม่ต้องเรียกเขาเลยว่าให้ตื่นเพราะน้องเขาจะตั้งนาฬิกาปลุกเอง แล้วเขาก็รู้ว่า ก็นาฬิกาแล้วเขาจะต้องไปไขกุญแจ และจะต้องแต่งตัวให้ทันกับเวลาก่อนที่เพื่อนจะมา...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...เด็กก็ไม่พูดจาหยาบค้าย ไม่ก้าวร้าว เด็กเค้าจะมีเวรเป็นวันๆ ว่าต้องไปทำ
ตรงไหนบ้าง เช่น ทำความสะอาดห้องแล้วก็ออกมาเข้าแถว...”

(ผู้ปกครอง 4 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...การพูดของเด็กที่นี้ก็พูดจาไพเราะดี ช่วยเหลือเพื่อนฝูงอะไรอย่างนี้...”

(ผู้ปกครอง 3 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...การสอนของเขานะใช้ได้ เข้าใจง่าย เข้าใจดี กิจกรรมเขามีบ่อยมาก พาเด็ก
ไปเข้าวัด ไปอบรม ทักษะศึกษาไปบ่อย การกินของเขาก็ดี สะอาด ดูแลดี นม
อะไรอย่างนี้ พูดถึงเด็กอนุบาล ก็เหมือนกัน...”

(ผู้ปกครอง 3 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ก่อนเข้ารั้วเขาจะให้เด็กทำความสะอาด ก่อนเข้ารั้วโรงเรียนเด็กก็จะเก็บขยะ
อย่างเช่น เด็กเค้าลงจากรถประจำมาแล้วเห็นขยะเขาก็เก็บ...”

(ผู้ปกครอง 3 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ เสียสละ
รับผิดชอบ ร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีระเบียบวินัย ไม่ก้าวร้าวและรู้หน้าที่ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว
สอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“...ตอนเช้าเวลาที่หนูไปโรงเรียนเจอคุณครูคะ แล้วก็สวัสดีคุณครู เข้าไปทำความ
สะอาดโรงเรียนก่อน แล้วก็ทำกิจกรรมหน้าเสาธงคือร้องเพลงชาติ แล้วก็ร้องเพลง
พ่อของแผ่นดินคะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ทุกๆ วันตอนเช้ามาถึงโรงเรียนหนูจะสวัสดีครูที่หน้าโรงเรียนคะ แล้วก็ถือ
กระบะเป่าแล้วเดินเข้ามาในโรงเรียนคะ แล้วก็ไปที่ห้องหยิบอุปกรณ์ทำเวรมาทำ
ทำความสะอาดตรงซุ้มคะ ใช้เวลาทำครึ่งชั่วโมงแล้วก็เอาอุปกรณ์ไปไว้ แล้วจากนั้น
ก็ไปเข้าแถวคะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ตอนที่เข้าแถวพอออกดั่งทุกคนก็จะเดินมาที่สนาม พวกหนูจะจัดกันเอง ส่วน
พี่ๆ เขาจะจัดตรงน้อง ป.1 คะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ขณะที่หน้าโรงเรียนมาจากเด็กพวกเรานี้แหละค่ะ ตอนเย็นๆ เขาก็จะมีร้านค้า อย่างรถขายซาลาเปา ขายไก่ทอด ขายผลไม้พอเข้าพวกเราก็ไปเก็บขยะค่ะ เมื่อเห็นขยะก็ต้องไปเก็บค่ะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ตอนเช้าเวลาโฮมรูมครูเขาก็จะให้นั่งสมาธิ แล้วก็ท่องวันจันถึงวันอาทิตย์ พวกเราต้องนั่งสมาธิกันทุกวันค่ะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“ครูเขาพูดถึงการไหว้บางครั้งก็พูดหน้าเสาธงทั้งโรงเรียน ว่าเด็กๆ ต้องมีการไหว้ที่ดี สุภาพ เรียบร้อย จะมีรุ่นพี่ทำให้ดูค่ะ แล้วครูก็จะให้นักเรียนไหว้ให้ดูว่าสวยหรือไม่สวย...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ รู้หน้าที่ มีระเบียบวินัย มีสมาธิ มีมารยาทด้านการไหว้ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมผู้ปกครองก่อนการเปิดเรียนจริง นักเรียนเดินทางมาโรงเรียนพร้อมผู้ปกครอง ผู้วิจัยสังเกตพบว่านักเรียนค่อนข้างมีสัมมาคารวะ เจอคุณครูก็ไหว้โดยทันที เด็กส่วนใหญ่มาถึงโรงเรียนก็จะเดินไปหยิบอุปกรณ์มาทำความสะอาด

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสี่แหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “ประพฤติดี มีความรู้ คู่คุณธรรม” จะเห็นว่ามีภาระงานที่ประพฤติดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครองพบว่านักเรียนโรงเรียนหลวงเล็กมีการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือเป็นผู้ที่มีสติ มีความรับผิดชอบ มีสำนึกรักธรรมชาติ รู้จักอดออม และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...เรื่องกินอย่างมีสติ รุ่นพี่ ป.5-ป.6 จะไปตักข้าวให้กับน้องแล้วก็จะส่งข้าวให้น้องพร้อมกันแล้วก็จะสวดมนต์ สวดมนต์เสร็จก็ท่องคาบูกาข้าว แล้วก็รับประทาน เวลารับประทานข้าวก็ จะไม่มีเสียงเลย ไม่หกเลอะเทอะ ไม่ส่งเสียงดัง ไม่ได้ยินเสียงช้อน...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...เราได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง หนึ่งในนั้น
แน่นอนว่าต้องมีการจัดอบรมการเรียนการสอนโดยท่านพระอาจารย์ แต่ในละ
ครั้งจะมีกิจกรรมในการเรียนครั้งนั้นด้วย ทำให้เด็กๆ สนุกสนานและได้ความรู้ไป
พร้อมๆกัน...”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...ทุกๆ เย็นวันจันทร์ พุธ และศุกร์จะมีการเล่นนิทานคุณธรรมให้กับน้องๆ และ
มีการแสดงนิทานหุ่นมือจากนักเรียนชั้นประถม โดยสลับเปลี่ยนกันมา...”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...เขาเปิดเพลงแต่เช้าแล้ว 7 โมง พอ 8 โมง หัวหน้าสี่ของแต่ละสี่จะตีระฆังแล้ว
เวลาเด็กไปทำความสะอาดก็จะมีเพลงเปิดให้ทำความสะอาดถึง 8 โมง 10 นาที
แล้วก็จะมาเข้าแถว...”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...เด็กเขาจะแบ่งกันมาอ่านข่าว ซึ่งข่าวเขาก็เตรียมไว้แล้ว...”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ รู้หน้าที่ ร่วมกิจกรรม
ทางศาสนา ได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรม มีระเบียบวินัย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับ
อัตลักษณ์ด้านความดี

“...จากสมุดบันทึกความดี ผมเป็นคนเซ็นให้ในทุกๆ ครั้ง และในแต่ละครั้งเขาก็
ทำจริงๆ บางครั้งก็พาเขาออกไปทำความสะอาดที่วัดบ้าง ในชุมชนใกล้ๆ บ้าน
บ้าง...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ได้รับการ
ปลูกฝังเรื่องการเสียสละทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์
ด้านความดี

“ตอนเช้าพอเดินเข้ามาที่โรงเรียนถ้าห้องเปิดแล้วหนูก็จะกวาดห้อง แต่ถ้าเขายัง
ไม่เปิดหนูก็สำรวจและเก็บขยะบริเวณรอบๆ โรงเรียนค่ะ แต่อยู่ภายในเขต
โรงเรียน ใครเจอขยะก็เก็บเลย...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...ที่โรงเรียนเขาจะแบ่งเป็นสี่เขตมีบริเวณของตัวเอง ของหนูต้องรับผิดชอบ บริเวณหลังห้องพยาบาลและสนาม เจอขยะก็เก็บค่ะ แต่ถ้าเป็นหน้าห้อง พยาบาลก็กวาดค่ะ ส่วนคนที่รับผิดชอบบริเวณอ่างล้างมือและโรงอาหารก็จะขัด อ่างน้ำ อ่างล้างมือ แล้วก็เก็บขยะข้างใต้ค่ะ...”

(นักเรียน 3 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...เวลาเช้าแถวก็จะร้องเพลงชาติ สวดมนต์ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หัวหน้าที่ ก็จะบอกว่านักเรียนเตรียมตัวสวดมนต์แล้วบอกว่าแสดงตนเป็นพุทธมามกะเสร็จ แล้วก็สมาทานศีล และท่องคำปฏิญาณตน 5 ประการ...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบและร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางใหญ่

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “โรงเรียนงามสง่า การศึกษาก้าวไกล ใฝ่คุณธรรม นำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง” จะเห็นว่าการเน้นที่เรื่องโรงเรียนงามสง่าและใฝ่คุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่านักเรียนโรงเรียนบางใหญ่มีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือมีสัมมาคารวะ การปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนา การอาสาทำหน้าที่มีระเบียบวินัย ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...โรงเรียนของเราได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง บางครั้งเราได้สอบถาม จากตัวผู้ปกครองเอง เขาก็บอกว่าตอนเช้าเห็นลูกของเขาข้อมือไหว้ครูอย่างอ่อน น้อม เมื่อกลับถึงที่บ้านเขาก็ทำแบบนี้ แบบที่ครูได้สอน...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...ในทุกวันศุกร์หลังเลิกเรียนเด็กๆ จะมาทำความสะอาดโรงเรียนกัน โดยเริ่ม จากห้องเรียนของตัวเอง จนถึงลานอเนกประสงค์และบริเวณรอบๆโรงเรียน...”

(ครู 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีมารยาทและรู้หน้าที่ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“...ป้ามาส่งหลานตอนเช้า เห็นหลานนั่งสมาธิ สวดมนต์ หลานป้าอยู่ ป.๑ เอง
ก็อดภูมิใจไม่ได้...”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ร่วมกิจกรรม
ทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“...ตอนเช้าหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติเสร็จ ทุกคนก็จะนั่งสมาธิก่อนขึ้นเรียน
ค่ะ นั่งที่ลานพร้อมกันค่ะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...หนอยู่ชุมชนพระพุทธค่ะ ทุกๆวันศุกร์ตอนคาบชุมนุมครูจะพาพวกหนูไปนั่ง
สมาธิ ฟังธรรมและ กวาดลานวัด บางครั้งหนูก็ไปในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์
กับแม่ค่ะ...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ร่วมกิจกรรม
ทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้อง
กับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เพียรทำดี ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูวิถีไทย” จะเห็นว่ามีการ
เน้นที่เรื่องเพียรทำดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัย
ได้สัมภาษณ์ครูนักเรียน และผู้ปกครองพบว่านักเรียนโรงเรียนบางใหญ่มีการแสดงออกที่แสดงถึง
อัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือการร่วมกิจกรรมกับชุมชน เข้าค่ายอาสา รู้จักการใช้เงิน
มีระเบียบวินัยและการมีจิตใจรวมทั้งทัศนคติที่ดี ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“ตอนเช้าหลังเคารพธงชาติ จะให้นักเรียนทำจิตใจให้สงบก่อนที่จะเริ่มเรียน”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ร่วมกิจกรรมทาง
ศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“เวลาให้เงินลูกเราก็จะให้เกินไปแต่ลูกเขาก็หยิบคืนเอาเท่าที่ใช้ เพราะเขารู้ดีว่า ต้องช่วยพ่อแม่ประหยัด”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“ก็เห็นทางโรงเรียนเขาทำให้ลูกู้จ้กรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย อย่างเช่น เขาจะมีแบ่งเวรให้ทำ แล้วก็ให้ทำสมาธิ”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ชื่อสัตย์ รับผิดชอบและมีระเบียบวินัย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“...ครูพาไปวัดในวันพระ หนูชอบที่สุดคือนิทานธรรมะค่ะ ได้ข้อคิดหลายๆอย่าง แถมยังสนุกไม่น่าเบื่อด้วยค่ะ...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“...ในวันขึ้นปีใหม่ ที่โรงเรียนจะมีการทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง หนูจะ จัดเตรียมข้าวสาร อาหารแห้งเอง โดยจัดเป็นชุดๆ...”

(นักเรียน 3 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ร่วมกิจกรรม ทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้อง กับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เด็กพัฒนาตนตามศัทยภาพ เป็นคนดีคนเก่งมีความสุข อยู่ร่วมกับสังคม” จะเห็นว่ามีการเน้นที่เรื่องการเป็นคนดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความดีตามการ จัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่านักเรียน โรงเรียนบางเล็กมีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความดีของโรงเรียนคือการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ ความมีกาลเทศะ มีมารยาท ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“เชิญพระมาวิปัสสนา เชิญผู้ปกครองมาฝึกวิปัสสนา ก็มีคนมาบริจาคเบาะในห้อง ประชุม ก็ทำให้เด็กได้นั่งสมาธิทุกวันศุกร์ คาบสุดท้ายของวันศุกร์ แล้วทุกวันพระ ก็ใส่ชุดขาวไปทำบุญที่วัด”

(ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“การแต่งตัวของเด็กส่วนมากเค้าก็จะค่อนข้างถูกระเบียบ ผอ. เค้าสอนเด็กๆ ดี เด็กค่อนข้างเชื่อฟัง สอนเหมือนลูกเหมือนหลาน”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...ทุกๆวันที่เขากลับมาบ้าน เขาจะมานั่งทำการบ้าน ก็จะคอยถามเค้าว่า มีการบ้านอะไรบ้าง เขาก็จะตอบจะไม่โกหกเพื่อไปเที่ยวเล่น...”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีระเบียบวินัยและไม่โกหก ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

“ตอนเช้ามาถึงโรงเรียนก็จะขึ้นไปทำความสะอาดห้องเรียนค่ะ ตอนเย็นก็จะช่วยครูปิดหน้าต่างตามห้องต่างๆ ก่อนกลับบ้าน”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“ที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดเป็นประจำค่ะ ครูจะสอนโดยยกตัวอย่าง เหตุการณ์และการใช้ชีวิตในสังคมว่าถ้าเจอเหตุการณ์ที่มีคนมาชักชวนให้ลองเสพยาเสพติดจะมีวิธีการ ปฏิเสธอย่างไร สอนให้หนูรู้จักการปฏิเสธคน”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...พวกนักเรียนส่วนใหญ่ก็จะรู้หน้าที่ของตัวเองอยู่แล้วค่ะ ว่าเข้ามาจะต้องทำอะไรบ้างไม่ต้องให้ครูช่วยเตือนค่ะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...การเข้าค่ายต่างๆที่ต้องอยู่นอกโรงเรียนหรือบางครั้งต้องนอนค้างคืน ก็จะไปเป็นสายชั้นร่วมกับโรงเรียนอื่นค่ะ...”

(นักเรียน 5 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ รู้หน้าที่ที่ร่วมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและมีระเบียบวินัย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดี

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความดีตามที่สถานศึกษากำหนด

ด้านความเก่ง

จากการเก็บข้อมูลในหลายวิธี ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง และสังเกตคุณลักษณะของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน พบว่า คุณภาพของนักเรียนในด้านความเก่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนด ดังรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนหลวงใหญ่

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล เป็นพลโลกที่สมบูรณ์” จะเห็นว่ามีการเน้นที่เรื่องความเลิศล้ำทางวิชาการ และการก้าวไกลสู่สากล ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่านักเรียนโรงเรียนหลวงใหญ่ มีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียนคือการมีผลการเรียนที่ดี มีความสนใจในกิจกรรมทางวิชาการ มีความสามารถในการรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างดี มีทักษะภาษาต่างประเทศเป็นเลิศ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“o-net ปีที่แล้วของโรงเรียนเราดีค่อนข้างจะดีมาก ภาษาอังกฤษเราเป็นที่หนึ่งของเขต ทั้งๆ ที่เด็กเรา 201 คน คือข้อดีของเราก็คือบุคลากรค่อนข้างมีความรับผิดชอบสูง”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...เมื่อตอนมีกิจกรรมของโรงเรียน ในแต่ละชั้นเรียนเมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่ในส่วนต่างๆ พวกเขาจะทำได้ดีและจะได้รับคำชมจากบุคลากรที่มาเยี่ยมชมโรงเรียนอยู่เสมอ...”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“เรามีคุณครูจากต่างประเทศมาสอนวิชาต่างๆ ให้กับนักเรียน เพื่อจะได้ทักษะเพิ่มมากขึ้นแก่ตัวนักเรียน คะแนน o-net ก็เพิ่มขึ้นด้วย”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทางวิชาการ ทำให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...ตอนมาส่งลูกตอนเช้า ผ่านหน้าโรงเรียนเห็นป้ายนักเรียนที่เป็นตัวแทนไปประกวดด้านวิชาการระดับจังหวัด รู้สึกภูมิใจแทนจังหวัดทุกครั้ง...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...ก็เห็นทางโรงเรียนได้รับรางวัลจากกิจกรรมต่างๆ อยู่เรื่อยในระดับประเทศก็มีนะ...”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทางวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...เห็นพวกพี่ๆ รุ่นที่แล้วได้คะแนน o-net กันเยอะแล้วก็สอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดได้หนูอยากเป็นแบบพวกพี่ๆ เค้ายะ ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...เมื่อครั้งที่ผ่านมาก็มีเพื่อนไปแข่งคณิตคิดเร็วก็ได้รางวัลกลับมาเคะ...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...พวกเราช่วยกันทำโครงการเพื่อชักชวนก่อนเข้าประกวดเสมอ และทุกๆ เย็นหลังเลิกเรียนพวกเราก็มทำโครงการและวางแผนโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา...”

(นักเรียน 3 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทางวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงกลาง

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “นิสัยดี เรียนดี และมีความสุข” จะเห็นว่ามีภาระงานที่เรื่องการเรียนดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครองพบว่านักเรียนโรงเรียนหลวงกลางมีการแสดงออกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียนคือการมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง มีความสามารถในด้านนาฏศิลป์และกีฬาตั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...ก็นักเรียนจะทำด้วยตัวเองคิดด้วยตัวเอง แล้วก็ทำออกมา เค้ายะมีการไปเอาวิทยาศาสตร์น้อย โครงการนี้นะไปให้ชุมชนรับรู้ หรือว่าตามของเขตพื้นที่เค้าจะขอมาเกือบทุกปีนะ วิทยาศาสตร์เด็กน้อยนี้ ก็จะมีนักเรียนแยกเป็นฐาน ว่าแต่ละฐานนี้มีนักเรียนทำอย่างนี้นะ นักเรียนจะช่วยกันร่วมมือกันช่วยกันคิดช่วยกันทำ แสดงว่าเค้าเริ่มที่จะคิดเป็นใช้ใหม่...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีการพัฒนาทักษะทางวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“ครูมีความกล้าในการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น หลังจากที่โรงเรียนมีบจ่างครูฝรั่งมาสอนภาษา”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง ,วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“การพัฒนาของโรงเรียน ก็ได้พัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ อันไหนที่ไม่ได้เขาก็พัฒนาไปในทางที่ดีอยู่เสมอ พัฒนาในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะด้านหลักสูตร ด้านบุคลากรทางการศึกษา”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“เห็นเวลาประชุมผู้ปกครองครูเขาก็จะบอกว่าเด็กไปได้รับรางวัลอะไรมาบ้าง ที่นี้เขาตั้งเรื่องกีฬา แล้วก็กิจกรรมไหนต่อไหน แข่งร้องเพลงคุณธรรม...”

(ผู้ปกครอง 3 โรงเรียนหลวงกลาง ,วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีการพัฒนาทักษะทางวิชาการ ดนตรีและกีฬา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“ที่โรงเรียนพี่ๆ เค้าจะไปร่ำออกงานกันบ่อยๆ ค่ะ ไปตามงานต่างๆ ของจังหวัด”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...พอถึงช่วงที่มีกีฬาสี หนูกับเพื่อนจะลงแข่งวิ่งค่ะ พวกเราได้รางวัลกันบ่อยๆ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทางนาฏศิลป์และกีฬา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “ประพฤติดี มีความรู้ คู่คุณธรรม” จะเห็นว่ามีการเน้นที่เรื่องการมีความรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียนหลวงเล็กคือมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและการอนุรักษ์ป่า โดยมีเด็กที่ได้รับคัดเลือกเป็นมัคคุเทศก์น้อยดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...นักเรียนของเรากล้าแสดงออก ไม่ค่อยกลัวคนเพราะมีหน่วยงานเข้ามาให้ไป ช่วยปลูกป่าบ่อย เด็กเขาจะทำความคุ้นเคยได้ไม่ยากเพราะเขาได้ทำในสิ่งที่เคยทำ...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...นักเรียนที่นี้จะค่อนข้างเก่งคอมพิวเตอร์ มีคอมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน...”

(ครู โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะชีวิตและคอมพิวเตอร์ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...อย่างลูกที่บ้านเวลาว่างช่วงพักกลางวันหรือก่อนเข้าแถวครูเขาจะเรียกให้ไป อ่านหนังสือให้ฟัง หรือไม่ก็สอนเพิ่มแล้วก็มีช่วงเดือนไหนนี้แหละเขาจะมีติวโอเน็ต...”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านการอ่าน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...หนูได้รับการคัดเลือกให้เป็นมัคคุเทศก์น้อยค่ะ บางครั้งที่มีกิจกรรมหนูจะทำหน้าที่อยู่ที่ค่ายอนุรักษ์ป่าไม้ค่ะ คอยแนะนำวิธีปลูกป่าต่างๆ ค่ะ...”

(นักเรียน โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะชีวิตและกล้าแสดงออก ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางใหญ่

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “โรงเรียนงามสง่า การศึกษาก้าวไกล ใฝ่คุณธรรม นำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง” จะเห็นว่ามี การเน้นที่ความเพียบพร้อมในเรื่องการศึกษาก้าวไกล และการนำความรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียนบางใหญ่คือนักเรียนสามารถหารายได้ได้ด้วยตัวเอง และมีความสามารถทางวิชาการ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...เด็กที่นี้เขาหาเงินเก่งนะ เราสนับสนุนเขาตลอด โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมศิลปะ หรือนาฏศิลป์ แต่เขาไม่ได้ขาดเรียนหรืออะไรนะ ทางเราจะพาไปออกงานต่างๆ ในวันหยุดหรือช่วงกิจกรรมของชุมชนจริงๆ เราทำบัญชีให้นักเรียนทุกคน เพราะฉะนั้นเขาจะมีเงินเก็บทุกๆครั้งที่เขาทำกิจกรรม...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...ที่โรงเรียนเราจะมีกิจกรรมประดิษฐ์ดอกไม้จากหลอดไฟที่เหลือใช้ ทำให้ลด ปริมาณขยะและสร้างรายได้ให้กับนักเรียน คนที่ทำงานใหญ่ก็จะเป็นนักเรียน ในชุมชนแล้วก็คนที่สนใจเพื่อหาเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น...”

(ครู 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านศิลปะ และนาฏศิลป์จนนำไปสู่การสร้างรายได้ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...เมื่อปีที่แล้วลูกไปแข่งขันด้านวิชาการ ก็เห็นบอกว่าได้รางวัลมาแต่ก็จำไม่ได้ว่า ได้เหรียญอะไร เขาไปแข่งอยู่เรื่อย...”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทาง วิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...พวกเราก็จะมีไปแข่งหลายอย่างค่ะ ทั้งทางด้านวิชาการ มารยาทก็มีทั้งที่ได้ รางวัลและไม่ได้รางวัล แต่บางครั้งก็มีเป็นตัวแทนจังหวัดค่ะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะทาง วิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้อง กับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางกลาง

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เพียรทำดี ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูวิถีไทย” จะเห็นว่ามีการเน้น ที่เรื่องการใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียน บางกลางคือเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในหลายด้านโดยเฉพาะเรื่องการอ่าน ทำให้การเรียนในเรื่องๆ ต่างๆ ง่ายขึ้น ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...นักเรียนที่นี้ถ้าเป็นเด็กประถมเค้าก็จะชอบเข้าห้องสมุด ห้องสมุดที่นี้เป็นห้องสมุดมีชีวิตเด็กเค้าจะชอบเพราะมันไม่น่าเบื่อ...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“เด็กที่นี้ถ้าเขาไม่ไปอยู่ที่ห้องสมุดเขาก็จะมาที่ศูนย์ฯเรียนร่วมเพราะที่ศูนย์ฯก็จะมีกิจกรรมให้เข้าร่วมและมีทั้งรางวัลและขนมมากมาย เด็กๆ ส่วนใหญ่ก็เลยค่อนข้างอ่านคล่อง”

(ครู โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านการอ่าน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...จากที่ลองสังเกตลูกดูเค้าอ่านเก่งขึ้น หมายถึงอ่านคล่องขึ้นกว่าเดิมมาก”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“ลูกมีการพัฒนามากขึ้น มีความรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น การเรียนดีขึ้น”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านการอ่านและทักษะทางวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“หนูชอบเข้าห้องสมุดไปอ่านหนังสือ เพราะหนังสือเป็นสิ่งที่ให้ความรู้และได้แนวคิดใหม่ๆ หนูชอบหนังสือค่ะ”

(นักเรียน โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านการอ่าน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เด็กพัฒนาตนตามศักยภาพ เป็นคนดีคนเก่งมีความสุขอยู่ร่วมกับสังคม” จะเห็นว่ามีการเน้นเรื่องเด็กสามารถพัฒนาตนตามศักยภาพและเป็นคนเก่ง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเก่งตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความเก่งของโรงเรียนบางเล็กคือเด็กอ่านหนังสือออก

ได้รับการสอนหลากหลาย และได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“แต่คร่าวๆของโรงเรียนก็คือ เป็นโรงเรียนที่เด็กอ่านคล่อง อ่านดี 100% แล้วก็ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่เด็กอ่านได้ 100%”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอยู่เสมอ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในทุกๆ ด้านเสริมทักษะความรู้ในรูปแบบต่างๆที่น่าสนใจ เพื่อเพิ่มความสนใจให้กับเด็ก”

(ครู โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านการอ่าน และทางวิชาการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“โรงเรียนนี้มีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ การสอนในหลากหลายรูปแบบ ทำให้เด็กมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น ทำให้เด็กได้พัฒนาในด้านของความสามารถสร้างสรรค์”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะด้านความคิด ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

“...คุณครูจะแนะนำทุกเรื่องเลยคะ ครูสนับสนุนกิจกรรมที่พวกเราทำอยู่ ทุกครั้งที่เข้าไปปรึกษา ครูจะให้คำปรึกษาที่ดีและแนะแนวพวกเราในการทำกิจกรรมทุกครั้ง...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะชีวิต ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่ง

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านความเก่งตามที่สถานศึกษากำหนด

ด้านความสุข

จากการเก็บข้อมูลในหลายวิธี ได้แก่ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง และสังเกตคุณลักษณะของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน พบว่า คุณภาพของนักเรียนในด้านความสุขสอดคล้องกับอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดดังรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนหลวงใหญ่

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล เป็นพลโลกที่สมบูรณ์” จะเห็นว่ามี การเน้นเรื่อง การสืบสานความเป็นไทย และเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความสุขตามการจัดประเภทของงานวิจัยและเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนหลวงใหญ่คือเด็กได้รับการดูแลอย่างเต็มความสามารถสังเกตได้จากใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย และได้รู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“พี่เคยให้เขาเขียนประเมินว่าเราสอนเป็นอย่างไร เข้าใจมากน้อยแค่ไหน เขาก็บอกว่าเขาประทับใจที่คุณครูเข้าใจเขา รู้ว่าเขาได้มากได้น้อย คือ ตอนหลังนี้เค้าพัฒนาขึ้นเยอะ จากที่อ่านไม่ได้เลยตอนนี้ก็อ่านได้ ต่อคำศัพท์ ต่อคำคล้องจองกับเราได้...”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...ทั้งนักเรียนและครูเราจะสนุกสนานกันมากเมื่อถึงวันอนุรักษ์ไทย เด็กได้แต่งกายชุดไทยและทำอาหารไทยขายกันในโรงเรียนค่ะ...”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีความประทับใจ และสนุกสนานในการทำกิจกรรม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“เวลาโรงเรียนพาลูกไปทัศนศึกษา ดูเด็กๆ เค้ายิ้มแย้มแจ่มใสมากเป็นพิเศษ เห็นลูกมีความสุขพี่ก็มีความสุข อยากให้เค้าได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ จากนอกห้องเรียนบางครั้งการไปในแต่ละภาคจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกันออกไป ลูกจะได้เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ในวัฒนธรรมนั้นๆ”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“พวกเราได้มีโอกาสไปทัศนศึกษากันทุกปีค่ะ ก็จะได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนานค่ะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“หนูชอบของไทยๆค่ะ เพราะของไทยเป็นสิ่งที่สวยงาม เราควรเก็บรักษาไว้ค่ะ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ สนุกสนาน และเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงกลาง

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “นิสัยดี เรียนดี และมีความสุข” จะเห็นว่ามีการเน้นเรื่องมีความสุข ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความสุขตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนหลวงกลางคือเด็กนักเรียนไม่ค่อยขาดเรียน สนุกกับการเรียน ได้รับการส่งเสริมให้รักสิ่งแวดล้อม ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...แต่ในทางส่วนมากของเรานี้ดูได้เลยว่าเด็กของเราไม่ค่อยขาดโรงเรียน น้อยมากที่เป็นนักเรียนแล้วขาดโรงเรียนแต่ละห้องนับดูทั้งหมดเลย คุณครูแต่ละคนเค้าก็มีความเอาใจใส่กับนักเรียนแต่ละห้อง ในการบริหาร ผอ.นี่เค้าจะไม่ได้เลย ต้องบอกฝ่ายปกครองไว้เลยว่าต้องให้เช็คชื่อแต่ละชั้นก่อน แล้วเราก็จะมีโฮมรูม ตอนเช้าตอนเย็น...” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...อิมเข้ามาบ่าย แล้วเราก็อินดี ที่เราทำอยู่ประจำแล้วสาธารณสุขเค้าก็ดูแลเรา อยู่ด้วยไงเป็นเทศบาลเมื่อก่อนนะเค้าเป็นอนามัยเค้าถ้าเป็นบ้านนอกเค้าเรียกอนามัยอำเภอ แล้วเดี๋ยวนี้เค้าเป็น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเค้าก็จะมาดูแลให้ตลอดแล้วก็โรงพยาบาล มาเค้ามาดูแลเรื่องฟันเรื่องสุขภาพเค้ามาดูแลหมดเค้าดูแลให้หมดทุกอย่างแล้วฟันนี้ก็ต่อเนื่องนอกจากเค้าทำให้ตรงนี้แล้วเค้าก็จะมีโครงการของเค้าแล้วเค้าก็เอาครูไปอบรมแล้วเราก็ได้โครงการฟันดีมา”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“ส่วนมากที่นี้จะเป็นไปร้องเพลงก็มีแต่ยังไม่เด่นมากเท่าไรนะ แต่ถ้าเป็นนาฏศิลป์นะ รำ ไทยไปเลยอะไร ของเรานี้อุรักษ์ก็เป็นพวกอนุรักษ์เลย โดยเฉพาะเลยเรา จะรำซุมพรเลย ของซุมพรเราก็อุรักษ์ของภาคเราเลยรำซุมพรนี้ ก็มีตั้งแต่อนุบาลมากก็มีนักเรียนที่เรียนอนุบาลที่นี้ก็จะผ่านอันนี้มาแล้วพอ มี ป.1-ม.3 ก็จะมีซุมนุมไง เค้ชอบเค้ก็มาอยู่ตรงนี้เค้ชอบไปคะ”

(ครู 2 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ไม่ค่อยขาดเรียน ได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพและเข้าซุมนุมตามความสมัครใจ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“...ลูๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พวกเขามักจะไม่ชอบอยู่เฉยๆ หลังจากที่ทำการบ้านเสร็จ เขาก็จะปลูกต้นไม้ ปลูกดอกไม้ เพาะเมล็ดโน่นนี่นั่นตามเรื่องเขาแหละ...”

(ผู้ปกครอง 3 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“สถานที่เขาก็จัดให้มันดีขึ้น จากตรงนั้นตรงนี้ไม่ดีเขาจะพัฒนาให้ดีขึ้น ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ดีขึ้น ดูร่มรื่นสบายใจ”

(ผู้ปกครอง 2 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...อย่างเด็กประถมก็จะมีมาให้คุณหมอมารตรวจฟัน คนไหนฟันผุ ต้องถอนหรือว่าต้องไปเคลือบฟลูออไรด์ จะมีรายชื่อคุณครูก็จะพาขึ้นรถไปในวันที่คุณหมอเขานัด...”

(ผู้ปกครอง 1 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“ วิชาที่หนูชอบคือวิชา ภาษาไทย เพราะเป็นวิชาที่หนูอ่านออกและเขียนได้ดี และเวลาเรียนวิชานี้ก็รู้สึกสนุก ไม่น่าเบื่อ วิชานี้จึงเป็นวิชาที่หนูชอบเป็นพิเศษ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงกลาง , วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“ส่วนมากน้องประถมเขาจะให้ฝาก 5 บาทขึ้นไปค่ะ มัธยมจะฝากเท่าไรเขาก็ไม่ว่าค่ะ บาทเดียวก็ฝากได้ค่ะ เขาจะเก็บเงินพอหมดเทอมเขาก็จะไปเปิดบัญชีให้เราค่ะ”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง ,วันที่ 31 ต.ค. 2557)

“...ทุกเที่ยงพวกหนูแปร่งฟันที่หลังอาคารค่ะ จะมีเป็นอ่างคล้ายๆ อ่างล้างหน้าค่ะ ครูเขาติดที่ใส่แปร่งฟันยาสีฟันเอาไว้ส่วนมากมัธยมเขาจะไม่แปร่งกันค่ะ...”

(นักเรียน 4 โรงเรียนหลวงกลาง ,วันที่ 31 ต.ค. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ สนุกกับการเรียน ได้รับการส่งเสริมด้านการออมและได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนหลวงเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “ประพถิตี มีความรู้ คู่คุณธรรม” จะเห็นว่ามีการเน้นเรื่องประพถิตี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความสุขตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนหลวงเล็กคือส่งเสริมให้เด็กมีรายได้และเงินออมจากการปลูกผัก เด็กๆ มีความสุขที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการปลูกป่าชายเลนและได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เหล่านี้

“...เด็กๆ จะชอบปลูกพืชผักในสวนผักพอเพียงที่โรงเรียนทำขึ้นมาเรื่อยๆ ในทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ เด็กๆจะช่วยกันเก็บผักใส่ตะกร้าไปขาย...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...บางครั้งเราจะมีกรเข้าค่ายปลูกป่าที่ศูนย์อนุรักษ์ ไปช่วยกันปลูกป่าไปช่วยกันอนุรักษ์ จริงๆแล้วในชุมชนเราจะมีโรงเรียนธรรมชาติอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นที่ดีในระดับประเทศ...”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“...เด็กเขาได้ไปทัศนศึกษาข้างนอก ปีละ 2-3 ครั้ง จริงๆ เขาจะมีงบมาให้ แต่ถ้าไม่พอก็จะขอจากเงินออมทรัพย์เด็กบ้างที่มีโครงการออมเด็กจะมีสมุด 2 เล่ม 1 เล่มจะฝากทุกวัน 5 บาท 10 บาทก็ได้ เราจะคืนให้เด็กเมื่อเด็กจบป.6 ตอนจบจะมีเงิน 3-4 พันบาทต่อคน...”

(ครู 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ชอบปลูกผัก อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้รับการส่งเสริมด้านการออมและได้ไปทัศนศึกษา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“...ตอนยายมารับหลาน ทุกๆวันศุกร์จะมาทันตอนครูแจกนมให้ดื่ม แล้วก็เห็น เขาเต้นแอโรบิกกัน ได้เห็นเขาสนุกกับเพื่อนๆ ก็อดยิ้มไม่ได้.”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ สนุกสนาน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“...พวกหนูชอบเวลาที่มีผู้ใหญ่เขาให้ไปช่วยปลูกป่าชายเลนค่ะ สนุกมากค่ะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“ครูพาพวกหนูไปเที่ยวบ่อยๆ ค่ะ หมายถึงไปทัศนศึกษาทำให้พวกหนูได้รับความรู้เพิ่มขึ้นค่ะ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนหลวงเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและได้ไปทัศนศึกษา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางใหญ่

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “โรงเรียนงามสง่า การศึกษาก้าวไกล ใฝ่คุณธรรม นำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง” จะเห็นว่ามีการเน้นเรื่องความพอเพียงซึ่งเป็นคุณลักษณะของความสุข ตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครองพบว่า สิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนบางใหญ่คือมีความสามัคคีและช่วยเหลือหน้าที่การงานกัน

“...ที่โรงเรียนมีศูนย์พอเพียงเด็กทุกคนจะรู้ถึงวิธีการและขั้นตอนอย่างถูกต้อง นอกจากนี้เด็กเขาก็จะมีการปลูกผัก ทำน้ำหมักชีวภาพแล้วก็เอามาใช้ในโรงเรียนจริงๆ...”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...นอกจากนี้ที่โรงเรียนเรายังมีห้องสมุดมีชีวิต พอพักกลางวันเด็กๆ เค้าจะมาทำกิจกรรมกันที่ห้องสมุด ห้องสมุดที่นี่จะไม่เงียบนักเรียนจะสนุกสนานกันมาก”

(ครู 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ สนุกสนานและได้เรียนรู้วิธีการใช้ชีวิตแบบพอเพียง ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“...ของกลุ่มหนูรับผิดชอบเรื่องแปลงผัก เราก็แบ่งหน้าที่กันตั้งแต่เริ่มปลูกเลยคะว่าใครจะทำหน้าที่อะไร พวกเราจะมาดูแปลงผักของเราทุกวันคะ พอโตเราก็เอาไปทำอาหารกิน รู้สึกภูมิใจที่ได้กินผักที่ตัวเองปลูกคะ...”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

“...หนูเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดของโรงเรียนคะ โดยเริ่มจากการอ่านหนังสือวันละ 3 หน้า จนตอนนี้หนูอ่านได้เป็นลึบๆหน้าเลยคะ ตอนพักเที่ยงหนูก็เข้ามาจัดหนังสือ และตอนว่างหลังจากเลิกเรียนหนูก็หาเวลามาที่นี่เพื่อจะยืมหนังสือกลับบ้าน...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางใหญ่ , วันที่ 4 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ความภาคภูมิใจ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสองแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางกลาง

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เพียรทำดี ใฝ่เรียนรู้ เชิดชูวิถีไทย” จะเห็นว่ามีภาระเน้นเรื่องการเชิดชูวิถีไทย ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความสุขตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนบางกลางคือได้รักสุขภาพ โดยการออกกำลังกายและสอนให้นักเรียนรู้จักอดออม

“ที่นี่เราจะมีครูที่เขากังและใส่ใจกับนักเรียนทั้งเด็กเก่ง เด็กอ่อนช่วงพักกลางวันในห้องโน้นก็จะมีการเล่นเกมส์ และได้รับรางวัลทำให้เด็กๆ ชอบและมีความสุขมาก”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“โรงเรียนจะสอนให้นักเรียนรักสุขภาพ เพื่อให้พ้นจากโรคภัยต่างๆ และให้นักเรียนแข็งแรงทุกคนโดยมีการออกกำลังกายยามเช้า”

(ครู โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ชอบและมีความสุข และได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“ครูเขาจะสอนให้ลูกรู้คุณค่าสิ่งต่างๆ ได้ความรู้จากวัฒนธรรม ภูมิใจในตัวลูก”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

“พวกหนูก็จะฝากเงินไว้กับคุณครูค่ะ เพราะคุณครูสอนว่าต้องรู้จักประหยัด อย่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จะได้มีเงินเก็บไว้ใช้ตอนฉุกเฉินค่ะ”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“ตอนเช้าวันพฤหัสบดีหลังจากเข้าแถวเสร็จ พวกหนูทั้งโรงเรียนจะมีการเดิน แอโรบิก แต่ละวันก็จะมีกิจกรรมไม่เหมือนกันค่ะ”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“หนูชอบเวลาที่เอาเงินไปฝากครูแล้วเวลาก่อนปิดเทอมไปขอยอดเงินแล้วหนูมีเงินเก็บเยอะเลยคะ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

“พี่ๆ ที่รำไทยเวลามีงานต่างๆ รำสวยทุกคนเลยคะ หนูชอบพี่เค้าแต่งชุดสวยงามมากๆ...”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางกลาง , วันที่ 6 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ได้รับการส่งเสริมด้านการออม ได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพและความชื่นชอบ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนบางเล็ก

อัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เด็กพัฒนาตนตามศักยภาพ เป็นคนดีคนเก่งมีความสุข อยู่ร่วมกับสังคม” จะเห็นว่ามี การเน้นเรื่อง การมีความสุขอยู่ร่วมกับสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ของความสุขตามการจัดประเภทของงานวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ด้านความสุขของโรงเรียนบางเล็กคือการสอนให้รู้จักความพอเพียง พึ่งพาตนเอง รวมทั้งทางโรงเรียนก็ให้ความใส่ใจกับเด็กๆ มาก

“ได้มีการตีไซนให้ผู้ปกครองดูว่าถ้าน้ำท่วมก็สามารถที่จะปลูกพืชลอยน้ำ การปลูกพืชไม่จำเป็นต้องปลูกในพื้นดินเสมอไปก็ได้ สามารถทำได้หลายวิธี”

(ผู้บริหาร โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“ที่นี่เราจะสอนเด็กด้วยความรัก ความเอาใจใส่ โดยเฉพาะ ผอ.จะยิ่งใส่ใจมาก ถึงขั้นลงมือสอนเองในวิชาวิทยาศาสตร์ทำให้นักเรียนสนุกกับการเรียน”

(ครู โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ได้รับการส่งเสริม ด้านความพอเพียงและนักเรียนสนุกกับการเรียน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ด้านมีความสุข

“โรงเรียนนี้ได้มีการดูแลเด็กในด้านความปลอดภัยของตัวเด็กนักเรียนอยู่เสมอ พอเด็กเขาเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว ครูเขาก็จะปิดรั้วเปิดอีกที่ก็ตอนเย็น”

(ผู้ปกครอง โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ ได้รับความปลอดภัยเมื่ออยู่ในรั้วโรงเรียน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ด้านมีความสุข

“ผมมีความสุขเวลาที่พวกเราได้อาบน้ำและผลไม้ที่พวกเราปลูกกันเอง มาปรุงอาหารครับ”

(นักเรียน 1 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

“หนูชอบที่โรงเรียนสอนให้ปลูกผักกินเอง เพราะทำให้เราไม่ต้องไปซื้อคะ แล้วก็ทำให้เห็นการเติบโตของผักแต่ละชนิดด้วยคะ”

(นักเรียน 2 โรงเรียนบางเล็ก , วันที่ 5 พ.ย. 2557)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะดังนี้ มีความภาคภูมิใจ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุข

จากการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่งพบว่านักเรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านมีความสุขตามที่สถานศึกษากำหนด

และจากการตรวจสอบข้อมูลทุกด้านจากแหล่งข้อมูลทั้งหมดจากกรณีศึกษา ทั้ง 6 โรงเรียนพบว่านักเรียนมีอัตลักษณ์ตรงตามที่สถานศึกษากำหนด โดยนักเรียนมีคุณลักษณะ หรือมีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านความดี ได้แก่ ไม่โกหก มีระเบียบวินัย ร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีมารยาท เสียสละ รับผิดชอบ ไม่ก้าวร้าว รู้หน้าที่ มีสมาธิ ได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรม ความซื่อสัตย์และกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด พฤติกรรมบ่งชี้ด้านความเก่ง ได้แก่ มีทักษะทางวิชาการ ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา มีทักษะชีวิตและคอมพิวเตอร์ มีทักษะด้านการอ่าน กล้าแสดงออกและมีทักษะด้านความคิด พฤติกรรมบ่งชี้ด้านมีความสุข ได้แก่ ความประทับใจ สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส เห็นคุณค่า ไม่ค่อยขาดเรียน ได้รับการส่งเสริมด้านสุขภาพและการออม ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เข้าชุมชนตามความสมัครใจ ความชื่นชอบ ได้ไปทัศนศึกษา เรียนรู้วิถีใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีความภาคภูมิใจและการได้รับความปลอดภัย

2.3 แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี

โรงเรียนหลวงใหญ่

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเอง พบว่ามีโครงการและกิจกรรม ดังนี้ โครงการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการส่งเสริมการสอนสองภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็ก โครงการส่งเสริมให้มีทักษะในด้านศิลปะ

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีโครงการและกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมทำสมาธิ กิจกรรมเวียนเทียน เข้าค่ายพุทธบุตร โครงการมารยาท แข่งงานหัตถกรรม แข่งขันสวดมนต์ แข่งขันบรรยายธรรม แข่งขันทางทักษะวิชาการ แข่งขันความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรีไทย ดนตรีสากล และอังกฤษ กิจกรรมวันอนุรักษ์ไทย กิจกรรมแต่งกายผ้าไทย อาหารไทย โครงการฝากลูกไว้กับโรงเรียน กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมการอ่านออกเขียนได้ กิจกรรมทัศนศึกษา โครงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม** ทางสถานศึกษาได้มีการประชุมและปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อเขียนโครงการและกำหนดกิจกรรมในช่วงเดือนพฤษภาคม และดำเนินงานทำกิจกรรมในช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้ กิจกรรมมารยาททางยามเช้า(ตลอดปีการศึกษา) กิจกรรมวันสำคัญวันพ่อ(ธันวาคม) วันแม่(สิงหาคม) วันครู(เปิดภาคเรียน) กิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก(พฤษภาคม) กิจกรรมการหล่อเทียนพรรษาและแห่เทียนพรรษา(กรกฎาคม) กิจกรรมสัปดาห์ต่อต้านยาเสพติด(มิถุนายน) กิจกรรมหน้า

เสาชิง(ตลอดปีการศึกษา) กิจกรรมคณะสี(ตลอดปีการศึกษา) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี(ตลอดปีการศึกษา) กิจกรรมสภานักเรียน(ตลอดปีการศึกษา) กิจกรรมประกวดมารยาทไทย(กรกฎาคม-สิงหาคม) ค่ายพุทธมาฆะ(เปิดภาคเรียน) และจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน แบบประเมินนักเรียน สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน(ก่อนปิดภาคเรียนแต่ละภาค)

โรงเรียนหลวงกลาง

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเอง พบว่ามีโครงการและกิจกรรม ดังนี้กิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา กิจกรรมยกระดับผลการสอบระดับชาติ (NT, O-NET) กิจกรรมแปร่งฟัน โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษา กิจกรรมหน้าเสาธง โครงการวันแม่ วันพ่อ กิจกรรมดูแลความสะอาดห้องเรียน กิจกรรมดูแลความสะอาดห้องน้ำ โครงการชุมชนร่วมใจ โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการ โครงการพัฒนาครูสู่มืออาชีพ โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ โครงการเตรียมตัวสู่อาเซียน โครงการส่งเสริมคุณธรรม กิจกรรมวันภาษาไทย โครงการห้องสมุดมีชีวิต โครงการศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โครงการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ICT โครงการจิตแจ่มใสห่างไกลยาเสพติด โครงการจัดจ้างครูต่างชาติสอนภาษาอังกฤษ โครงการสอนเสริมทักษะด้านการอ่านและการเขียน ในระดับประถมศึกษาของโรงเรียน โครงการสัปดาห์น้อมรำลึกถึงพระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย โครงการเดินทางไกลและเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ-เนตรนารี โครงการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โครงการวันสำคัญ โครงการส่งเสริมสุขภาพ โครงการแข่งขันกีฬากีฬาภายใน โครงการอาหารกลางวัน โครงการประชาธิปไตย โครงการรื้อสดใสห่างไกลยาเสพติด โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีโครงการและกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันวิสาขบูชา โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย โครงการส่งเสริมคุณธรรม กิจกรรมหน้าเสาธง โครงการวันแม่วันพ่อ กิจกรรมดูแลความสะอาดห้องเรียน กิจกรรมดูแลความสะอาดห้องน้ำ โครงการเดินทางไกลและเข้าค่ายพักแรมลูกเสือเนตรนารี โครงการจิตแจ่มใสห่างไกลยาเสพติด โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการประชาธิปไตย กิจกรรมแปร่งฟัน โครงการวันสำคัญ โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่มาตรฐานการศึกษา โครงการจัดจ้างครูต่างชาติ โครงการสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ กิจกรรมยกระดับผลการสอบระดับชาติ (NT, O-NET) โครงการสอนเสริมทักษะด้านการอ่านและการเขียน โครงการอาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โครงการสอนเสริมทักษะด้านการอ่าน และการเขียน โครงการสื่อการเรียนรู้ ICT กิจกรรมวันภาษาไทย

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ**ทางสถานศึกษามีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานดังนี้ ประชุมครูชี้แจงนโยบาย

ของโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อรับผิดชอบแต่ละกิจกรรมในโครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการในการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรม โดยให้ครูผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมชี้แจงนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ประชุมเชิงปฏิบัติการ ออกแบบและสร้างแบบประเมินแต่ละกิจกรรมและโครงการเมื่อเสร็จสิ้นในการปฏิบัติในปีการศึกษา ประชุมครูเพื่อจัดทำปฏิทินการปฏิบัติของแต่ละกิจกรรมของโครงการ เพื่อให้ดำเนินการตามแผนงาน (พฤษภาคม) ดำเนินการชี้แจงในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้จัดขึ้น (พฤษภาคม) กิจกรรมวันภาษาไทยและวันสุนทรภู่(มิถุนายน) กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์(สิงหาคม) งานศิลปหัตถกรรมทางวิชาการของนักเรียน(สิงหาคม) กิจกรรมการแข่งขันทักษะวิชาการภายใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน(สิงหาคม-ธันวาคม) ประเมินผลการดำเนินงานแบบประเมินที่ร่วมกันจัดทำ ขึ้น เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม(ทุกครั้งที่เกิดกิจกรรม) รายงานผล แต่ละกิจกรรมที่ดำเนินการเรียบร้อยหาข้อบกพร่องเพื่อได้ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงในการ จัดกิจกรรมครั้งต่อไป และนำเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ประชุมครูเพื่อสรุปภาพรวมของแต่ละ กิจกรรม เพื่อจัดทำรายงานโครงการประจำปีการศึกษา เมื่อดำเนินตามแผนงานเสร็จสิ้น(ทุกครั้ง ที่จัดกิจกรรม) รายงานประเมินผล/สรุปผลการดำเนินโครงการต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน (มีนาคม) สร้างเครื่องมือการประเมินผู้เรียนตามเป้าหมายโดยใช้แบบบันทึก การสังเกต แบบทดสอบ แบบสอบถาม ข้อสอบ เกียรติบัตรและเหรียญรางวัล(ทุกครั้งที่เกิดกิจกรรม)

โรงเรียนหลวงเล็ก

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองและแผนปฏิบัติการ พบว่า มีโครงการและกิจกรรมดังนี้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการพืชเกษตรปลอดภัยไร้ดิน โครงการ วันนี้เพื่ออนาคต โครงการเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โครงการคุณธรรม จริยธรรม โครงการบูรณาการการเรียนรู้ โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน โครงการพัฒนาการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การคิดวิเคราะห์ โครงการประชาสัมพันธ์ชุมชน โครงการเรียนรู้สู่ชุมชน โครงการการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น (ป่าชายเลน) กิจกรรมปลูกป่า ชายเลน กิจกรรมมัดคุเทศก์น้อย กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้าไม้ กิจกรรมเลี้ยงสัตว์ป่าชายเลน กิจกรรมศึกษาพันธุ์ไม้ป่าชายเลน กิจกรรมค่ายลูกเสือสำรอง กิจกรรมค่ายลูกเสือสามัญ กิจกรรม ค่ายคุณธรรม กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ โครงการเด็กอ้วน โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต กิจกรรม ปลูกผักแบบ Hydro Box กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว กิจกรรมการเลี้ยงปลา กิจกรรมเลี้ยงปูแสม กิจกรรม อย.น้อย กิจกรรมแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมกิจกรรมฉีดวัคซีนกิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย กิจกรรมการอบรมผู้นำนักเรียน โดยวิทยากร กิจกรรมแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวัน กิจกรรมล้างมือสะอาดเพื่อสุขภาพดี กิจกรรมการประกวดหนูน้อยฟันสวย กิจกรรมออกกำลังกายหลังเลิกเรียน กิจกรรมคลายเครียด

“สุลาฮูป” โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการความดีมีรางวัล โครงการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โครงการส่งเสริมสุขภาพสุนทรีย์ภาพ โครงการประชาสัมพันธ์ โครงการเรียนรู้ด้านชุมชน โครงการพัฒนาการเรียนรู้อัตนวิสัย โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การคิดวิเคราะห์ โครงการนิเทศภายใน “เพื่อนช่วยเพื่อน” โครงการการศึกษาเพื่อท้องถิ่น โครงการ “เด็กไทยก้าวไกลด้วยสื่อ” โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการกินอย่างมีสติ โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน โครงการผลิตสื่อและบำรุงรักษาสื่อ โครงการระดมทรัพยากร โครงการหนุนยอดใส่ร่างกายแข็งแรง กิจกรรมพี่ช่วยน้อง กิจกรรมกินไม่ดัง ไม่หก ไม่เหลือ กิจกรรมทำบุญที่วัดทุกวันพระ และในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตาก่อนเข้าชั้นเรียน กิจกรรมรับ-ยิ้มไหว้ทักทายกัน กิจกรรมกลุ่มสี่ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมอบรมวันสุดสัปดาห์ กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กิจกรรมเด็กดีศรีบางบ่อ กิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม กิจกรรมแห่เทียนจำพรรษา กิจกรรมเวียนเทียนวันสำคัญ กิจกรรมร่วมสืบทอดพระพุทธศาสนา(ร่วมกิจกรรมบรรพชาอุปสมบท) กิจกรรมกีฬา กิจกรรมทำความดีระหว่างเรียน กิจกรรมบันทึกความดี กิจกรรมนิทานคุณธรรมยามบ่าย กิจกรรมสมาธิสร้างปัญญา กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมระลึกถึงผู้มีพระคุณ กิจกรรมบทธอชยานสร้างสมาธิ กิจกรรมสวด มนต์สรภัญญะประจำสัปดาห์

จากการสัมภาษณ์พบว่า มีโครงการและกิจกรรมดังนี้ โครงการวิถีพุทธ กิจกรรมบูชาข้าว กิจกรรมกินไม่ดัง ไม่หก ไม่เหลือ กิจกรรมปลูกป่าชายเลน โครงการออม กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว กิจกรรมเลี้ยงปูแสม กิจกรรมบันทึกความดี โครงการเด็กอ้วน กิจกรรมออกกำลังกายหลังเลิกเรียน โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการคุณธรรมจริยธรรม** ทางสถานศึกษามีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานดังนี้ ประชุมหารือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการในปีที่ผ่านมา จัดทำโครงการ กำหนดกิจกรรมและเป้าหมาย แต่งตั้งคณะทำงาน(ตุลาคม) ประชุมคณะทำงานเพื่อชี้แจงโครงการฯ และมอบหมายภาระงาน(ตุลาคม) ดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ผู้เรียนและคณะครูได้รับทราบ จัดทำคำสั่งคณะทำงาน ประชุมคณะนักเรียนแกนนำเพื่อทบทวนกิจกรรมการทำโครงการ นักเรียนแกนนำขยายผลจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมความดี กิจกรรมเปิดบ้านคุณธรรม(นำเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมและจัดนิทรรศการ) ประกวดโครงการคุณธรรม ในแต่ละช่วงชั้นมอบรางวัลและเกียรติบัตร กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน(ตุลาคม-กันยายน) นิเทศ

และติดตามผลการดำเนินงาน ประเมินผลโครงการ ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการประเมิน (ประเมินความพึงพอใจ) สรุปผลและรายงานผล(ตุลาคม-กันยายน)

โรงเรียนบางใหญ่

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเอง พบว่ามีโครงการและกิจกรรม ดังนี้โครงการคุณธรรมนำความรู้ กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สวดมนต์หมู่ ทำนอง สรรภัญญะ/อบรม จริยธรรม กิจกรรมการสอนธรรมะโดยพระภิกษุ กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมเข้าวัดวันพระช่วงเข้าพรรษา กิจกรรมการประกวดมารยาทไทย กิจกรรมเล่านิทานธรรมะ โครงการ V-Star ดาวแห่งความดี กิจกรรมผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านศีลธรรม และมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งด้านศีลธรรมให้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน กิจกรรมปฏิบัติเป็นชาวพุทธที่ตื่นมากลับสู่สังคมไทย โครงการขยะมีค่า ทำดอกบัวสลากกินแบ่งรัฐบาล โครงการสร้างเสริมประชาธิปไตย แบ่งบริเวณความสะอาด,แบ่งห้อง,สถานักเรียนนั่งสมาธิ โครงการ หนูน้อยออมทรัพย์ โครงการพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมจิตอาสา โครงการเปิดบ้านวิชาการสานฝัน สู่อาเซียน กิจกรรม แข่งขันทักษะความสามารถทางวิชาการ กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม ศิลปะ-ดนตรีและนาฏศิลป์ ส่งเสริมสุขศึกษาและพลศึกษา โครงการหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร โครงการจัดสร้างศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ SLS Center โครงการ จัดทำหลักสูตรอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในและนอกห้องเรียน โครงการ ส่งเสริมรักการอ่าน กิจกรรมพัฒนา ลูกเสือ-เนตร นารี โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมอ่านออกเขียนได้ โครงการนักเรียนเรียนร่วม โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการอ่านการเขียนของนักเรียน โครงการพัฒนาต้นแบบ โรงเรียนในฝันสู่ความยั่งยืน กิจกรรมจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ เกินมาตรฐานที่รัฐจัดให้ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาต้นแบบ โครงการหนูน้อย วิถีพุทธ กิจกรรมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการไหว้ กิจกรรมวันพ่อวันแม่ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมทำบุญตักบาตรพระช่วงวันเข้าพรรษา กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ และเรียนธรรมะ กิจกรรม ด้านวัฒนธรรมไทยไหว้สวย โครงการหนูน้อยสุขภาพดี โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โครงการ ค่ายศิลปะ โครงการโรงเรียนดีวิถีพุทธ โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระ 8 กลุ่ม โครงการ ส่งเสริมการเรียนรู้ดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะ โครงการพัฒนาการคิดสู่ห้องเรียน โครงการจัดซื้อ ICT เพื่อการศึกษา โครงการพัฒนาสู่มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบในฝัน

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีโครงการและกิจกรรมดังนี้ โครงการเปิดบ้านวิชาการ กิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมศิลปะ(นาฏศิลป์) กิจกรรมการแสดงดนตรีอาเซียน ส่งเสริม สุขศึกษา กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายนอกและภายใน กีฬาสี กิจกรรมออมทรัพย์ก้าวไกล กิจกรรม

แนะนำผู้เรียน อบรม เกี่ยวกับเรื่องธรรมะ ความดีความเลว ใส่บาต ทำบุญ ทำวัด ฟังเทศ กิจกรรม วันสุนทรภู่ แต่งกลอน กาพย์ยานี คัดลายมือหัวอักษรหัวกลม การแสดงละคร กิจกรรมวันต่อต้าน ยาเสพติด การเดินรณรงค์ ให้ความรู้ แจกใบปลิว เศรษฐกิจพอเพียง ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ กิจกรรม การสอนเรื่องพระพุทธเจ้า

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ทางสถานศึกษามีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานดังนี้ ประชุมครูสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา วางแผนกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานสำรวจวัสดุอุปกรณ์ สำหรับดำเนินกิจกรรมโครงการ(กันยายน) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรมตามโครงการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับดำเนินกิจกรรมโครงการ จัดทำหนังสือคำสั่งราชการเพื่อมอบหมายหน้าที่ในการจัดกิจกรรมโครงการ(พฤศจิกายน) ดำเนินกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(ตุลาคม-กันยายน) ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน(ตุลาคม-กันยายน) ประเมินความสำเร็จของกิจกรรมโครงการ นิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการอย่างต่อเนื่อง(ตุลาคม-กันยายน) สร้างเครื่องมือในการประเมินกิจกรรมโครงการตามเป้าหมาย ดำเนินการประเมินกิจกรรมโครงการโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น วิเคราะห์และรายงานผลการประเมิน และผลการปฏิบัติกิจกรรมโครงการ(กันยายน)

โรงเรียนบางกลาง

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเอง พบว่ามีโครงการและกิจกรรม ดังนี้โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการค่ายคุณธรรม กิจกรรมทำบุญตักบาตร กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร โครงการสืบสานวัฒนธรรมไทย กิจกรรมงานปีใหม่ กิจกรรมทอดผ้าป่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเข้าค่าย โครงการสถานศึกษาปลอดยาเสพติดและอบายมุข กิจกรรมเดินแอโรบิค

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีโครงการและกิจกรรมดังนี้ โครงการคุณธรรม โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม โครงการออมทรัพย์ กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ โครงการโรงเรียนสุจริต กิจกรรม นิ่งสมาธิ แข่งขันวิชาการ กิจกรรมห้องสมุดรักการอ่าน กิจกรรมโรงเรียนดีศรีตำบล

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการค่ายคุณธรรม** ทางสถานศึกษามีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานดังนี้ ประชุมครูและผู้รับผิดชอบจัดทำโครงการแล้วเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินงาน ประสานงานวิทยากร ดำเนินการจัดกิจกรรม ตีตามพฤติกรรมนักเรียนหลังจากการเข้าค่าย สรุปผลการดำเนินการ รายงานผลการดำเนินการ

โรงเรียนบางเล็ก

จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเอง พบว่ามีโครงการและกิจกรรม ดังนี้กิจกรรมกีฬา กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมจัดระบบจราจรในสถานศึกษา กิจกรรมเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ งานเสริมสร้างระเบียบวินัย งานพัฒนาแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน งานป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติด กิจกรรมความสัมพันธ์กับชุมชนและสภาพแวดล้อม กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ กิจกรรม 5 ส กิจกรรมบปช. ปราบปรามทุจริตแห่งชาติ กิจกรรมทำบุญที่วัดเชลียงพระมา กิจกรรมถวายตัวเป็นพุทธมามกะ โครงการพอเพียงต้นแบบ โครงการการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุข โครงการรักการอ่าน โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการสอนซ่อมเสริม โครงการวันสำคัญ โครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ กิจกรรมมุมอ่าน ตะกร้าหนังสือ กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมพี่สอนน้อง โครงการสนับสนุนและส่งเสริมการแสดงความรู้และส่งเสริมการอ่าน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โครงการพัฒนาบุคลากร

จากการสัมภาษณ์พบว่ามีโครงการและกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมพี่สอนน้อง โครงการเข้าค่ายวิชาการ โครงการพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก โครงการวิถีพุทธ โครงการวันสำคัญ กิจกรรมวิถีพุทธ โครงการปลูกพืชไฮโดรโปนิก โครงการการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุข กิจกรรมเข้าค่ายทัศนศึกษา กิจกรรมเคารพธงชาติ กิจกรรมสอนธรรมะ กิจกรรมเดินแอโรบิก กิจกรรมแต่งชุดประจำชาติอาเซียนทุกวันศุกร์ ดิว O-Net

และโครงการแต่ละโครงการมีการดำเนินงาน ดังตัวอย่างเช่น **โครงการรักการอ่าน** ทางสถานศึกษามีกิจกรรมและวิธีดำเนินงานดังนี้ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องวางแผนมอบหมายงานตามโครงการ(กันยายน) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามโครงการ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน(ตุลาคม-กันยายน) ค่ายรักการอ่านสู่งานเขียนเรียนรู้(พฤศจิกายน-มีนาคม) ประเมินโครงการ ประเมินคุณภาพผู้เรียน(ตุลาคม-กันยายน) รายงานกิจกรรมรักการอ่าน(ตุลาคม-กันยายน) รายงานค่ายรักการอ่านสู่งานเขียนเรียนรู้(กันยายน)

ซึ่งจากตัวอย่างโครงการของแต่ละกรณีศึกษาจะพบว่าแต่ละโครงการมีการวางแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา การตรวจสอบและเปรียบเทียบผล และขั้นตอนการกำหนดเป็นมาตรฐาน และปรับปรุง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของ PDCA ทำให้การบริหารองค์กรมีคุณภาพยิ่งขึ้นโดยขั้นตอนดังกล่าวจะเข้าไปควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอน

4.1 ด้านความดี

จากการสรุปโครงการและกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่สนับสนุนด้านความเก่ง คือ มีครูพระเข้าสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม โครงการด้านยาเสพติดและอบายมุข โครงการเดินทางไกล และเข้าค่าย พักแรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมทำบุญที่วัดทุกวันพระและในวันสำคัญทางศาสนา โครงการ วันแม่ วันพ่อ กิจกรรมการเป็นเด็กดีของชุมชน

ตารางที่ 4. 9 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านความดี

โครงการ/กิจกรรม ด้านความดี	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
1.มีครูพระเข้าสอนธรรมศึกษา ในโรงเรียน	✓		✓	✓		
2.ทำสมาธิตอนเช้า	✓			✓		
3.จัดกิจกรรมทางศาสนาที่ โรงเรียน เช่น เวียนเทียน	✓					
4.เข้าค่ายพุทธบุตร	✓				✓	
5.สอบนักร้อง ตรี โท เอก	✓					
6.ส่งเสริมมารยาท เช่น การ ไหว้ที่ถูกต้อง	✓					
7.มารยาทด้านการไหว้	✓			✓		
8.แข่งขันสวดมนต์แปล	✓					
9.แข่งขันบรรยายธรรม	✓					
10.โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	
11.กิจกรรมหน้าเสาธง	✓	✓	✓			
12.กิจกรรมทำบุญตักบาตร				✓	✓	
13.กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม			✓	✓	✓	
14.กิจกรรมทอดผ้าป่า					✓	
15.โครงการด้านยาเสพติดและ อบายมุข		✓	✓	✓	✓	
16.โครงการโรงเรียนสุจริต					✓	
17.กิจกรรมพี่ช่วยน้อง			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านความดี	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
18.โครงการเดินทางไกลและ เข้าค่ายพักแรมลูกเสือ - เนตร นารี		✓	✓	✓		
19.โครงการความดีมีรางวัล			✓			
20.โครงการประชาธิปไตย		✓		✓		
21.โครงการสัปดาห์น้อมรำลึก ถึงพระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ ไทย		✓				
22.กิจกรรมดูแลความสะอาด ห้องเรียน, ห้องน้ำ		✓				
23.โครงการนิเทศภายใน “เพื่อนช่วยเพื่อน”			✓			
24.กิจกรรมล้างจานด้วยตนเอง			✓			
25.กิจกรรมทำบุญที่วัดทุกวัน พระและในวันสำคัญทาง ศาสนา		✓	✓	✓		
26.โครงการสืบสานภูมิปัญญา ท้องถิ่น			✓			
27.กิจกรรมบันทึกความดี			✓			
28.กิจกรรมนิทานคุณธรรม			✓			
29.กิจกรรมสมาธิสร้างปัญญา			✓		✓	
30.กิจกรรมจิตอาสาพัฒนา			✓	✓		
31.กิจกรรมระลึกถึงผู้มีพระคุณ			✓			
32.กิจกรรมเด็กดีวีสตาร์			✓	✓		
33.กิจกรรมพาเด็กไปเข้าวัด ไปบอมน			✓			
34.โครงการวันแม่ วันพ่อ		✓	✓	✓	✓	
35.โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ			✓	✓		
36.กิจกรรมแต่งกายถูกต้อง ตามระเบียบของโรงเรียน			✓			
37.กิจกรรมอบรมวันสุดท้าย			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านความดี	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
38.กิจกรรมร่วมสืบทอด พระพุทธศาสนา(ร่วมกิจกรรม บรรพชาอุปสมบท)			✓			
39.กิจกรรมบทธาขยานสร้าง สมาธิ			✓			
40.กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์			✓			
41.กิจกรรมแห่เทียนจำพรรษา		✓	✓			
42.กิจกรรมเวียนเทียนวัน สำคัญ		✓	✓			
43.กิจกรรมจัดระบบจราจรใน สถานศึกษา						✓
44.งานพัฒนาแก้ไขพฤติกรรม นักเรียน						✓
45.กิจกรรมปช. ปราบปราม ทุจริตแห่งชาติ						✓
46.กิจกรรมถวายตัวเป็นพุทธ มากะ				✓		✓
47.กิจกรรมเล่านิทานธรรมะ			✓	✓		
48.นักเรียนเป็นผู้นำเยาวชน ต้นแบบด้านศีลธรรมและมี คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ				✓		
49. กิจกรรมการเป็นเด็กดีของ ชุมชน				✓	✓	✓
50. โครงการขยะมีค่า ทำ ดอกบัวสลากกินแบ่งรัฐบาล				✓		
51. จัดกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน				✓		
52.กิจกรรมการสอนเรื่อง พระพุทธเจ้า				✓		
53. โครงการพัฒนาสู่มาตรฐาน โรงเรียนต้นแบบในฝันรุ่นที่ ๓ (โรงเรียนดีประจำอำเภอ)				✓		

4.2 ด้านความเก่ง

จากการสรุปโครงการและกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่สนับสนุนด้านความเก่งคือ โครงการเกี่ยวกับอาเซียน แข่งขันทางทักษะวิชาการ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมกีฬา โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ตารางที่ 4. 10 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านความเก่ง

โครงการ/กิจกรรม ด้านความเก่ง	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
1.มีการเรียนการสอนโปรแกรม MEP ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6	✓					
2.ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาจีนในห้องเรียนปกติทุกระดับชั้น	✓					
3.โรงเรียนแกนนำด้านวิทยาศาสตร์และศาสตร์	✓					
4.มีครูต่างชาติเข้าสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ	✓					
5.โครงการเกี่ยวกับอาเซียน	✓	✓		✓		
6.มีติวตอนเช้าช่วงก่อนเข้าห้องเรียน (O-NET ป.6)	✓					✓
7.หลักสูตรเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล	✓					
8.กิจกรรมการซ่อมเสริม	✓					
9.โครงการฝากลูกไว้กับโรงเรียน	✓					
10.แข่งขันทางทักษะวิชาการ	✓			✓	✓	
11.โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก	✓					
12.โครงการส่งเสริมให้มีทักษะในด้านศิลปะ	✓					
13.โครงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน	✓					

โครงการ/กิจกรรม ด้านความเก่ง	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
14.แข่งงานหัตถกรรม	✓					
15.โครงการบ้าน นักวิทยาศาสตร์น้อย		✓				
16.กิจกรรมการอ่านออกเขียน ได้	✓					
17.กิจกรรมทัศนศึกษา	✓					
18.แข่งร้องเพลง		✓	✓			
19.กิจกรรมยกระดับผลการ สอบระดับชาติ (NT, O-NET)		✓				
20.โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย สู่มาตรฐานการศึกษา		✓				
21.กิจกรรมวันภาษาไทย	✓	✓	✓			
22.โครงการส่งเสริมความเป็น เลิศทางวิชาการ		✓				✓
23.โครงการศูนย์การเรียนรู้ ประวัติศาสตร์		✓				
24.โครงการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ICT		✓				
25.โครงการจัดจ้างครูต่างชาติ สอนภาษาอังกฤษ		✓				
26.โครงการสอนเสริมทักษะ ด้านการอ่านและการเขียน		✓	✓			
28.กิจกรรมห้องสมุด		✓	✓	✓	✓	
29.โครงการพัฒนาการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย		✓				
30.กิจกรรมมัดคุเทศก์น้อย			✓			
31.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					✓	
32. กิจกรรมกีฬา		✓	✓	✓		✓
33.กิจกรรมความรู้สู่ผู้ปกครอง			✓			
34.กิจกรรมจัดป้ายนิเทศ			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านความเก่ง	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
35.โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ			✓	✓		
36.กิจกรรมศึกษาพันธุ์ไม้ป่าชายเลน			✓			
37. โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การคิดวิเคราะห์			✓			
38. โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต			✓			
39.กิจกรรมท่องโลกกว้าง			✓			
40.กิจกรรมวันสุนทรภู่			✓	✓		
41.กิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ “ทางก้าวหน้า”			✓			
42.กิจกรรม Mini Theatre			✓			
43.กิจกรรมปริศนาอักษรไขว้			✓			
44.กิจกรรมส่งเสริมความสามารถสู่การแข่งขัน			✓			
45.โครงการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน			✓			
46.กิจกรรมทางด้านดนตรีกับกีฬา	✓		✓			
47.กิจกรรมสนับสนุนทางด้านศิลปะ นาฏศิลป์			✓	✓		
48.โครงการสนับสนุนและส่งเสริมการแสดงความรู้และส่งเสริมการอ่าน				✓		✓
49.กิจกรรมมุมอ่าน						✓
50.โครงการบูรณาการการเรียนรู้			✓			
51.โครงการพัฒนาการเรียนรู้ระดับปฐมวัย			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านความเก่ง	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
52.กิจกรรมการอบรมผู้นำ นักเรียนโดยวิทยากร			✓			
53.โครงการ “เด็กไทยก้าวไกล ด้วยสื่อ”			✓			
54.จัดสร้างศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ SLS Center				✓		
55.จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร				✓		
56.พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อ่านออกเขียนได้ นักเรียน เรียนร่วม				✓		
57.พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์				✓		
58.จัดการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์เกินมาตรฐาน				✓		
59.โครงการส่งเสริมนิสัยรักการ อ่าน		✓	✓	✓	✓	
60.หลักสูตรภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร				✓		
61.โครงการพัฒนาการคิดสู่ ห้องเรียน				✓		
62.โครงการจัดซื้อ ICT เพื่อ การศึกษา				✓		
63.โครงการเปิดบ้านวิชาการ				✓		

4.3 ด้านความสุข

จากการสรุปโครงการและกิจกรรม พบว่ากิจกรรมที่สนับสนุนด้านความสุขคือ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการออมทรัพย์ โครงการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4. 11 กิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านมีความสุข

โครงการ/กิจกรรม ด้านมีความสุข	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
1.กิจกรรมวันอนุรักษ์ไทย	✓					
2.สืบสานประเพณีไทย	✓					
3.กิจกรรมแต่งกายผ้าไทย อาหารไทย	✓					
4.โครงการพัฒนาอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม		✓	✓			✓
5.โครงการสืบสานวัฒนธรรม ไทย					✓	
6.โครงการส่งเสริมสุขภาพ อนามัยนักเรียน		✓	✓			
7.กิจกรรมงานปีใหม่					✓	
8.กิจกรรมเดินแอโรบิค					✓	
9.โครงการเศรษฐกิจพอเพียง		✓	✓	✓		✓
10.กิจกรรมแปร่งฟัน		✓	✓			
11.โครงการอาหารกลางวัน		✓				
12.โครงการชุมชนร่วมใจ		✓				
13.โครงการเด็กอ้วน			✓			
14.กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์เพื่อ อาชีพ			✓			
15.กิจกรรมปลูกผักแบบ Hydro Box			✓			
16.กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว			✓			
17.โครงการบำรุงขวัญและ กำลังใจ			✓			
18.โครงการเรียนรู้ด้านชุมชน			✓			
19.โครงการการอนุรักษ์ ทรัพยากรท้องถิ่น (ป่าชายเลน)			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านมีความสุข	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
20.กิจกรรมปลูกป่าชายเลน			✓			
21.กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้าไม้			✓			
22.โครงการการศึกษาเพื่อ ท้องถิ่น			✓			
23.โครงการกินอย่างมีสติ			✓			
24.โครงการวันนี้เพื่ออนาคต			✓			
25.โครงการหนูน้อยสดใส ร่างกายแข็งแรง			✓			
26.กิจกรรมบัณฑิตน้อย			✓			
27.ปรับปรุงภูมิทัศน์ห้องสมุด			✓			
28.โครงการศูนย์การเรียนรู้ ประวัติศาสตร์			✓			
29.โครงการทัศนศึกษาแหล่ง เรียนรู้		✓	✓			
30.กิจกรรมธิดาพิชัย		✓				
31.โครงการใส่ใจสิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่น			✓			
32.โครงการสหกรณ์ร้านค้า			✓			
33.กิจกรรมสานสัมพันธ์ รับขวัญผู้สู่น้อง			✓			
34.กิจกรรมเสียงตามสาย			✓			
35.กิจกรรมการรับและ ให้บริการชุมชน			✓			
36.โครงการออมทรัพย์			✓	✓	✓	
37.กิจกรรมธนาคารขยะ รีไซเคิล			✓			
38.กิจกรรมปลูกพืชไร่ดิน			✓			✓
39.กิจกรรมดูแลความสะอาด ห้องเรียน			✓			✓
40.กิจกรรมวันสิ่งแวดล้อมไทย			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านมีความสุข	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
41.กิจกรรมดูแลความสะอาด ห้องน้ำ			✓			
42.กิจกรรมวันสิ่งแวดล้อมโลก			✓			
43.กิจกรรมโหมรุม/แนะแนว			✓			
44.โครงการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน			✓			
45.กิจกรรมเยี่ยมบ้าน			✓			
46.โครงการส่งเสริมสุขภาพ			✓			
47.กิจกรรมออโรบิคยามเช้า			✓			
48.กิจกรรมห้องพยาบาลมีชีวิต			✓			
49.กิจกรรม อย.น้อย			✓			
50.โครงการสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียน			✓			
51.กิจกรรมสำรวจต้นไม้ใน โรงเรียน			✓			
52.กิจกรรมจัดทำป้ายชื่อต้นไม้			✓			
53.กิจกรรมจัดทำตัวอย่างพันธุ์ ไม้แห้ง			✓			
54.กิจกรรมต้นไม้พูดได้			✓			
55.กิจกรรมจัดทำทะเบียนพันธุ์ ไม้แห้ง			✓			
56.กิจกรรม 5 ส						✓
57.โครงการกองทุนเพื่อ การศึกษาเด็กพิชัย		✓				
58.โครงการการอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติอย่างมีความสุข						✓
59.โครงการประชาสัมพันธ์ ชุมชน			✓			
60.โครงการเรียนรู้สู่ชุมชน			✓			
61.โครงการเด็กอ้วน			✓			
62.โครงการส่งเสริมทักษะชีวิต			✓			

โครงการ/กิจกรรม ด้านมีความสุข	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
63.กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว			✓			
64.กิจกรรมฉีดวัคซีน			✓			
65.กิจกรรมการทดสอบ สมรรถภาพทางร่างกาย			✓			
66.โครงการบำรุงขวัญและ กำลังใจ			✓			
67.โครงการประชาสัมพันธ์			✓			
68.กิจกรรมล้างมือสะอาดเพื่อ สุขภาพดี			✓			
69.กิจกรรมการประกวดหนู น้อยฟันสวย			✓			
70.กิจกรรมออกกำลังกายหลัง เลิกเรียน			✓			
71.กิจกรรมคลายเครียด “สูลาสูป”			✓			
72.โครงการกินอย่างมีสติ			✓			
73.โครงการสืบสานภูมิปัญญา ท้องถิ่น			✓			
74.โครงการการอนุรักษ์ ทรัพยากรท้องถิ่น (ป่าชายเลน)			✓			
75.กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้าไม้			✓			
76.กิจกรรมศึกษาพันธุ์ไม้ป่า ชายเลน			✓			
77.โครงการการศึกษาเพื่อ ท้องถิ่น			✓			
78.โครงการเรียนรู้ด้านชุมชน			✓			
79.โครงการผลิตสื่อและ บำรุงรักษาสื่อ			✓			
80.โครงการหนูน้อยสดใส ร่างกายแข็งแรง			✓			
81.กิจกรรมรับ-ยิ้มไหว้ทักทาย กัน			✓			
82.โครงการใส่ใจสิ่งแวดล้อม		✓	✓			
83.โครงการหนูน้อยสุขภาพดี				✓		

โครงการ/กิจกรรม ด้านมีความสุข	โรงเรียนในเขตเมือง			โรงเรียนนอกเขตเมือง		
	โรงเรียน หลวงใหญ่	โรงเรียน หลวงกลาง	โรงเรียน หลวงเล็ก	โรงเรียน บางใหญ่	โรงเรียน บางกลาง	โรงเรียน บางเล็ก
84.ส่งเสริมสุขศึกษาและพลศึกษา				✓		
85.ส่งเสริมสุขศึกษา				✓		
86.ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ				✓		

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกกรอบสาม 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น และ 4) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการกำหนดอัตลักษณ์ ทั้งสามด้านจำนวน 1,175 โรงเรียน โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลของ สมศ. และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 6 โรงเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยในขั้นตอนนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น และศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 6 โรงเรียนจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ซึ่งมีที่ตั้งต่างกัน เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและกลุ่มที่ตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงลึก ได้แก่ การสัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้ปกครอง การสนทนากลุ่ม การสังเกตและการศึกษาจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์ครู นักเรียนและผู้ปกครอง แบบสนทนากลุ่มและแบบสังเกตชั้นเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (typological analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกกรอบสาม

โรงเรียนมีการกำหนดอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุดเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 34.21 อันดับที่สองคือด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 10.98 และอันดับที่สามคือด้านความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.10

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้ง และภูมิภาคแตกต่างกัน

1. โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

โรงเรียนขนาดใหญ่เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.24 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 22.33 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 19.42 ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดกลางเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.77 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15.04 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 14.23 ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดเล็กเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.87 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 18.64 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 11.74 ตามลำดับ

2. โรงเรียนที่มีระดับแตกต่างกัน

โรงเรียนระดับปฐมวัย เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25 อัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับประถม เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.27 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.56 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 11.83 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับมัธยม เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.69 รองลงมาคือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 22.45 และอัตลักษณ์ด้านความดี ความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.27 ตามลำดับ

โรงเรียนระดับอื่นๆ เน้นอัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข อัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25

3. โรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกัน

โรงเรียนสังกัด กทม. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 25 และอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15

โรงเรียนสังกัด สข. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.88 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 25 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 12.5

โรงเรียนสังกัด สพฐ. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.37 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.47 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 12.56

โรงเรียนสังกัด อปท. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีและอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.51 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 17.95 และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 12.82

โรงเรียนสังกัด สป. เน้นอัตลักษณ์ด้านความเก่ง อัตลักษณ์ด้านมีความสุข อัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง อัตลักษณ์ด้านความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 25

โรงเรียนสังกัด ทชด. เน้นอัตลักษณ์ด้านความดี คิดเป็นร้อยละ 100

4. โรงเรียนที่มีที่ตั้งแตกต่างกัน

โรงเรียนที่ตั้งในเขตอำเภอเมือง เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.11 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 16.06 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 15.14 ตามลำดับ

โรงเรียนที่ตั้งนอกเขตอำเภอเมือง เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.28 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 20.67 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 13.82 ตามลำดับ

5. โรงเรียนที่มีภูมิภาคแตกต่างกัน

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคกลาง เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.55 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 17.19 และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.28

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันตก เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความดี ความเก่งและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 23.53 และอัตลักษณ์ด้านความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 11.77

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.91 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 22.62 และอัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 13.09

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคตะวันออก เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.83 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 16.54 และอัตลักษณ์ด้านความดีและความเก่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคใต้เน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 22.69 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 13.87

โรงเรียนที่ตั้งในเขตภาคเหนือเน้นอัตลักษณ์ด้านความดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.14 รองลงมาคืออัตลักษณ์ด้านความเก่งและอัตลักษณ์ด้านมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 15.43 และอัตลักษณ์ด้านความดีและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 14.86

3. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น

1. ด้านความดี คุณภาพของนักเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ทุกโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องระเบียบวินัย มีมารยาทและปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา

2. ด้านความเก่ง คุณภาพของนักเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ทุกโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องการแข่งขันทางด้านวิชาการ นาฏศิลป์และกีฬา

3. ด้านมีความสุข คุณภาพของนักเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ทุกโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องยิ้มแย้มแจ่มใส รักสุขภาพ รักสิ่งแวดล้อม รู้จักอดออมและการไปทัศนศึกษา

4. แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี

4.1 ด้านความดี

แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีส่วนใหญ่พบว่า มีกิจกรรมที่สนับสนุนด้านความดีคือ มีครูพระเข้าสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม โครงการต้านยาเสพติด และอบายมุข โครงการเดินทางไกลและเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมทำบุญที่วัดทุกวันพระและในวันสำคัญทางศาสนา โครงการวันแม่ วันพ่อ กิจกรรมการเป็นเด็กดีของชุมชน

4.2 ด้านความเก่ง

แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีส่วนใหญ่พบว่า มีกิจกรรมที่สนับสนุนด้านความเก่งคือ โครงการเกี่ยวกับอาเซียน แข่งขันทางทักษะวิชาการ กิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมกีฬา โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

4.3 ด้านมีความสุข

แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีส่วนใหญ่พบว่า มีกิจกรรมที่สนับสนุนด้านความสุขคือ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการออมทรัพย์ โครงการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาทั้งสามด้าน (ดี เก่ง และมีความสุข) ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีส่วนใหญ่ แต่ละด้านได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนคือขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินการแก้ไขปัญหา (Do) การตรวจสอบและเปรียบเทียบผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) ดังตัวอย่างการดำเนินงานที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน จากกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติดีทั้ง 6 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) สังเคราะห์อัตลักษณ์และจัดประเภทอัตลักษณ์ ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาคแตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น และ 4) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้างต้นผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ประเภทอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม

โรงเรียนที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสาม มีการเขียนรายงานเกี่ยวกับการกำหนด อัตลักษณ์ของนักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 1,175 โรงเรียน สามารถจำแนกประเภทอัตลักษณ์ ของนักเรียนออกเป็น 7 ประเภทย่อย คือเน้นอัตลักษณ์เพียงด้านเดียวแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ดี, เก่ง, มีความสุข) เน้นอัตลักษณ์ทั้งสองด้านแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ดี+เก่ง, ดี+มีความสุข, เก่ง+มีความสุข) และเน้นอัตลักษณ์ทั้งสามด้าน (ดี+เก่ง+มีความสุข) ซึ่งโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ เพียงด้านเดียวด้านความดีมีความถี่มากกว่าด้านอื่นๆ ดังที่ Michail (อ้างถึงใน สุภัชฌาน์ ศรีเยี่ยม, 2554) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ เป็นความผสมผสานของคุณธรรมทั้งหลายที่สอดคล้องกันโดยประเพณี ทางศาสนา ส่วนโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ทั้งสองด้านพบว่าด้านความดีคู่กับความเก่งได้รับความนิยม มากที่สุด และโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ครบทั้งสามด้านมีเพียง 120 โรงเรียนเท่านั้นซึ่งเป็นตัวเลข ที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับด้านก่อนหน้านี้ จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นอัตลักษณ์ ทางด้านความดีเพราะเป็นด้านที่สามารถกระทำให้เห็นเป็นรูปธรรมได้มากที่สุดซึ่งสอดคล้อง กับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของไทย ที่มักจะเน้นการปลูกฝังเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมมากกว่าด้านอื่นๆ อีกทั้งยังมีนโยบายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเข้ามา ช่วยดำเนินการจึงทำให้มีความชัดเจนมากกว่าด้านอื่นๆ ส่วนโรงเรียนที่มีการกำหนดอัตลักษณ์ ครบทั้งสามด้านมีจำนวนน้อยนั้น เนื่องจากการทำให้อัตลักษณ์เกิดครบทั้งสามด้านต้องอาศัยปัจจัย

หลายอย่างด้วยกัน เช่น ความพร้อมของบุคคล สถานที่ งบประมาณ เป็นต้น ความพร้อมดังกล่าว จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดครบทั้งสามด้าน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักเรียนในสถานศึกษาที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและ ภูมิภาคแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอัตลักษณ์จากโรงเรียนที่มีขนาด ระดับ สังกัด ที่ตั้งและภูมิภาค ต่างกันพบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่ได้มีผลต่อการกำหนดอัตลักษณ์แต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะเมื่อวิเคราะห์ ถึงประเภทของอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนด พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงเน้นอัตลักษณ์ ในด้านความดี ทั้งนี้เนื่องจากเป็นปีแรกที่มีการกำหนดอัตลักษณ์ขึ้น โรงเรียนส่วนใหญ่จึงเลือก กำหนดอัตลักษณ์ด้านความดีก่อนซึ่งสามารถพัฒนาได้ง่าย ใกล้เคียง แต่คาดว่าในอนาคตอาจแตกต่าง ตามการบริหารจัดการและการรับรู้เรื่องอัตลักษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะ จากงานวิจัยของ (ศุภฤกษ์ รักชาติ (2554)) กล่าวว่า ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเกี่ยวกับ อัตลักษณ์โรงเรียนคือขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับการศึกษาของผู้บริหาร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนดและคุณภาพของผู้เรียนที่ เกิดขึ้น

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ของนักเรียนที่สถานศึกษากำหนด และคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้น พบว่ามีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ในด้านนั้นๆ ทั้งสิ้น โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครอง นักเรียนตลอดจนการสังเกตและการศึกษา เอกสารของผู้วิจัย พบว่านักเรียนมีคุณภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณะ บรรจง (2551) ที่ได้สร้างแบบจำลองพฤติกรรมโดยพัฒนา มาจากทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคลของสไตรเกอร์ พบว่า ตัวแปรสาเหตุพฤติกรรมได้รับอิทธิพลมาจาก ความยึดมั่นผูกพันในบทบาท การรับรู้ความสามารถของตน การถ่ายทอดทางสังคมจากโรงเรียน และครอบครัว ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนายพฤติกรรม แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มคน ที่ผู้วิจัยเลือก และใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบางครั้งจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้ข้อมูล ยังขาดการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษา จึงทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

4. แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี

แนวทางดำเนินงานการพัฒนาเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านแต่ชื่ออาจจะ แตกต่างกัน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนมีการร่วมกันวางแผนและกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในแต่ละด้านโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา กล่าวคือมีการ บริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชน (ณรงค์ ศรีโสภา, 2553) สอดคล้องกับการ ให้สัมภาษณ์ของปภาดา อัครวีระกุล (2554) ที่กล่าวถึงกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ในเรื่องอัตลักษณ์ของสถานศึกษาด้วยการสื่อสารภาษาที่เข้าใจง่าย และควรสร้างการมีส่วนร่วมของการขับเคลื่อนจะต้องมาจากพลังความพยายามและการมีส่วนร่วมพร้อมกันทั้งองค์กร ในกระบวนการและวิธีการสร้างความสำเร็จตามอัตลักษณ์ที่กำหนด มีการประเมินสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข และมีการประเมินผลเป็นระยะ นอกจากนี้ยังพบว่าโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดอัตลักษณ์อย่างยั่งยืนของนักเรียนซึ่งเป็นไปตามหลักการของ PDCA หลักการดังกล่าวจะเข้าไปควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอน ทำให้การบริหารองค์กรมีคุณภาพยิ่งขึ้นอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองพรรณ ปัญญาอุดมกุล (2556) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา พบว่าประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับโครงสร้างและนโยบายเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 ปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 3 ปรับปรุงสื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายการพัฒนาและการประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ที่ 5 สร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้องและชุมชน กลยุทธ์ที่ 6 ปรับกระบวนการทำงาน โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยปรับปรุงจากแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ Wheelen and Hunger (2004)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. เป็นข้อมูลให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานต้นสังกัด พัฒนาสถานศึกษาในเรื่องการกำหนดอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับแนวทางการดำเนินงานพัฒนาอัตลักษณ์ของสถานศึกษา
2. เป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้ดำเนินงานพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียนให้ครอบคลุมตามที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการรับรู้ของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกกลุ่ม เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อประโยชน์ในการร่วมพัฒนาอัตลักษณ์จากทุกภาคส่วนให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตลอดไป
2. ควรศึกษาที่มาของอัตลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ตระหนักและเข้าใจในความสำคัญและจำเป็นของการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอัตลักษณ์ต่อไป

3. หากมีการทำวิจัยโดยใช้ข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ทำการประเมินสถานศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นมาอาจจะทำให้เกิดข้อค้นพบที่ชัดเจนมากขึ้นและสอดคล้องกับปัจจุบันซึ่งแต่ละสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอัตลักษณ์มากขึ้น จึงสามารถกำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

4. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียนจากกรณีศึกษาที่มีการปฏิบัติ โดยอิงตามกรอบเจตนารมณ์ของแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านคือเป็นคนดี เก่งและมีความสุข แต่หากมีการศึกษาเพิ่มเติมในโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์เฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านดังกล่าวอาจทำให้ได้ข้อค้นพบเพิ่มขึ้นหรือแนวทางที่หลากหลายทำให้เกิดความโดดเด่นของแต่ละสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในเชิงนโยบายที่จะทำให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). กรุงเทพมหานคร.
- จตุพร ดอนโสม. (2555). การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2554). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง., from http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf
- ณรงค์ ศรีโสภณ. (2553). อัตลักษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประชาวิทยา คาร ตำบลโลกสี่หมื่น อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทองพรรณ ปัญญาอุดมกุล, &. (2556). กลยุทธ์การสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 10(18), 1-10.
- ทิฆัมพร เอี่ยมเรไร. (2554). การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นชาติในกีฬามวยไทย.
- นววิศ ดวงมีสิน. (2549). การศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- นัทธนัย ประสานนาม. (2545). เพศ ชาติพันธุ์ และปัญหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ในภาพยนตร์เรื่อง Touch of Pink. from <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document95248.html>
- บุรินทร์ รุจจนพันธุ์. (2555). "อัตลักษณ์+เอกลักษณ์". from <http://www.thaiall.com/blog/burin/3476/>
- ไปรยา ศรีสวัสดิ์. (2550). การสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาสายช่าง.
- มานะ แก้วมาลา. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ อุดมธาธานี.
- และ, ล. ส., & อังคณา สายยศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณะ บรรจง. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครุณักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครุณักวิจัยของนักศึกษาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา.
- วัชรวิ เกวลกุล. (2554). การสื่อสาร "วิกฤติอัตลักษณ์" ในนวนิยายของ ฮารุกิ มูราคามิ และเรื่องสั้นแนวหลังสมัยใหม่ของไทย.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2541). พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย. ซีเอ็ดยูเคชั่น กรุงเทพฯ.

ศุภฤกษ์ รักชาติ. (2554). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียนและกระบวนการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา. สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2555). อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของคณะใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือการประเมินภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน).

สิริชัย ดีเลิศ. (2556). อัตลักษณ์แห่งตัวตนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในมุมมองของอาจารย์กลุ่มศิลปะ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี. *Veridian E-Journal*, 3, 343.

สุจรรยา โชติช่วง. (2554). การศึกษาสภาพการพัฒนาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุพัตร์ พิบูลย์. (2553). อัตลักษณ์ของสถานศึกษาคืออะไร. from <http://www.drsuphakedqa.blogspot.com/2010/07/07.html>.

สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม. (2554). การพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Blasi Augusto. (1993). The development of identity: Some implications for moral functioning. *The moral self*, 99-122.

CHEN, W.-z., CHEN, Q.-h., & GUO, Z.-w. (2010). The effects of whole process diabetes education and management guided by PDCA cycle [J]. *Chinese Journal of Nursing*, 4, 037.

Cote, J. E., & Levine, C. G. (2014). *Identity, formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*: Psychology Press.

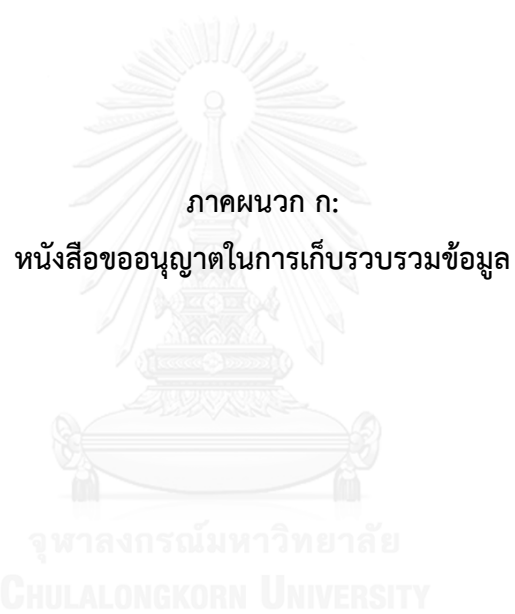
Gioia, D. A., Price, K. N., Hamilton, A. L., & Thomas, J. B. (2010). Forging an identity: An insider-outsider study of processes involved in the formation of organizational identity. *Administrative Science Quarterly*, 55(1), 1-46.

Johnson, C. N. (2002). The benefits fo PDCA. *Quality Progress*, 35(5), 120.

- Kanji, G. K. (1996). Implementation and pitfalls of total quality management. *Total Quality Management*, 7(3), 331-343.
- Moer, R., & Norman, C. (2006). Evolution of the PDCA cycle.
- Sokovic, M., Pavletic, D., & Pipan, K. K. (2010). Quality improvement methodologies– PDCA cycle, RADAR matrix, DMAIC and DFSS. *Journal of Achievements in Materials and Manufacturing Engineering*, 43(1), 476-483.
- Woodward, K. (1997). *Identity and difference* (Vol. 3): Sage.

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- 3725

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพิชัยาราม

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- **3726**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทาง ดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติดี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- **3727**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติดี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- **3728**

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยกกระบัตร

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทาง ดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- 3729

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสำเภาทอง

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทาง ดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติดี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57- **3730**คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 พฤศจิกายน 2557

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางป่อ

ด้วย นางสาวเมทินี รำพึงสุข นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทาง ดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียน : กรณีศึกษาการปฏิบัติดี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

แบบสังเกต

1. สภาพที่ตั้งและชุมชน

- ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน
- แผนที่ตั้งโรงเรียน
- สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
- สภาพแวดล้อมโดยรอบโรงเรียน

2. สภาพภายในโรงเรียน

- จำนวนครู นักเรียน และบุคลากรภายในโรงเรียน
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน

3. การจัดกิจกรรมของโรงเรียน

- การจัดกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาอัตลักษณ์
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนนำมาใช้

4. คุณลักษณะของผู้เรียน

- สังเกตพฤติกรรมนักเรียนในช่วงเวลาต่างๆ และพฤติกรรมในระหว่างการเรียน

การสอน

แนวทางการสัมภาษณ์

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

- แนวทางการดำเนินงานตามโครงการ/ กิจกรรมต่างๆ
- รูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียน
- คุณลักษณะของผู้เรียนตามอัตลักษณ์ที่กำหนด
- สภาพพื้นฐานผู้เรียน

2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูที่สอนในวิชาต่างๆ

- แนวทางการดำเนินงานตามโครงการ/ กิจกรรมต่างๆ
- รูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียน
- คุณลักษณะของผู้เรียนตามอัตลักษณ์ที่กำหนด
- สภาพพื้นฐานผู้เรียน

3. นักเรียน

- การจัดการเรียนการสอนของครู
- การเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน
- สิ่งที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
- ความสนใจของนักเรียน
- ความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเมทินี รำพึงสุข เกิดวันที่ 26 มิถุนายน 2527 ที่อำเภอนายายอาม จังหวัด
จันทบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา วิทยาศาสตร์-ชีววิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อ ณ ภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554

